

PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀŽU DARBĪBAS UN
PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMU ĪSTENOŠANAS
KVALITĀTES NOVĒRTĒŠANAS AR AKREDITĀCIJAS
EKSPERTU KOMISIJU REZULTĀTI 2014.GADĀ

Saturs

1. Ievads	3
2. Pamatinformācija par akreditāciju	4
3. Akreditāciju rezultāti 2013. – 2014.gadā	5
4. Akreditācijas ar ekspertu komisiju	6
5. Profesionālās izglītības iestāžu akreditācijas	11
6. Izglītības iestāžu akreditācijas profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošanā	13
7. Izglītības iestāžu akreditācijas profesionālās ievirzes izglītības programmu īstenošanā	16
8. Profesionālās izglītības programmu akreditācijas pa nozarēm	23
8.1. Tūrisma un skaistumkopšanas nozare	26
8.2. Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas (vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un komerczinības) nozare	28
8.3. Metālapstrādes, mašīnbūves un mašīnzinību nozare	30
8.4. Būvniecības nozare	32
8.5. Kokrūpniecības (mežsaimniecība, kokapstrāde) nozare	34
8.6. Tekstilizstrādājumu, apģērbu, ādas un ādas izstrādājumu ražošanas nozare	35
8.7. Elektronisko un optisko iekārtu ražošanas, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nozare	37
8.8. Transporta un loģistikas nozare	39
8.9. Poligrāfijas un izdevējdarbības, papīra un papīra izstrādājumu ražošanas un datordizaina nozare	40
8.10. Pārtikas rūpniecības un lauksaimniecības nozare	42
8.11. Enerģētikas nozare	43
8.12. Citas profesionālās izglītības programmu akreditācijas	44
9. Kopsavilkums par izglītības iestāžu darbību un profesionālās izglītības programmu īstenošanu	45
10. Secinājumi un priekšlikumi	49

1. Ievads

Profesionālās izglītības kvalitātes un efektivitātes uzlabošana ir viens no Latvijas stratēģiskajiem mērķiem, kas ir cieši saistīts ar visu ieinteresēto pušu iesaistīšanos un ilgtermiņa sadarbību, sekmīgu reformu īstenošanu un radošiem, inovatīviem risinājumiem.

Nepieciešamība veikt reformas akcentēta izglītības politikas plānošanas dokumentos. Piemēram, viens no Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2014.–2020.gadam mērķiem ir veidot adaptētus spējīgu un konkurētspējīgu profesionālās izglītības sistēmu, vienlaicīgi paredzot virkni pasākumu, kuri tuvinās izglītības un darba vidi. Profesionālās izglītības un darba vides sasaiste, kā arī satura atbilstība mainīgajam prasmju pieprasījumam ir akcentēta arī Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2014.–2020.gadam.

Profesionālās izglītības nākotnes perspektīvas, pārmaiņas izglītības sistēmā, mūžizglītības principu īstenošana ir izaicinājums ne tikai Latvijai, bet arī citām Eiropas valstīm. Briģes komunikē par ciešāku Eiropas sadarbību profesionālās izglītības un apmācības jomā laika posmam no 2011.gada līdz 2020.gadam ir noteikts stratēģiskais mērķis, ka līdzdalības valstīm līdz 2015.gada beigām vajadzētu valsts līmenī izveidot kopīgu kvalitātes nodrošināšanas sistēmu profesionālās izglītības un profesionālās tālākizglītības (apmācības) sniedzējiem, kas atbilstu Eiropas kvalitātes nodrošināšanas ietvarstruktūrai profesionālajā izglītībā un profesionālajā tālākizglītībā (apmācībā) (turpmāk – EQAVET).

Šo apstākļu ietekme noteica nepieciešamību 2014.gadā turpināt uzsāktās pārmaiņas: valsts un pašvaldību dibināto profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizāciju atbilstoši paredzamajam izglītojamo skaitam, izglītības iestāžu kapacitātei un piepildījumam, esošo ēku un to platību racionālas izmantošanas iespējām, darba tirgus prasībām atbilstošu profesionālās izglītības kompetences centru izveidi reģionos, darba vidē balstītu mācību īstenošanu, izglītojamo mobilitāti un izglītotāju profesionālo pilnveidi, ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanu.

Pārskata periodā turpinājās Valsts izglītības attīstības aģentūras Eiropas Sociālā fonda darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.2.1.1.1.apakšaktivitātes projekta „Nozaru kvalifikācijas sistēmas izveide un profesionālās izglītības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana”¹(turpmāk – projekts) īstenošana, kura ietvaros darbojas 12 nozaru ekspertu padomes. Izglītības kvalitātes valsts dienests (turpmāk – kvalitātes dienests) kā sadarbības partneris atbilstoši savai kompetencei piedalās projekta aktivitāšu īstenošanā, pilnveidojot profesionālās izglītības iestāžu, eksaminācijas centru un izglītības programmu akreditācijas ekspertu kompetenci izglītības kvalitātes vērtēšanā.

Kvalitātes dienesta darbības mērķis ir nodrošināt kvalitatīvu un tiesisku izglītību, veicot izglītības kvalitātes monitoringu un sniedzot atbalstu izglītības iestādēm mācību procesa īstenošanā. Pārskata periodā atbilstoši mērķim kvalitātes dienests turpināja darbu, lai nodrošinātu vispārējās un profesionālās izglītības kvalitāti, tajā skaitā organizētu izglītības iestāžu darbības kvalitātes un izglītības programmu īstenošanas kvalitātes novērtēšanu un akreditāciju, ieviestu EQAVET un vienotos profesionālās izglītības kvalitātes novērtēšanas rādītājus, koordinētu ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanas organizēšanu.

Šobrīd kvalitātes dienesta Kvalitātes novērtēšanas departaments turpina:

- ✓ pilnveidot izglītības iestāžu darbības un izglītības programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšanas procesu;

---

¹ Eiropas Sociālā fonda darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” projekta „Nozaru kvalifikācijas sistēmas izveide un profesionālās izglītības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana” (vienošanās Nr.2010/0274/1DP/1.2.1.1.1/10/IPIA/VIAA/001) aktivitātes.

- ✓ aktualizēt metodikas kvalitātes vērtējuma līmeņu aprakstus, papildinot nacionālos kvalitātes novērtēšanas rādītājus atbilstoši kvalitātes dienestam noteiktajam uzdevumam – koordinēt EQAVET un vienoto profesionālās izglītības kvalitātes novērtēšanas rādītāju ieviešanu profesionālās izglītības kvalitātes nodrošināšanā;
- ✓ sagatavot Ministru kabineta noteikumu „Kārtība, kādā akreditē izglītības iestādes un eksaminācijas centrus, vispārējās un profesionālās izglītības programmas un novērtē valsts un pašvaldību izglītības iestāžu vadītāju profesionālo darbību” projektu;
- ✓ izstrādāt metodiskos ieteikumus izglītības iestādēm un eksaminācijas centriem:
  - „Profesionālās izglītības un vispārējās izglītības iestāžu pašnovērtējuma ziņojuma izstrādes metodiskie ieteikumi”;
  - „Ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanas metodiskie ieteikumi izglītības iestādēm un eksaminācijas centriem”;
- ✓ izveidot rokasgrāmatu „Profesionālās izglītības akreditācijas ekspertu rokasgrāmata”;
- ✓ organizēt kursus „Izglītības iestāžu, eksaminācijas centru darbības un izglītības programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšana” nozaru ekspertu padomju deleģētajiem nozaru ekspertiem.

Atbilstoši Ministru kabineta 2010.gada 14.septembra noteikumu Nr.852 „Kārtība, kādā akreditē vispārējās un profesionālās izglītības programmas, izglītības iestādes un eksaminācijas centrus” (turpmāk – MK noteikumi Nr.852) 4.punkta 4.9.apakšpunktam² kvalitātes dienesta uzdevums ir regulāri sagatavot ziņojumus par izglītības kvalitāti.

Šī ziņojuma mērķis ir apkopot informāciju par profesionālās izglītības iestāžu darbības un profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitātes novērtēšanas rezultātiem, tos analizējot, izdarot secinājumus un piedāvājot priekšlikumus turpmākai rīcībai.

2. Pamatinformācija par akreditāciju

Izglītības likuma 1.panta 10.punktā³ noteikts, ka izglītības programmas akreditācija ir tiesību iegūšana izglītības iestādei izsniegt valsts atzītu izglītības dokumentu par konkrētai izglītības programmai atbilstošas izglītības ieguvu. Akreditācijas gaitā vērtē attiecīgās izglītības programmas īstenošanas kvalitāti.

Kvalitātes novērtēšanas procesu regulē gan ārējie, gan iekšējie normatīvie akti. Kvalitātes dienests organizē izglītības iestāžu un eksaminācijas centru darbības kvalitātes novērtēšanu un akreditāciju, kā arī organizē vispārējās un profesionālās izglītības programmu kvalitātes novērtēšanu un akreditāciju, pamatojoties uz Izglītības likuma 20.pantā, MK noteikumu Nr.225 4.4. un 4.5.apakšpunktā noteikto, kā arī ievērojot MK noteikumus Nr.852.

2011.gada 15.aprīlī tika izdots kvalitātes dienesta nolikums Nr.2 „Akreditācijas ekspertu komisijas nolikums” (turpmāk – nolikums Nr.2), 2011.gada 24.maijā – iekšējie noteikumi Nr.5 „Izglītības iestāžu, eksaminācijas centru darbības un izglītības programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšanas metodika” (turpmāk – metodika), kas nosaka izglītības iestādes darbības un izglītības programmu īstenošanas kvalitātes novērtēšanas vienotu

² MK noteikumu Nr.225 4.punkts „Lai nodrošinātu funkciju izpildi, dienests veic Izglītības likumā noteiktos uzdevumus, kā arī šādus uzdevumus:” 4.9.apakšpunkts: „regulāri sagatavo ziņojumus par izglītības kvalitāti (izņemot augstāko izglītību) un sniedz priekšlikumus jautājumos, kas saistīti ar izglītības politikas plānošanu un īstenošanu”.

³ Izglītības likuma 1.panta „Likumā lietotie termini” 10.punkts: „izglītības programmas akreditācija – tiesību iegūšana izglītības iestādei vai citai šajā likumā noteiktai institūcijai izsniegt valsts atzītu izglītības dokumentu par konkrētai izglītības programmai atbilstošas izglītības ieguvu. Akreditācijas gaitā vērtē attiecīgās izglītības programmas īstenošanas kvalitāti”.

mehānismu vispārējā un profesionālajā izglītībā pēc vienotiem vērtēšanas kritērijiem un standartizētiem līmeņu aprakstiem.

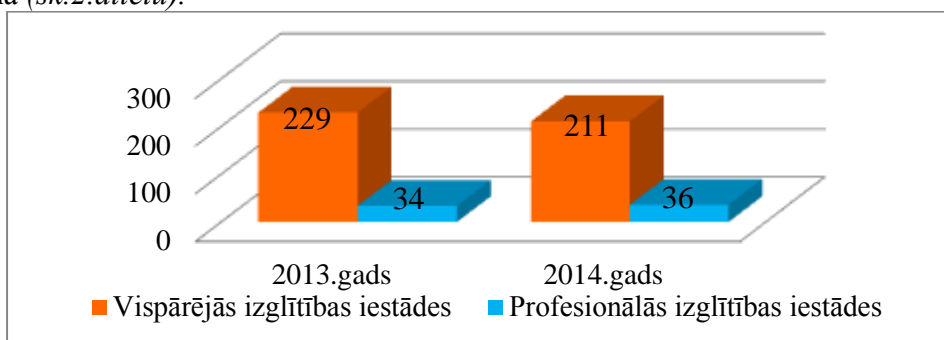
Pamatojoties uz MK noteikumu Nr.852 28.punktā⁴ noteikto, ir izveidota un darbu turpina Izglītības iestāžu, eksaminācijas centru un izglītības programmu akreditācijas komisija (turpmāk – akreditācijas komisija).

3. Akreditāciju rezultāti 2013. – 2014.gads

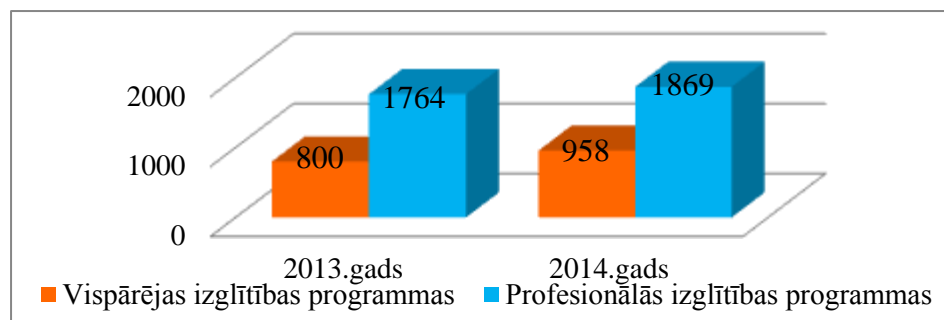
2013.gadā akreditētas 229 (87%) vispārējās izglītības un 34 (13%) profesionālās izglītības iestādes, 2014.gadā – 211 (85%) vispārējās izglītības un 36 (15%) profesionālās izglītības iestādes (sk.1.attēlu).

Pārskata periodā veikti grozījumi valsts un pašvaldību dibināto izglītības iestāžu nosaukumos, notikusi izglītības iestāžu tīkla optimizācija, tādēļ veikta atbilstošu jaunu akreditācijas lapu izsniegšana.

2013.gadā akreditētas 800 (31%) vispārējās izglītības programmas, 1764 (69%) profesionālās izglītības programmas un izglītības iestādes profesionālās pilnveides un/vai ievirzes profesionālās izglītības programmu īstenošanā, savukārt 2014.gadā akreditētas 958 (34%) vispārējās izglītības un 1869 (66%) profesionālās izglītības programmas un izglītības iestādes profesionālās pilnveides un/vai ievirzes profesionālās izglītības programmu īstenošanā (sk.2.attēlu).

1.attēls. Rezultatīvie rādītāji izglītības iestāžu akreditācijai un akreditācijas lapu nomaiņai

2.attēls. Rezultatīvie rādītāji izglītības programmu un izglītības iestāžu akreditācijai profesionālās pilnveides un/vai ievirzes programmu īstenošanā un akreditācijas lapu nomaiņai

⁴ MK noteikumu Nr.852 28.punkts: „Akreditācijas komisiju izveido ar dienesta vadītāja rīkojumu. Akreditācijas komisijā iekļauj: 28.1. divus Izglītības un zinātnes ministrijas pārstāvjus; 28.2. vienu Kultūras ministrijas pārstāvi; 28.3. vienu Valsts izglītības satura centra pārstāvi; 28.4. vienu Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāvi; 28.5. vienu Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības pārstāvi; 28.6. vienu Latvijas Izglītības vadītāju asociācijas pārstāvi; 28.7. vienu Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvi; 28.8. vienu Profesionālās izglītības biedrības pārstāvi; 28.9. vienu Pieaugušo un profesionālās izglītības asociācijas pārstāvi; 28.10. trīs dienesta pārstāvjus”.

Salīdzinot 2013. un 2014.gada izglītības iestāžu akreditācijas, izglītības iestāžu un izglītības programmu akreditācijas lapu nomaiņas rādītājus, var secināt, ka būtiskas izmaiņas tajos nav notikušas. 2014.gadā par 16% palielinājies izglītības iestāžu iesniegumu skaits vispārējās izglītības programmu akreditācijai vai akreditācijas lapu nomaiņai un par 6% – profesionālās izglītības programmu skaits akreditācijai vai akreditācijas lapu nomaiņai.

4. Akreditācijas ar ekspertu komisiju

Atbilstoši MK noteikumu Nr.852 18.⁵ un 19. punktam⁶ profesionālās izglītības iestādes darbības un izglītības programmas īstenošanas kvalitāti vērtē, nosakot katrai izvērtējamajai jomai atbilstošo kritēriju ar kvalitātes vērtējuma līmeni. Akreditācijas procesā vērtē šādas jomas un kritērijus:

1. Mācību saturs – iestādes īstenošanās izglītības programmas;
2. Mācīšana un mācīšanās:
  - 2.1. mācīšanas kvalitāte;
  - 2.2. mācīšanās kvalitāte;
  - 2.3. vērtēšana kā mācību procesa sastāvdaļa;
3. Izglītojamo sasniegumi:
  - 3.1. izglītojamo sasniegumi ikdienas darbā;
  - 3.2. izglītojamo sasniegumi valsts pārbaudes darbos;
4. Atbalsts izglītojamajiem:
  - 4.1. psiholoģiskais atbalsts, sociālpedagoģiskais atbalsts un izglītojamo drošības garantēšana (drošība un darba aizsardzība);
  - 4.2. atbalsts personības veidošanā;
  - 4.3. atbalsts karjeras izglītībā;
  - 4.4. atbalsts mācību darba diferenciacijai;
  - 4.5. atbalsts izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām;
  - 4.6. sadarbība ar izglītojamā ģimeni;
5. Iestādes vide:
  - 5.1. mikroklimate;
  - 5.2. fiziskā vide;
6. Iestādes resursi:
  - 6.1. iekārtas un materiāltehniskie resursi,
  - 6.2. personālrresursi;
7. Iestādes darba organizācija, vadība un kvalitātes nodrošināšana:
  - 7.1. iestādes darba pašvērtēšana un attīstības plānošana,
  - 7.2. iestādes vadības darbs un personāla pārvaldība,
  - 7.3. iestādes sadarbība ar citām institūcijām.

Akreditācijas procesā izglītības iestādes un izglītības programmas īstenošanas kvalitāte tiek vērtēta atbilstoši četriem kvalitātes vērtējuma līmeņiem (turpmāk – līmeņi):

- I līmenis – nepietiekami;
- II līmenis – pietiekami;
- III līmenis – labi;

---

⁵ MK noteikumu Nr.852 18.punkts: „Akreditācijas procesā iestādes darbības vai izglītības programmas īstenošanas kvalitāti vērtē atbilstoši šiem noteikumiem un attiecīgajai metodikai”.

⁶ MK noteikumu Nr.852 19.punkts: „Iestādes (izņemot eksaminācijas centru) darbības vai izglītības programmas īstenošanas kvalitāti vērtē, nosakot katrai jomai atbilstošo kritēriju kvalitātes vērtējuma līmeni, izņemot šo noteikumu 19.3.1., 19.3.2. un 19.4.5.apakšpunktā minētos kritērijus, ko vērtē aprakstoši”.

IV līmenis – ļoti labi.

Atbilstoši MK noteikumu Nr.852 12.punktā⁷ noteiktajam kvalitātes dienests izveido akreditācijas ekspertu komisiju (turpmāk – ekspertu komisiju), kas novērtē iestādes darbības un/vai izglītības programmas īstenošanas kvalitāti un iesniedz akreditācijas komisijas darbam nepieciešamo ekspertu komisijas ziņojumu un priekšlikumu par iestādes vai izglītības programmas akreditāciju vai tās atteikumu.

Ekspertu komisijā var iekļaut:

- ✓ Izglītības un zinātnes ministrijas, Valsts izglītības satura centra vai kvalitātes dienesta pārstāvi;
- ✓ izglītības iestāžu pārstāvjus (izņemot akreditējamās izglītības iestādes pārstāvjus);
- ✓ pašvaldību izglītības speciālistus;
- ✓ citu institūciju pārstāvjus, tajā skaitā citu ministriju, pašvaldību, nevalstisko organizāciju, darba devēju, amata meistarū un arodbiedrību pārstāvjus.

Tā kā mācību process profesionālās vidējās, arodizglītības, profesionālās pamatizglītības un profesionālās tālākizglītības programmās ir virzīts uz konkrētas profesionālās kvalifikācijas piešķiršanu, lai varētu novērtēt minēto profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitāti, profesionālas izglītības akreditācijas procesā kvalitātes dienests iesaista nozaru ekspertu padomes (ja tāda attiecīgajā nozarē izveidota) deleģētos ekspertus.

Ekspertus, kuri vērtē izglītības iestādes darbības kvalitāti profesionālās ievirzes izglītības programmu īstenošanā vai profesionālās vidējās izglītības programmu īstenošanas kvalitāti mākslas, mūzikas un dejas jomā, deleģē Latvijas Nacionālais kultūras centrs vai augstskolas. Izglītības iestādes darbības kvalitātes vērtēšanā sporta profesionālās ievirzes izglītības programmu īstenošanā iesaista Latvijas Sporta federāciju padomes deleģētos ekspertus.

Atbilstoši MK noteikumu Nr.852 16.punktā⁸ noteiktajam kvalitātes dienests ekspertu komisijā iekļauj ekspertus, kuri ir apguvuši kursu programmu par izglītības iestāžu darbības un programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšanu.

Akreditācijas ar ekspertu komisiju rezultātus apkopo akreditācijas ekspertu komisijas ziņojumā. Tajā iekļautā informācija pamatojas uz metodikā ietverto aprakstu, izglītības iestādes mācību priekšmetu stundu vērošanu, dokumentācijas izpēti, intervijām un sarunām ar izglītojamajiem, pedagogiem, vecākiem, atbalsta personālu, anketēšanas rezultātiem un pašnovērtējuma ziņojumu. Ekspertu komisija ziņojumā norāda pozitīvo izglītības iestādes darbības un/vai izglītības programmas īstenošanā, kā arī ieteikumus izglītības iestādes darbības un/vai izglītības programmas īstenošanas kvalitātes uzlabošanai.

Ekspertu komisijas ziņojumus un priekšlikumus izskata akreditācijas komisijā. Atbilstoši akreditācijas komisijas priekšlikumam kvalitātes dienests pieņem lēmumu par izglītības iestādes un izglītības programmas akreditāciju vai akreditācijas atteikumu.

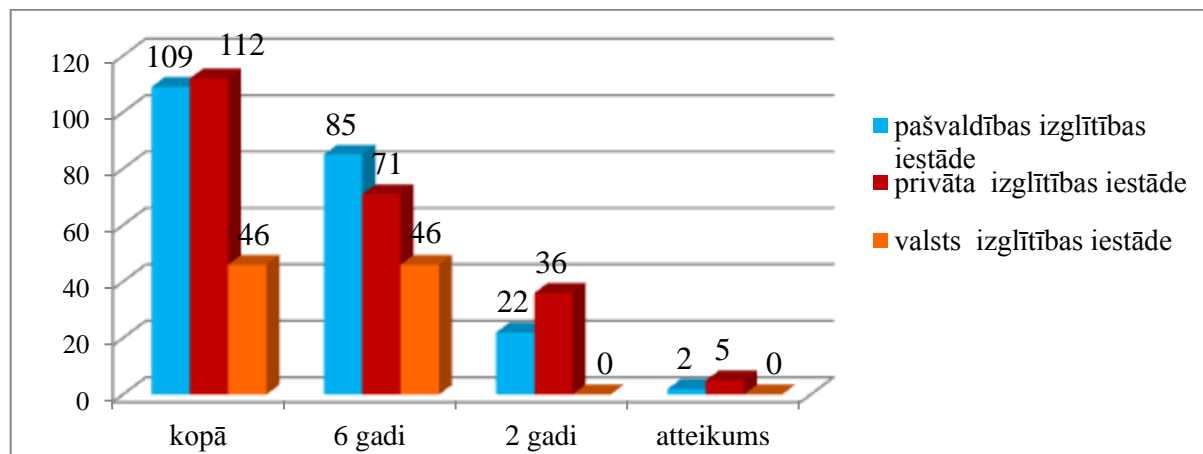
2013.gadā kvalitātes dienests organizēja izglītības kvalitātes novērtēšanu ar ekspertu komisiju 107 profesionālās izglītības iestādēs, tai skaitā:

- ✓ 25 valsts dibinātās izglītības iestādēs (24%),
- ✓ 41 privātās izglītības iestādēs (38 %),
- ✓ 41 pašvaldību dibinātās izglītības iestādēs (38%),

⁷ MK noteikumu Nr.852 12.punkts: „Lai novērtētu iestādes darbības vai izglītības programmas īstenošanas kvalitāti un iesniegtu akreditācijas komisijas darbam nepieciešamo ekspertu komisijas ziņojumu un priekšlikumu par iestādes vai izglītības programmas akreditāciju vai tās atteikumu (turpmāk – priekšlikums), dienests izveido ekspertu komisiju, noslēdz ar ekspertu komisijā iekļautajiem ekspertiem līgumus, uzdodot vienam no ekspertiem veikt ekspertu komisijas vadītāja pienākumus”.

⁸ MK noteikumu Nr.852 16.punkts: „Ekspertu komisijā iekļauj ekspertus, kuri apguvuši dienesta organizētos iestāžu darbības un izglītības programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšanas kursus”.

akreditējot 261 profesionālās izglītības programmu un/vai izglītības iestādes profesionālās ievirzes vai profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošanā, 6 izglītības iestādes, atsakot 3 profesionālās tālākizglītības programmu akreditāciju, 2 izglītības iestāžu akreditāciju profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošanā un 2 izglītības iestāžu akreditāciju profesionālās ievirzes izglītības programmu īstenošanā (sk. 3.attēlu).

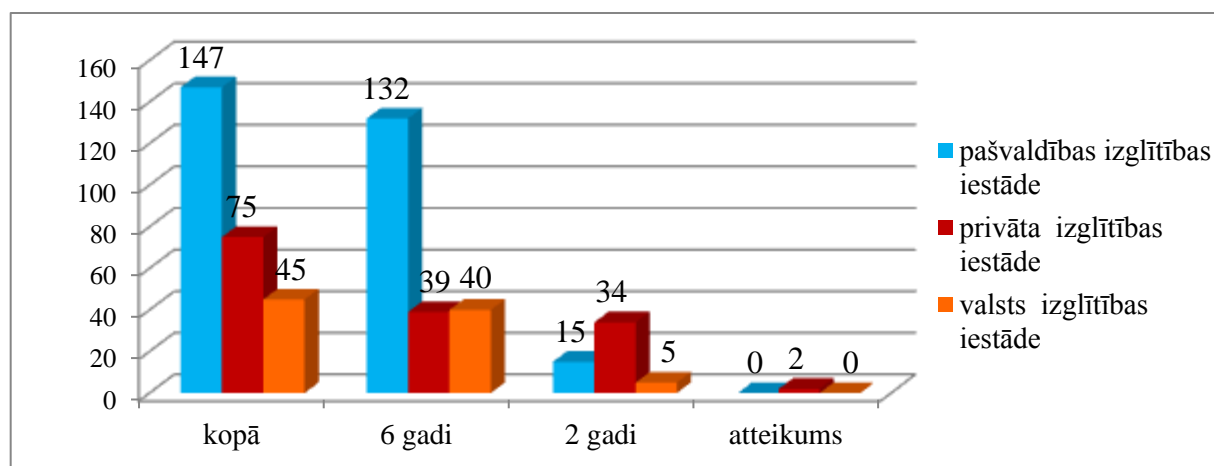

3.attēls. Akreditācijas termiņš izglītības programmu vai iestāžu akreditācijai profesionālās izglītības programmu īstenošanā atbilstoši dibinātāja iedalījumam, 2013.gads

2014.gadā kvalitātes dienests organizēja izglītības kvalitātes vērtēšanu ar ekspertu komisiju 94 izglītības iestādēs no tām:

- ✓ 20 valsts dibinātās izglītības iestādēs (21%);
- ✓ 29 privātās izglītības iestādēs (31 %);
- ✓ 45 pašvaldību dibinātās izglītības iestādēs (48%),

akreditējot 265 profesionālās izglītības programmas un/vai izglītības iestādes profesionālās ievirzes vai profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošanā, 8 izglītības iestādes. Atteikta divu izglītības iestāžu akreditācija profesionālās pilnveides programmu īstenošanā (sk. 3.attēlu un 1.tabulu).

4.attēls. Akreditācijas termiņš izglītības programmu vai iestāžu akreditācijai profesionālās izglītības programmu īstenošanā atbilstoši dibinātāja iedalījumam, 2014.gads

Akreditācijai pieteikto izglītības programmas skaits un termiņi atbilstoši dibinātāja iedalījumam

Dibinātājs	Kopā	6 gadi	2 gadi	Atteikums
Pašvaldības dibināta izglītības iestāde	147	132	15	0
Privāta izglītības iestāde	75	39	34	2
Valsts dibināta izglītības iestāde	45	40	5	0
Kopā:	267	211	54	2

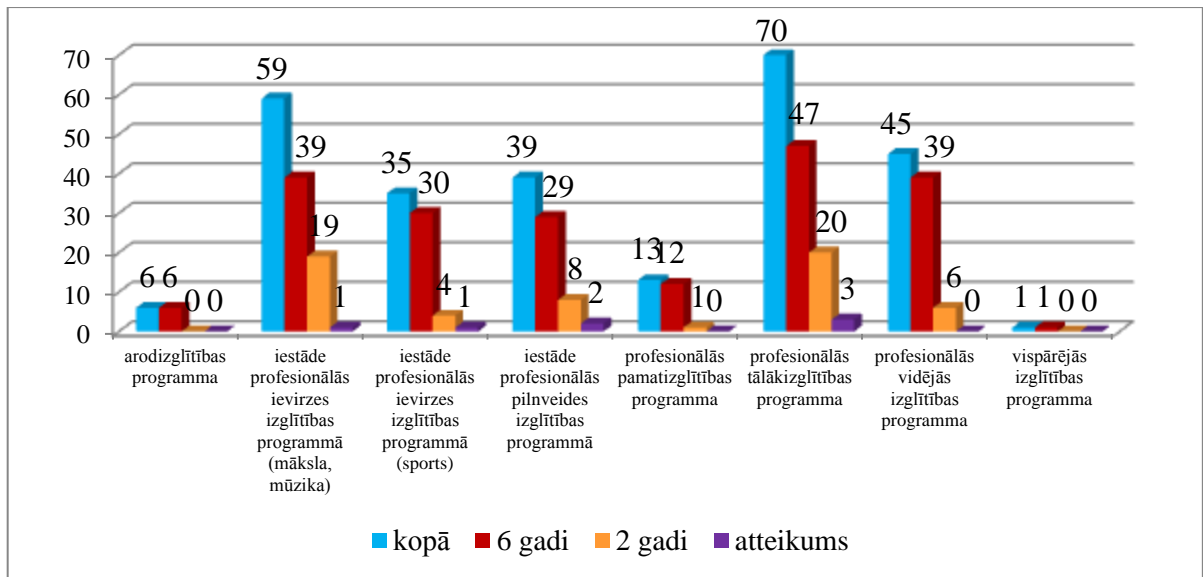
Pārskata periodā kvalitātes dienests vislielāko iesniegumu skaitu saņēma no pašvaldību dibinātajām izglītības iestādēm ar lūgumu akreditēt izglītības iestādi profesionālās ievirzes izglītības programmu īstenošanā. Minēto izglītības iestāžu skaits palielinājies par 10%.

Akreditācijai pieteiktās izglītības programmas

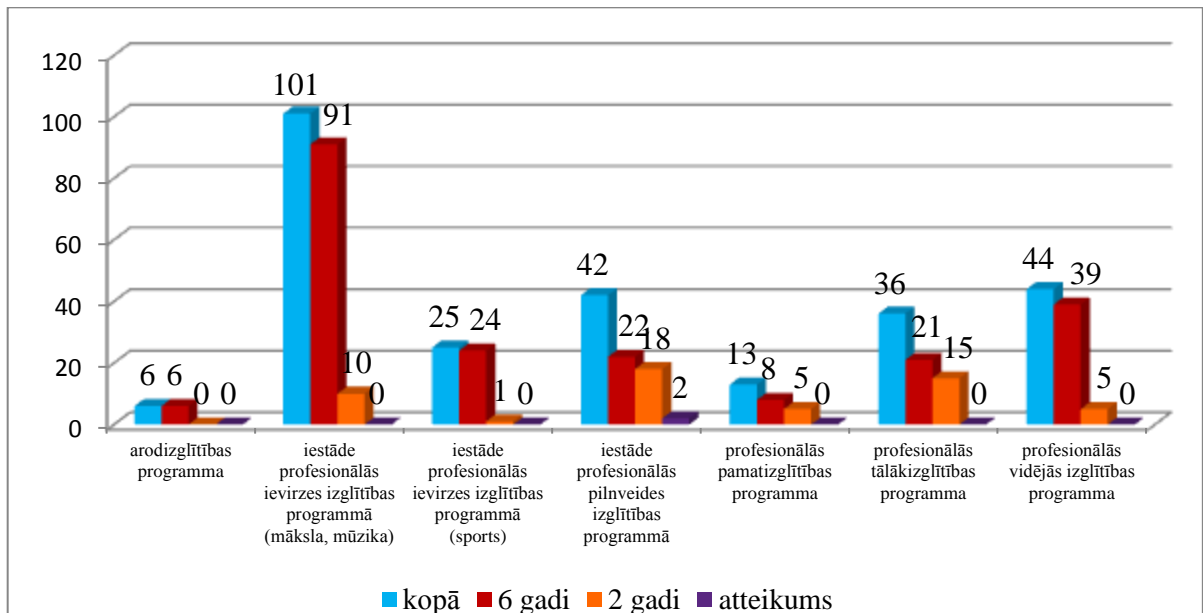
Profesionālās izglītības programmu veidi ⁹	2013.gads		2014.gads	
	skaits	%	skaits	%
Arodizglītības programmas	6	2	6	2
Profesionālās ievirzes izglītības programmas (māksla, mūzika)	59	22	101	38
Profesionālās ievirzes izglītības programmas (sports)	35	13	25	9
Profesionālās pilnveides izglītības programmas	39	15	42	16
Profesionālās tālākizglītības programmas	70	26	36	14
Profesionālās vidējās izglītības programmas	45	17	44	16
Profesionālās pamatizglītības programmas	13	5	13	5
Vidējās izglītības programmas	1	0	0	0
Kopā:	268		267	

Salīdzinot 2013. un 2014.gada rādītājus, akreditēto profesionālās izglītības programmu kopīgais skaits būtiski nav mainījies (*sk. 5. un 6.attēlu un 2.tabulu*). Var konstatēt, ka 2014.gadā palielinājies akreditēto profesionālās ievirzes izglītības programmu (mūzika, māksla) skaits, t.i., par 42 programmām jeb 42%. 2014.gadā izglītības iestādēm profesionālās ievirzes izglītības programmu (mūzika, māksla) īstenošanā 90% gadījumos noteikts akreditācijas termiņš – seši gadi un tikai 10% – divi gadi, 2013.gadā tie bija attiecīgi 66% – seši gadi, 32 % – divi gadi, bet 2% gadījumu – atteikums.

⁹ Profesionālās izglītības likuma 26.pants: „Profesionālās izglītības programmu veidi”; „Profesionālās izglītības programmas atkarībā no iegūstamās izglītības iedalāmas šādi: 1) profesionālās pamatizglītības programmas; 2) arodizglītības programmas; 3) profesionālās vidējās izglītības programmas; 4) pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības (koledžas izglītības) programmas; 5) profesionālās tālākizglītības programmas; 6) profesionālās pilnveides izglītības programmas; 7) profesionālās ievirzes izglītības programmas”.

5.attēls. Akreditācijai pieteiktās izglītības programmas atbilstoši profesionālās izglītības programmu veidiem, 2013.gads

6.attēls. Akreditācijai pieteiktās izglītības programmas atbilstoši profesionālās izglītības programmu veidiem, 2014.gads

2014.gadā būtiski samazinājies akreditācijai pieteikto profesionālās tālākizglītības programmu skaits, t.i., par 34 programmām jeb 49%. Minētajām izglītības programmām 58% gadījumos noteikts akreditācijas termiņš – seši gadi, 42% – divi gadi, bet 2013.gadā attiecīgi 67% – seši gadi, 29% – divi gadi, 4% gadījumu pieņemts lēmums par akreditācijas atteikumu.

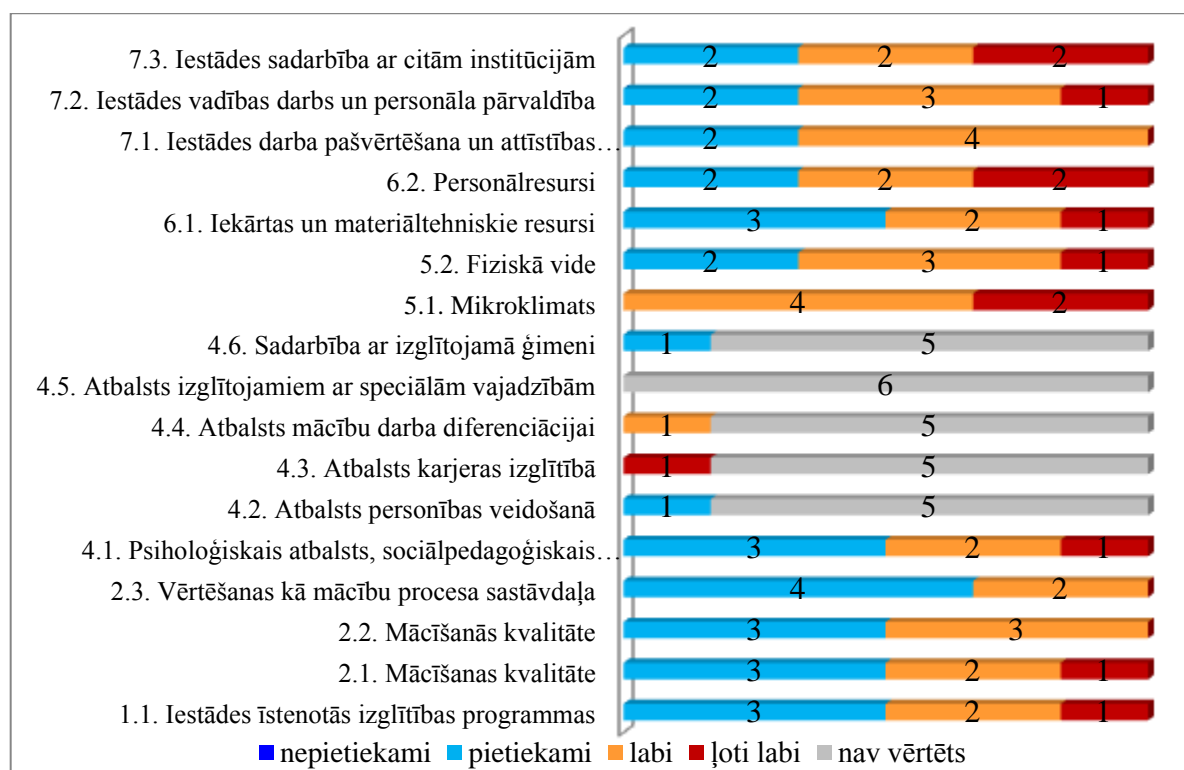
Gandrīz nemainīgi ir profesionālās vidējās izglītības programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšanas rezultāti, t.i., 2014.gadā 89% gadījumos izglītības programmām noteikts akreditācijas termiņš – seši gadi, 11% – divi gadi, savukārt 2013.gadā attiecīgi 87% – seši gadi, 13% – divi gadi. Nav mainījies arodizglītības programmu skaits un to akreditācijas termiņi: 50% – seši gadi un 50% – divi gadi gan 2014.gadā, gan 2013.gadā.

5. Profesionālās izglītības iestāžu akreditācijas

Izglītības likuma 27.pants¹⁰ nosaka, ka izglītības iestādes tiek akreditētas Ministru kabineta noteiktajā kārtībā un izglītības iestādes, kuras īsteno pamata un vidējās pakāpes izglītības programmas, tiek akreditētas uz sešiem gadiem. Izglītības iestādes akreditācija veicama piecu gadu laikā no izglītības iestādes darbības uzsākšanas dienas.

Izglītības iestādes darbības kvalitātes novērtēšanai pieteikto profesionālās izglītības iestāžu skaits ir salīdzinoši neliels. Piemēram, 2013.gadā – tās ir 5 privātās un 1 pašvaldības dibināta profesionālās tālākizglītības un pilnveides izglītības iestāde, savukārt 2014.gadā – 8 privātās profesionālās tālākizglītības un pilnveides izglītības iestādes, no kurām 4 akreditētas uz sešiem gadiem, 4 – uz diviem gadiem.

Analizējot akreditācijas ekspertu komisijas ziņojumus, ir apkopoti akreditācijas rezultāti, norādot tās vērtējamās jomas un kritērijus, kuros nepieciešams uzlabot izglītības iestāžu darbības kvalitāti.

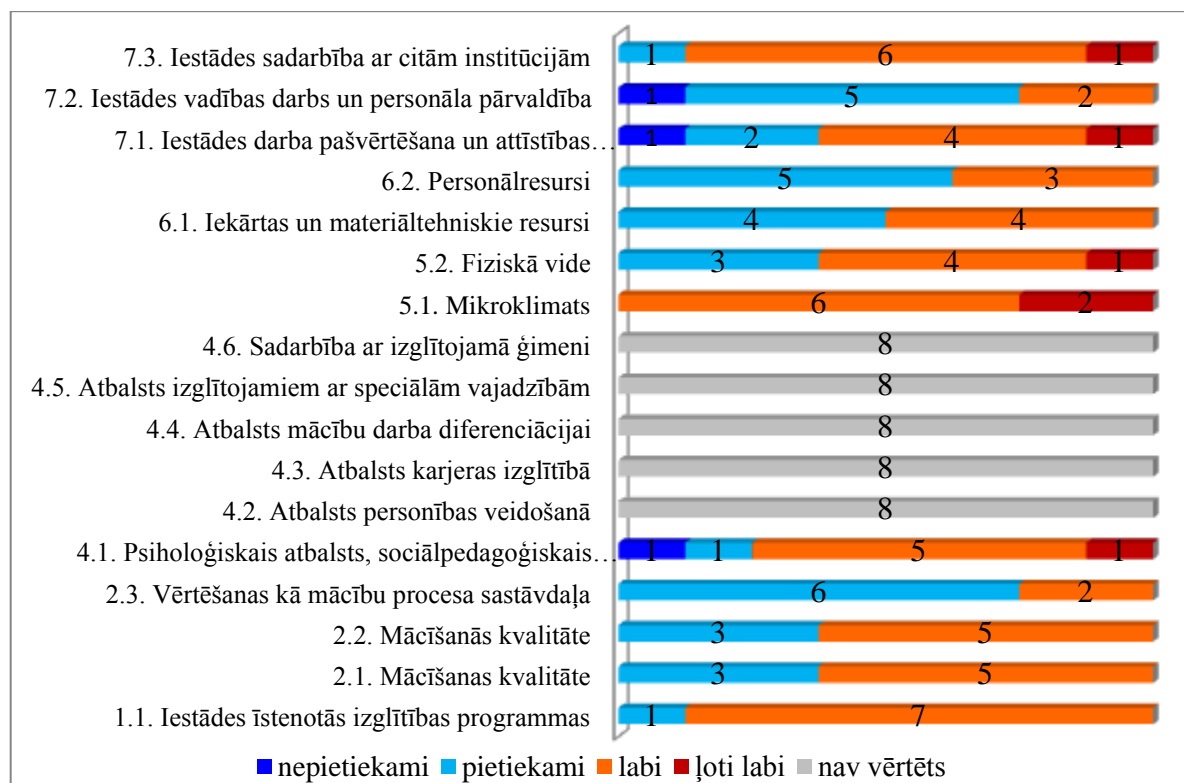
7.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās izglītības iestādēs, 2013.gads

Izvērtējot profesionālās izglītības iestāžu darbības kvalitātes vērtēšanas rezultātus¹¹ (sk. 7. un 8.attēlu), var secināt, ka ekspertu komisijas ziņojumos ar līmeni „ļoti labi” un „labi” visbiežāk novērtēts kritērijs „Mikroklimats”. Gan 2013., gan 2014.gadā ar līmeni „pietiekami” visbiežāk novērtēts kritērijs „Vērtēšana kā mācību procesa sastāvdaļa”. Akreditējot vienu no izglītības iestādēm, ar līmeni „nepietiekami” novērtēti kritēriji:

¹⁰ Izglītības likuma 27.pants „Izglītības iestāžu akreditācija”: „Izglītības iestādes, izņemot tās, kuras īsteno tikai interešu izglītības programmas, tiek akreditētas Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Izglītības iestādes, kuras īsteno pamata un vidējās pakāpes izglītības programmas, tiek akreditētas uz sešiem gadiem Ministru kabineta noteiktajā kārtībā. Akreditācija veicama piecu gadu laikā no izglītības iestādes darbības uzsākšanas dienas”.

¹¹ MK noteikumu Nr.852 20.punkts: „Profesionālās tālākizglītības programmas īstenošanas kvalitāti un iestādes darbības kvalitāti, kura īsteno profesionālās tālākizglītības vai profesionālās pilnveides izglītības programmas, nevērtē šo noteikumu 19.4.2., 19.4.3., 19.4.4. un 19.4.6.apakšpunktā minētajos kritērijos”.

„Psiholoģiskais atbalsts, sociālpedagoģiskais atbalsts un izglītojamo drošības garantēšana (drošība un darba aizsardzība)”, „Iestādes darba pašvērtēšana un attīstības plānošana”, „Iestādes vadības darbs un personāla pārvaldība”.

8.attēls. Līmeņu sadalījums kritēriju profesionālās izglītības iestādēs, 2014.gads

2014.gadā akreditēto izglītības iestāžu darbības kvalitāte augstāk novērtēta kritērijā „Iestādes īstenotās izglītības programmas”: ar „labi” – 7 (88%) gadījumos, ar „pietiekami” – 1 (12%) gadījumā. 2013.gadā ar līmeni „ļoti labi” – 1 (17%) gadījumā, ar „labi” – 2 (33%), „pietiekami” – 3 (50%) gadījumos.

Par izglītības iestāžu darbību, kuras akreditētas uz sešiem gadiem, ekspertu komisijas savos ziņojumos norāda pozitīvo:

- ✓ izglītības iestādes nodrošina darba tirgus pieprasījumam atbilstošu izglītības programmu īstenošanu;
- ✓ izglītības iestādēs ir radošs, optimistisks un labvēlīgs mikroklimats;
- ✓ laba sadarbība ar darba devējiem.

Secinājumi

Izvērtējot 2014.gada ekspertu komisijas ziņojumus, iespējams secināt, ka izglītības iestādēm, kuras akreditācijai pieteiktas 2014.gadā un akreditētas uz diviem gadiem, nepieciešams:

- ✓ sakārtot profesionālās kvalifikācijas prakses dokumentāciju atbilstoši normatīvo aktu prasībām;
- ✓ uzlabot izglītības iestādes darba organizāciju, vadības darbu un personāla pārvaldību, iesaistot izglītības iestādes darba izvērtēšanā personālu un izglītojamos;
- ✓ aktualizēt izglītības iestādes iekšējos normatīvos aktus, tajā skaitā pilnveidot izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas sistēmu;
- ✓ pilnveidot mācību tehnisko līdzekļu bāzi.

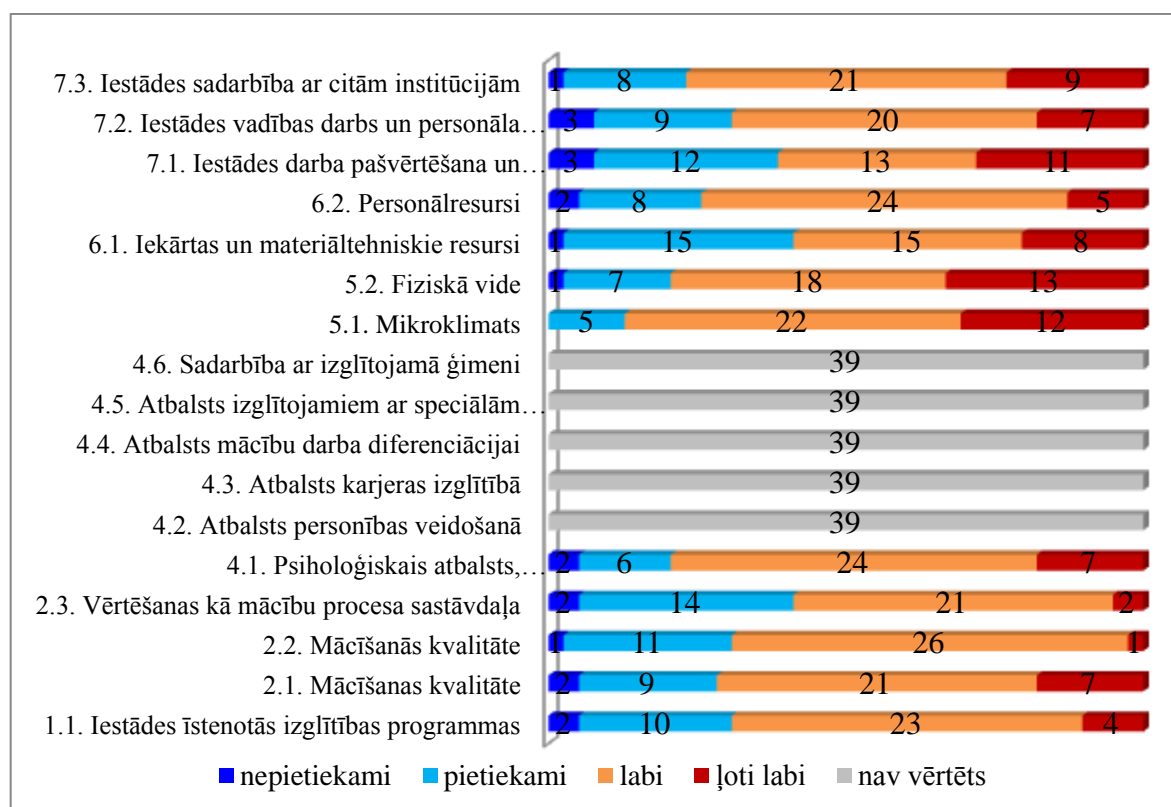
6. Izglītības iestāžu akreditācijas profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošanā

2014.gadā akreditācijai pieteiktas 42 izglītības iestādes profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšanai, tajā skaitā pašvaldību dibinātas – 5, privātās – 37, no tām 22 (52%) akreditētas uz sešiem gadiem, 18 (43%) – uz diviem gadiem un 2 (5%) saņēma akreditācijas atteikumu. 2013.gadā akreditācijai pieteiktas 39 izglītības iestādes profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošanā, no tām 29 (74%) akreditētas uz sešiem gadiem, 8 (21%) – uz diviem gadiem, bet 2 (5%) saņēma akreditācijas atteikumu (sk. 3.tabulu). 2014.gadā akreditācijai pieteikto izglītības iestāžu skaits profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošanā palielinājies par 7%.

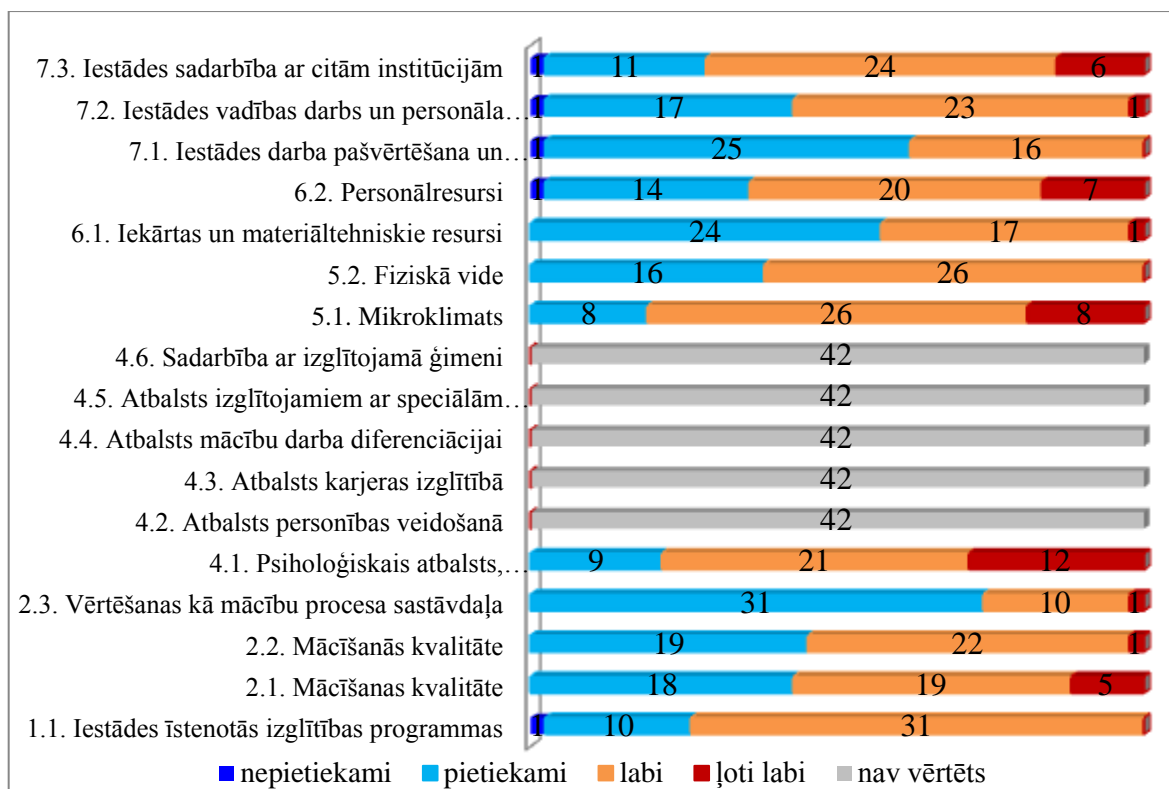
3.tabula.

Profesionālās pilnveides izglītības programmu skaits atbilstoši izglītības iestādes dibinātāja iedalījumam

Izglītības iestādes iedalījums pēc dibinātāja	2013.gads				2014.gads			
	6 gadi	2 gadi	Atteikums	Kopā	6 gadi	2 gadi	Atteikums	Kopā
Valsts dibinātās izglītības iestādes	2	-	-	2	-	-	-	-
Privātās izglītības iestādes	24	8	2	34	17	18	2	37
Pašvaldību dibinātās izglītības iestādes	3	-	-	3	5	-	-	5

9.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās pilnveides izglītības programmās, 2013.gads

10.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās pilnveides izglītības programmās, 2014.gads

Diagrammās apkopota informācija no ekspertu komisijas ziņojumiem (sk. 9. un 10.attēlu). Akreditācijai pieteikto izglītības programmu īstenošanas kvalitāte 2014.gadā ir zemāka nekā 2013.gadā, īpaši kritērijos: „Vērtēšana kā mācību procesa sastāvdaļa”, „Iekārtas un materiāltehniskie resursi”, „Iestādes darba pašvērtēšana un attīstības plānošana”, kā arī palielinājies ieteikumu skaits. Tas liecina, ka kvalitātes dienesta organizētie kursi profesionālās izglītības iestāžu un programmu ekspertu komisiju vadītājiem un ekspertiem uzlaboja zināšanas par aktualitātēm izglītības kvalitātes vērtēšanas pamatprincipos. Līdz ar to ekspertu komisijas ziņojumos secīgi un sistēmiski sniegti ieteikumi par iestādes darbības vai izglītības programmas īstenošanas uzlabošanu.

Daļa izglītības iestāžu ir aktualizējušas īstenojamās profesionālās pilnveides izglītības programmas, par to liecina vērtējums kritērijā „Iestādes īstenojamās izglītības programmas”, kurš 2014.gadā novērtēts ar līmeni „labi” 31 (74%) gadījumā, ar „pietiekami” – 10 (24%), ar „napietiekami” – 1 (2%), bet 2013.gadā attiecīgi ar līmeni „ļoti labi” – 4 (10%), „labi” – 23 (59%), „pietiekami” – 10 (26%) un „napietiekami” – 2 (5%) gadījumos.

2014.gadā visbiežāk jeb 26% gadījumu akreditācijai pieteikta izglītības iestādes **akreditācija profesionālās pilnveides izglītības programmas „Bērnu aprūpes pamati”¹² īstenošanā**, rezultātā 7 izglītības iestādes akreditētas uz diviem gadiem, bet tikai 4 izglītības iestādes uz sešiem gadiem. Rezultāti pierāda, ka ne visas iestādes ir pilnībā sagatavojušās, lai varētu īstenot minēto izglītības programmu. Ekspertu komisijas savos ziņojumos norāda ieteikumus izglītības iestādes darbības uzlabošanai profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošanā:

¹² Ministru kabineta 2013.gada 16.jūlija noteikumu Nr.404 „Prasības bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem un bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzēju reģistrēšanas kārtība” 9.punkta 9.4.apakšpunkts: „Persona ir apguvusi profesionālās pilnveides izglītības programmu bērnu aprūpes jomā (ne mazāk kā 40 stundas klātienē, ietverot, piemēram, mācības par bērna attīstības vecumposmiem, rīcību situācijās, kas apdraud bērna drošību, mediāciju), ja tiek sniegts pilna laika pakalpojums un pakalpojuma sniegšanā iesaistītajai personai nav vidējās profesionālās pedagoģiskās vai augstākās pedagoģiskās izglītības vai nav iegūta aukles profesionālā kvalifikācija”.

- ✓ pilnveidot izglītības programmas saturu un papildināt izmantojamās literatūras sarakstus;
- ✓ nodrošināt izglītojamos ar metodiskajiem materiāliem, kā arī papildināt materiāli tehnisko bāzi ar mūsdienīgiem mācību līdzekļiem un tehnoloģijām.

Par izglītības iestāžu darbību profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošanā, kuras akreditētas uz sešiem gadiem, ekspertu komisijas savos ziņojumos norāda, ka izglītības programmas ir veiksmīgi strukturētas, izglītojamie ir nodrošināti ar mācību literatūru un metodiskajiem materiāliem, pedagogi ir motivēti un atbildīgi par sniegto izglītības pakalpojumu kvalitāti.

2014.gadā 10% gadījumu akreditācijai pieteikta izglītības iestādes **akreditācija profesionālās pilnveides izglītības programmas „Darba aizsardzības pamatlīmeņa zināšanu izglītības programma”¹³** īstenošanā. Rezultātā 2 izglītības iestādes minētās profesionālās pilnveides izglītības programmas īstenošanā akreditētas uz diviem gadiem, bet 2 izglītības iestādes – uz sešiem gadiem. Ekspertu komisijas ziņojumos visbiežāk norādīti šādi ieteikumi:

- ✓ izmantojamās literatūras sarakstos jāaktualizē likumdošanas jautājumi un jaunākie normatīvi;
- ✓ jāizmanto Valsts darba inspekcijas bezmaksas informatīvie materiāli par darba aizsardzību, par elektrodrošību, par standartiem nozarēs;
- ✓ jāpapildina mācību programmu tēmas ar vispārēju apskatu par civilo aizsardzību un darbinieku atbildību;
- ✓ mācību procesā jāizmanto audiovizuālā informācija (multiplikācijas filmas, filmas par reālo situāciju darba vietās).

Par izglītības iestāžu darbību profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošanā, kuras akreditētas uz sešiem gadiem, ekspertu komisijas savos ziņojumos norāda, ka izglītības programmas apguvē pielieto atbilstošas tehnoloģijas un mācību līdzekļus (apgaismojuma, trokšņa indikatorus u.c.), kā arī ir sagatavoti izdales materiāli visas izglītības programmas apjomā.

2014.gadā 2 izglītības iestādes profesionālās pilnveides programmas **„Pamatlīmeņa zināšanu programma par objekta ugunsdrošību”** īstenošanā akreditētas uz sešiem gadiem. Par izglītības iestāžu darbību profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošanā, kuras akreditētas uz sešiem gadiem, ekspertu komisijas savos ziņojumos norāda pozitīvo un izglītības iestāžu īpašos piedāvājumus, piemēram:

- ✓ mācību procesā izmanto modernus un daudzveidīgus mācību līdzekļus, aprīkojumu, attiecīgas nozares tehnoloģijas, iekārtas un materiālus;
- ✓ pedagogiem ir pieredze darbā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā;
- ✓ iestādes telpas ir aprīkotas ar ugunsgrēka atklāšanas un trauksmes signalizācijas sistēmu un ugunsdzēsības aparātiem;
- ✓ ir izveidoti stendi, uz kuriem izvietoti dažādi ar ugunsdrošību saistīti izstrādājumi, iekārtas un ierīces.

¹³ Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumi Nr.883 „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 10.augusta noteikumos Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”. Ministru kabineta 2010.gada 10.augusta noteikumu Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos” 6.punkts: „Pamatlīmeņa zināšanas darba aizsardzības jomā var iegūt personas, kurām ir vismaz pamatizglītība, apgūstot darba aizsardzības pamatlīmeņa zināšanu izglītības programmu, ko izstrādājusi izglītības iestāde atbilstoši Izglītības un zinātnes ministrijas apstiprinātajam paraugam. Darba aizsardzības pamatlīmeņa zināšanu izglītības programmas apjoms ir 60 stundu, no kurām 40 stundu ir teorijas sadaļa un 20 stundu prakse”.

Pārējās akreditācijai pieteiktās profesionālās pilnveides izglītības programmas izstrādāja izglītības iestādes (īstenotājs), tās aptver dažādas nozares un to minimālais apjoms ir 160 stundas.

Secinājumi:

- ✓ 2014.gadā no akreditētajām izglītības iestādēm profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošanā 88% ir privātas izglītības iestādes, kuras izglītojošo darbību ir uzsākušas nesen;
- ✓ izglītības iestādēm, īstenojot profesionālās pilnveides izglītības programmas, nepieciešams:
  - veidot darba tirgus prasībām atbilstošas izglītības programmas, aktualizēt izmantoto avotu sarakstus esošajās mācību priekšmetu programmās;
  - izstrādāt izglītojamo precīzu un detalizētu mācību sasniegumu vērtēšanas kārtību un kritērijus;
  - pilnveidot mācību līdzekļu bāzi;
  - pilnveidot pašnovērtēšanas sistēmu, lai tā aptvertu visas izglītības iestādes darbības jomas, lai tajā iesaistītu darbiniekus, pedagogus un izglītojamos.

7. Izglītības iestāžu akreditācijas profesionālās ievirzes izglītības programmu īstenošanā

2014.gadā kvalitātes dienests organizēja akreditācijas ar ekspertu komisiju 33 profesionālās ievirzes izglītības iestādēs, no tām:

- ✓ 30 pašvaldību dibinātās izglītības iestādēs;
- ✓ 1 valsts dibinātā izglītības iestādē;
- ✓ 1 privātajā izglītības iestādē,

akreditējot izglītības iestādes 126 profesionālās ievirzes izglītības programmu īstenošanā, no tām 115 (91%) akreditētas uz sešiem, bet 11 (9%) uz diviem gadiem.

4.tabula

Akreditēto profesionālās ievirzes izglītības programmu skaits atbilstoši izglītības iestādes dibinātāja iedalījumam

Izglītības iestādes iedalījums pēc dibinātāja	2013.gads							2014.gads							
	Profesionālās ievirzes izglītības programmu (mūzika, māksla) skaits			Profesionālās ievirzes izglītības programmu (sports) skaits			Kopā	Profesionālās ievirzes izglītības programmu (mūzika, māksla) skaits			Profesionālās ievirzes izglītības programmu (sports) skaits			Kopā	
	6 gadi	2 gadi	atteikums	6 gadi	2 gadi	atteikums		6 gadi	2 gadi	atteikums	6 gadi	2 gadi	atteikums		
Valsts dibinātās izglītības iestādes	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2
Pašvaldību	38	19	1	28	2	1	89	89	9	-	24	1	-	123	

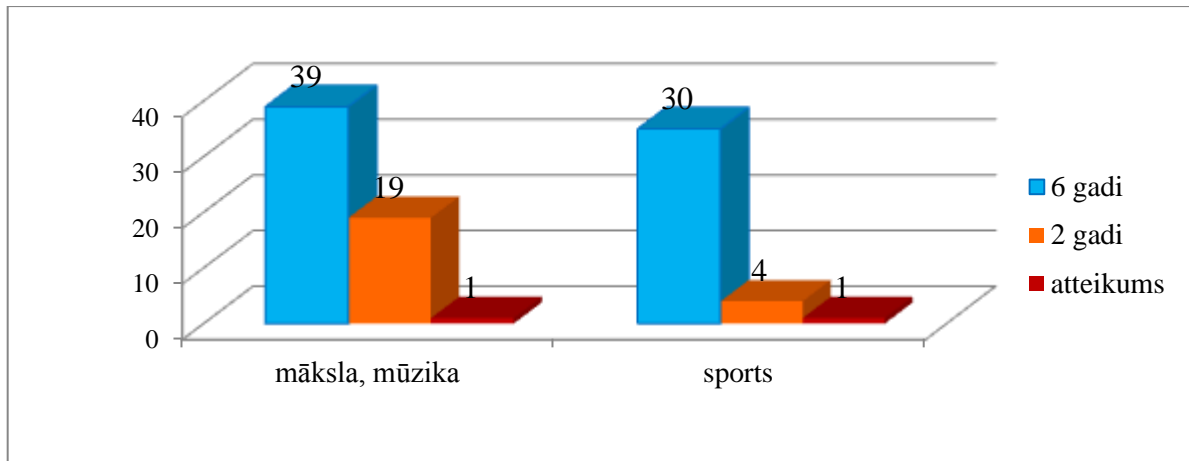
dibinātās izglītības iestādes														
Privātās izglītības iestādes	1	-	-	2	2		5	-	1	-	-	-	-	1

2014.gadā akreditētas izglītības iestādes:

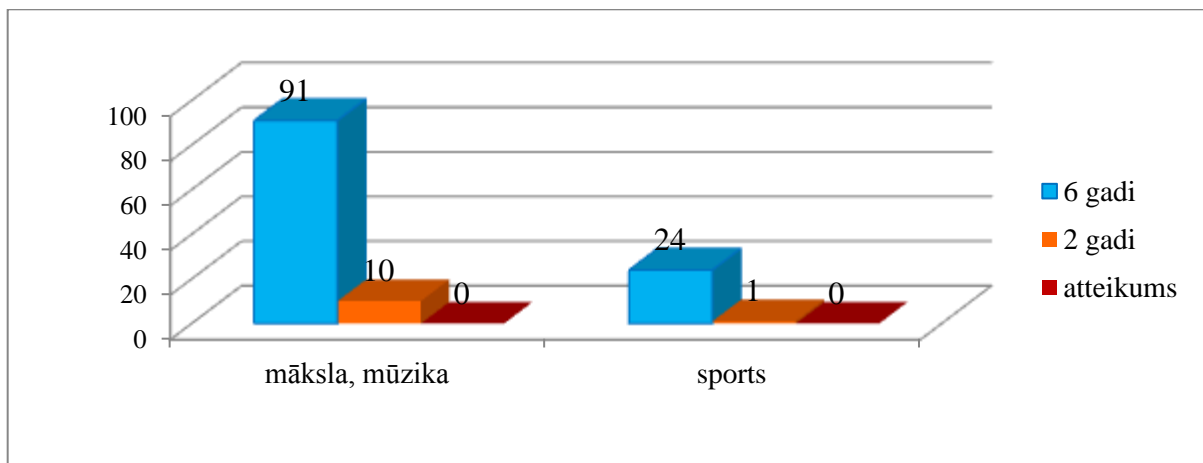
- ✓ 101 profesionālās ievirzes izglītības programmas (mūzika, māksla) īstenošanā, 91 izglītības iestāde akreditēta uz sešiem gadiem, 10 – diviem gadiem;
- ✓ 25 profesionālās ievirzes izglītības programmu (sports) īstenošanā, 24 izglītības iestādes akreditētas uz sešiem gadiem, 1 – uz diviem gadiem.

Salīdzinot ar 2013.gada rezultātiem, kvalitātes dienesta lēmumu par akreditācijas atteikumu profesionālās ievirzes izglītības programmas īstenošanā nav saņēmusi neviena izglītības iestāde (sk. 4.tabulu, 11. un 12.attēlu).

2014.gadā akreditācijai pieteikto izglītības iestāžu darbības kvalitātes rādītāji profesionālās ievirzes izglītības programmu īstenošanā ir ievērojami augstāki.

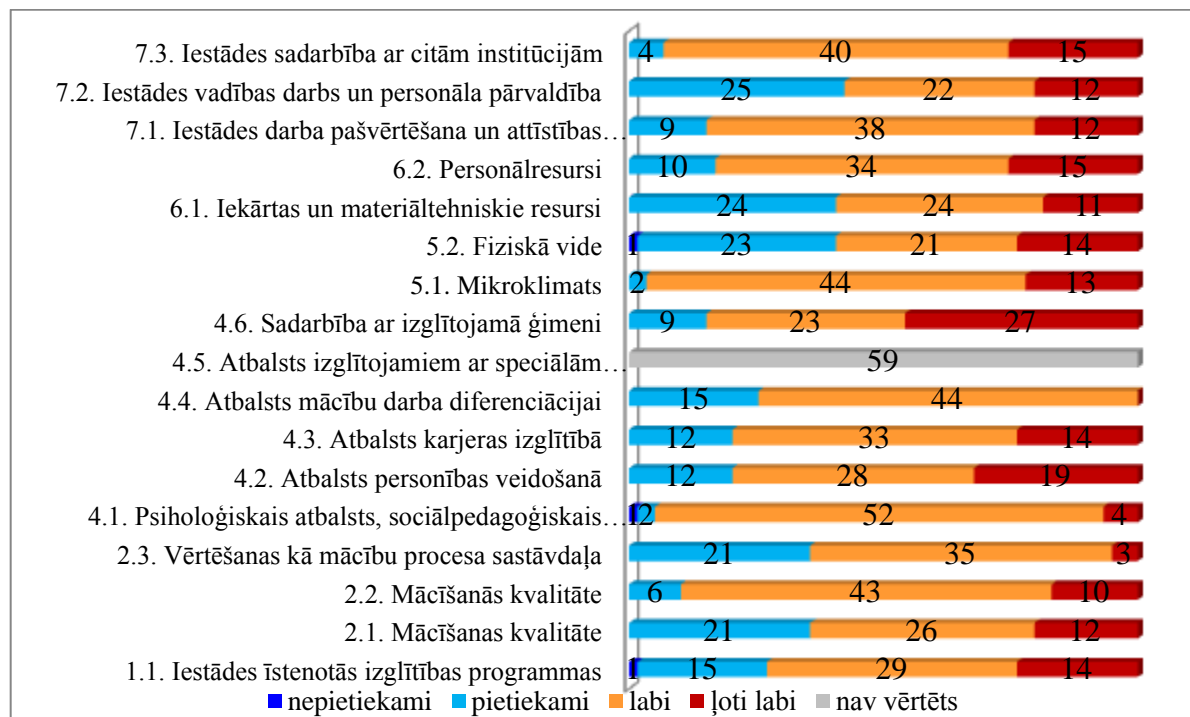

11.attēls. Akreditācijas termiņš akreditācijai ar ekspertu komisiju profesionālās ievirzes izglītības programmās, 2013.gads

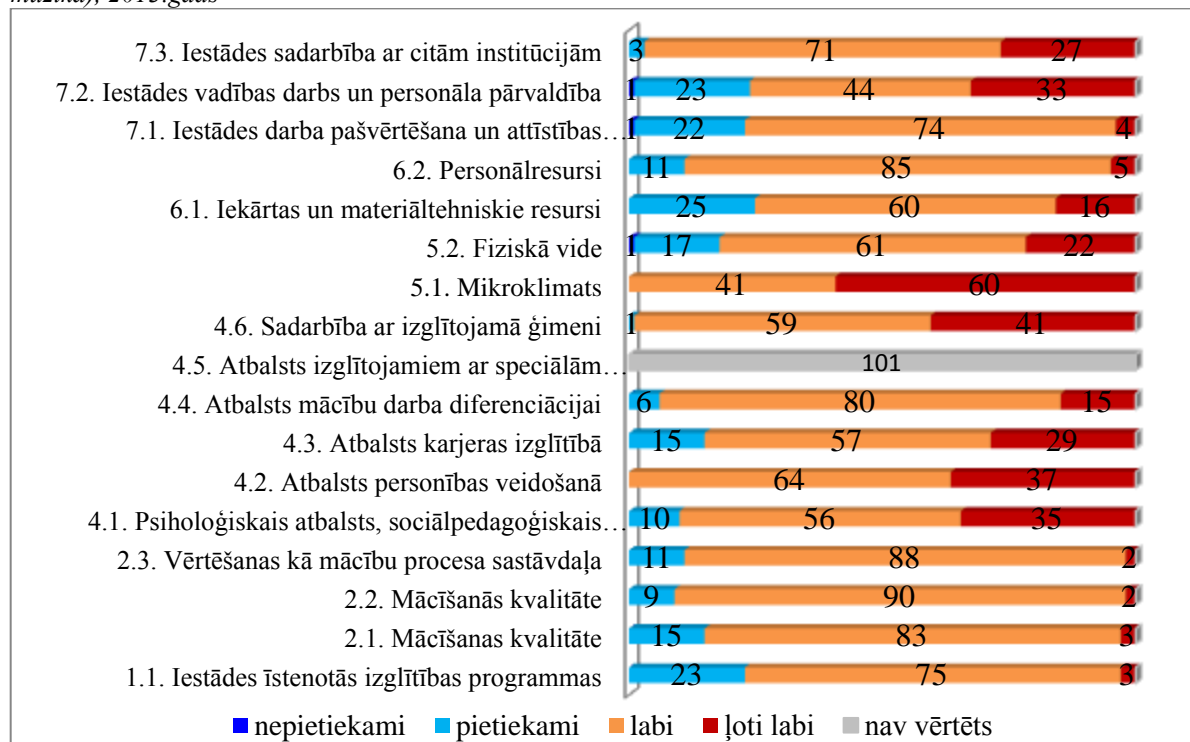

12.attēls. Akreditācijas termiņš akreditācijai ar ekspertu komisiju profesionālās ievirzes izglītības programmās, 2014.gads

2014.gadā biežāk jeb 16% gadījumu izglītības iestādes pieteicās akreditācijai **profesionālās ievirzes izglītības programmu mākslas un mūzikas jomā īstenošanā**, kuras īsteno līdztekus vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguvei. Visas, izņemot 1 privāto izglītības iestādi, tika akreditētas uz sešiem gadiem. 5% gadījumu izglītības iestādes pieteicās akreditācijai profesionālās ievirzes izglītības programmu mākslas un mūzikas jomā īstenošanā līdztekus pamatzglītības 1.posma (1. – 6.klase) programmai.

13.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās ievirzes izglītības programmu īstenošanā (māksla, mūzika), 2013.gads

14.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās ievirzes izglītības programmu īstenošanā (māksla, mūzika), 2014.gads

Būtiski, ka pārskata periodā pirmo reizi organizēt izglītības iestādes akreditācijas profesionālās ievirzes izglītības programmu (māksla, mūzika) īstenošanā lūdza vispārējās izglītības iestādes.

Diagrammās redzamais vērtējumu līmeņu sadalījums kritērijos (*sk. 13. un 14.attēlu*) norāda, ka 2014.gadā akreditācijai pieteiktajās izglītības iestādēs, kuras īsteno profesionālās ievirzes izglītības programmas (māksla, mūzika), kvalitātes novērtēšanas rezultātu dinamika ir uzlabojusies. Piemēram, kritērijā „Mācīšanas kvalitāte” 2014.gadā izglītības iestāžu darbības kvalitāte novērtēta ar līmeņiem „labi” un „ļoti labi” 86 (85%) gadījumos, ar „pietiekami” – 15 (14%) gadījumos. bet 2013.gadā attiecīgi ar „labi” un „ļoti labi” – 38 (64%) gadījumos, ar „pietiekami” – 21 (36%) gadījumā; kritērijā „Iestādes vadības darbs un personāla pārvaldība” izglītības iestāžu darbības kvalitāte 2014.gadā novērtēta ar „labi” un „ļoti labi” 77 (77%) gadījumos, ar „pietiekami” – 23 (23%), bet 2013.gadā attiecīgi ar „labi” un „ļoti labi” – 36 (61%) gadījumos, ar „pietiekami” – 25 (42%) gadījumos, kā arī samazinājies gadījumu skaits, kad noteikti vērtējuma līmeņi „pietiekami” un „nepietiekami”.

Pārskata periodā izglītības iestādes, kuras īsteno profesionālās ievirzes izglītības programmas (māksla, mūzika), vislabāk novērtētas jomā „Atbalsts izglītojamajiem”. Piemēram, kritērijs „Sadarbība ar izglītojamā ģimeni” novērtēts ar līmeni „ļoti labi” 41 (41%) gadījumā, ar „labi” 59 (58%) gadījumos un ar „pietiekami” tikai 1 (1%) gadījumā, bet kritērijs „Atbalsts personības veidošanā” novērtēts tikai ar līmeņiem „ļoti labi” un „labi”, attiecīgi 37 (37%) un 64 (63%) gadījumos.

Joprojām saglabājas tendence visaugstāk novērtēt izglītības iestāžu darbību jomas „Iestādes vide” kritērijā „Mikroklimats”. Piemēram, 2014.gadā minētais kritērijs ar līmeņi „ļoti labi” novērtēts 60 (59%) gadījumos un ar „labi” – 41 (41%) gadījumā. Kritējā „Fiziskā vide” atsevišķos ekspertu komisijas ziņojumos norādīti būtiski ieteikumi izglītības iestādes darbības uzlabošanai, piemēram:

- ✓ sadarbībā ar pašvaldību rast risinājumu jaunām telpām;
- ✓ kora nodarbībām izmantot atbilstošas un plašākas telpas;
- ✓ veikt telpu remontu un mainīt sienu krāsojumu;
- ✓ nodrošināt nepieciešamo skaņas izolāciju telpās, kurās notiek mūzikas nodarbības.

Atsevišķu izglītības programmu īstenošanas vietu adreses neatbilst Valsts adrešu reģistra informācijas sistēmas datiem un Valsts izglītības informācijas sistēmas datiem. Tomēr kopumā kritējā „Fiziskā vidē” 2014.gadā ekspertu komisijas noteica augstākus kvalitātes vērtējumus: „ļoti labi” – 22 (22%) gadījumos, „labi” – 61 (60%) gadījumā, „pietiekami” – 17 (17%) gadījumos un „nepietiekami” – 1 (1%) gadījumā, bet 2013.gadā attiecīgi – „ļoti labi” – 14 (24%) gadījumos, „labi” – 21 (36%) gadījumā, „pietiekami” – 23 (39%) gadījumos un „nepietiekami” – 1 (2%) gadījumā.

2014.gadā ekspertu komisijas augstāku novērtējumu deva jomas „Iestādes darba organizācija, vadība un kvalitātes nodrošināšana” kritērijā „Iestādes vadības darbs un personāla pārvaldība”: „ļoti labi” – 33 (33%) gadījumos, „labi” – 44 (43%) gadījumos, „pietiekami” – 23 (23%) gadījumos un „nepietiekami” – 1 (1%) gadījumā, bet 2013.gadā attiecīgi – „ļoti labi” – 12 (20%) gadījumos, „labi” – 22 (37%) gadījumos un „pietiekami” – 25 (43%) gadījumos.

2014.gadā, vērtējot izglītības iestāžu darbību profesionālās ievirzes izglītības programmu (māksla, mūzika) īstenošanā, akreditācijas ekspertu komisijas savos ziņojumos norāda pozitīvo:

- ✓ izglītības iestādes ir kultūrvides veidotājas pilsētās un novados;
- ✓ izglītības iestādes veicina un atbalsta izglītojamo dalību reģionālajos, valsts un starptautiskajos konkursos;
- ✓ vadības, personāla un izglītojamo attiecībās valda labvēlība un savstarpēja cieņa;

- ✓ mācību līdzekļi atbilst mūsdienu prasībām, tos atjauno un papildina;
- ✓ izglītības iestādes sniedz atbalstu talantīgajiem izglītojamajiem, kā arī tiem, kam mācībās ir grūtības;
- ✓ izglītības iestādē ir nodrošināts izglītības programmu īstenošanai nepieciešamais personāls;
- ✓ izglītības iestādes, kuras īsteno profesionālās ievirzes izglītības programmas mūzikā, mācību procesā iegūto prasmju attīstībai izglītojamajiem piedāvā kolektīvās muzicēšanas iespējas.

Atsevišķos ekspertu komisijas ziņojumos akcentēta izglītības iestāžu konstruktīvā sadarbība ar vietējo pašvaldību, piedalīšanās dažādos projektos, tajā skaitā gan uzlabojot infrastruktūru, gan starptautiskos projektos, veicinot izglītības iestādes atpazīstamību un prestižu.

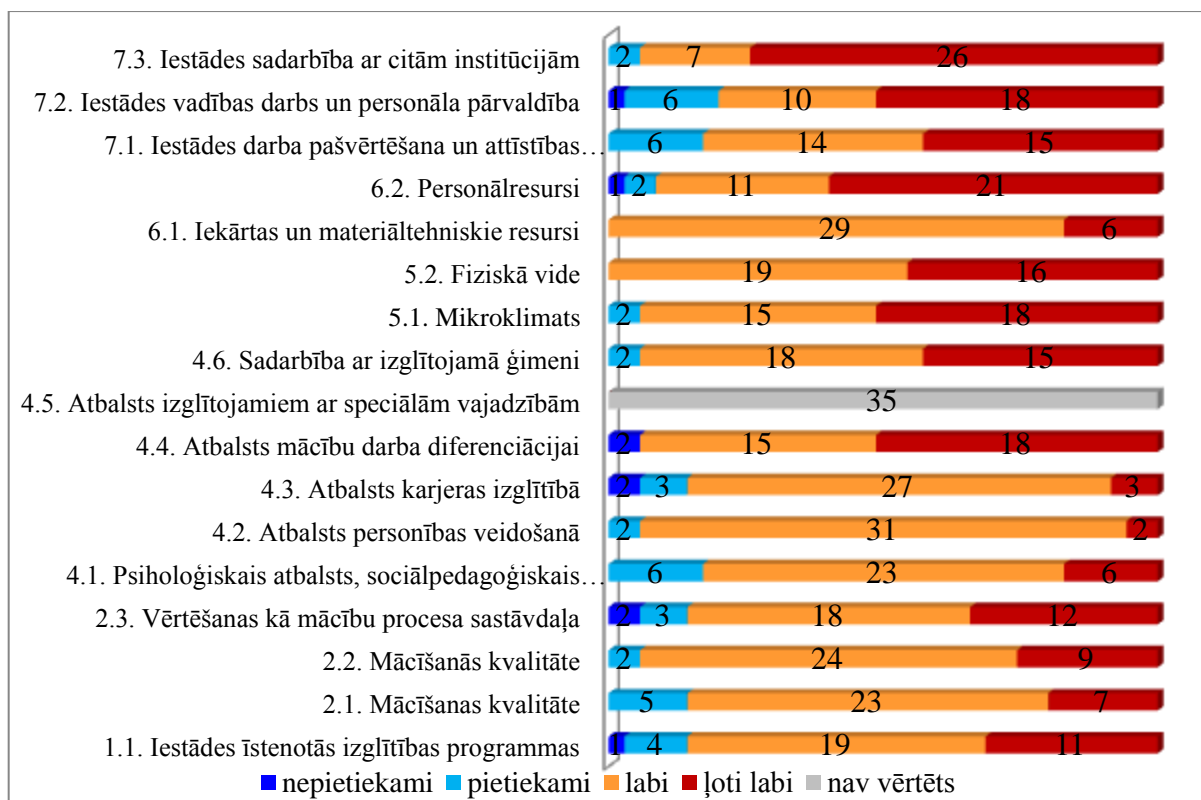
Visvairāk ieteikumu izglītības iestāžu darbības kvalitātes uzlabošanai ekspertu komisiju ziņojumos sniegti vērtējamās jomas „Iestādes resursi” kritērijā „Iekārtas un materiāltehniskie resursi”, vērtējamajā jomā „Mācību saturs – izglītības iestādes īstenotās izglītības programmas”, vērtējamās jomas „Iestādes darba organizācija, vadība un kvalitātes nodrošināšana” kritērijos „Iestādes vadības darbs un personāla pārvaldība” un „Iestādes darba pašvērtēšana un attīstības plānošana”, piemēram:

- ✓ pilnveidot metodisko komisiju darbu;
- ✓ dažādot mācību metodes, lielāku vērību veltīt izglītojamo tehnisko iemaņu izkopšanai un uzlabošanai;
- ✓ mācību procesā izmantot atbilstošus, mūsdienīgus mācību līdzekļus, jaunākās tehnoloģijas;
- ✓ pilnveidot izglītojamo vērtēšanas sistēmu, precizēt vērtēšanas kritērijus un kārtību;
- ✓ turpināt mācību līdzekļu bāzes pilnveidi; tajā skaitā papildināt krājumus ar mācību un papildu literatūru, metodiskiem līdzekļiem, sistematizēt nošu krājumus;
- ✓ aktualizēt izglītības iestādes iekšējos normatīvos aktus, izveidot izglītojamo uzņemšanas kārtību.

Atsevišķos ekspertu komisijas ziņojumos norādīti ļoti būtiski ieteikumi izglītības iestādes darbības uzlabošanai minētajās jomās, piemēram:

- ✓ izglītības programmu īstenošanai atbilstoši profesionālās ievirzes izglītības programmu mērķiem;
- ✓ aktualizēt mācību priekšmetu programmas;
- ✓ diferencēt mācību uzdevumus atbilstoši izglītojamo vecumam;
- ✓ nodrošināt izglītības programmas īstenošanai nepieciešamo mācību līdzekļu iegādi.

2014.gadā kvalitātes dienests organizēja deviņas akreditācijas ekspertu komisijas, akreditējot izglītības iestādes 25 **profesionālās ievirzes (sporta) izglītības programmu īstenošanā** 11 sporta veidos. Kvalitātes dienesta lēmums par akreditācijas termiņu uz diviem gadiem tika pieņemts tikai vienā gadījumā.

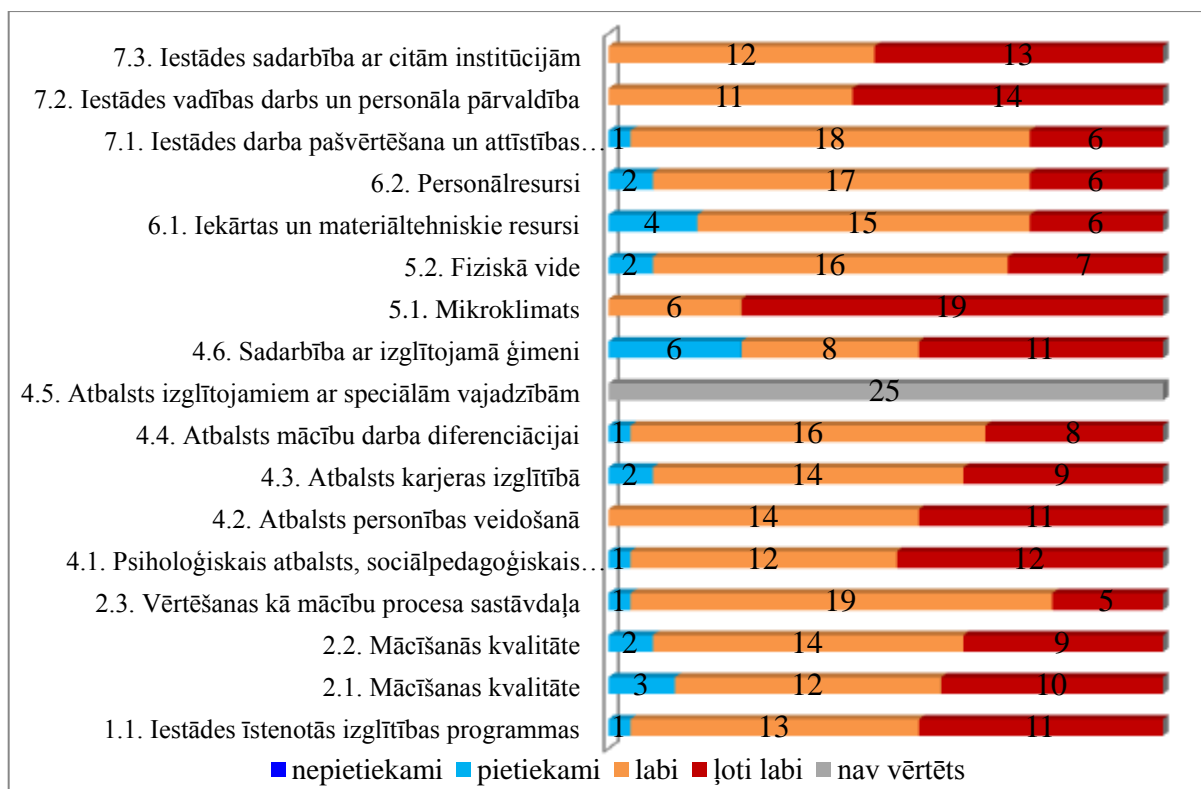

15.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās ievirzes izglītības programmu īstenošanā (sports), 2013.gads

Diagrammās redzamais vērtējumu līmeņu sadalījums kritērijos (sk. 15. un 16.attēlu) norāda, ka 2014.gadā akreditācijai pieteiktajās izglītības iestādēs, kuras īsteno profesionālās ievirzes izglītības programmas (sports), kvalitātes novērtēšanas rezultāti ir uzlabojušies. Nevienā vērtēšanas kritērijā izglītības iestāžu darbības kvalitāte nav novērtēta ar „napietiekami”, kā arī lielāks īpatsvars vērtējumu līmeņu sadalījumā ir vērtējumiem „labi” vai „ļoti labi”.

Ekspertu komisiju ziņojumos, novērtējot izglītības iestāžu darbības kvalitāti, atzinīgāki novērtējumi kopumā ir sniegti tādos vērtējamās jomas „Iestādes darba organizācija, vadība un kvalitātes nodrošināšana” tādos kritērijos kā „Iestādes sadarbība ar citām institūcijām”, „Iestādes vadības darbs un personāla pārvaldība” un vērtējamās jomas „Atbalsts izglītojamajiem” kritērijā „Atbalsts personības veidošanā”, kā arī vērtējamās jomas „Iestādes vide” kritērijā „Mikroklīmats”. Šajos kritērijos izglītības iestāžu darbība profesionālās ievirzes (sporta) izglītības programmu īstenošanā ir novērtēta ar „labi” un „ļoti labi”, nevienā gadījumā – ar līmeni „pietiekami”. Piemēram, kritērijs „Mikroklīmats” ar „ļoti labi” novērtēts 19 (76%) gadījumos, ar „labi” – 6 (24%) gadījumos, bet kritērijs „Iestādes vadības darbs un personāla pārvaldība” ar „ļoti labi” – 14 (66%) gadījumos un ar „labi” – 11 (44%) gadījumos.

Lai gan ekspertu komisijas savos ziņojumos, vērtējot kritēriju „Sadarbība ar izglītojamā ģimeni”, ir norādījušas vecāku sniegto atbalstu izglītības iestādes darbībā izglītojamo sportiskās izaugsmes veicināšanā, tomēr līmenis „pietiekami” noteikts 6 (24%) gadījumos no līmeņu sadalījuma struktūras šajā kritērijā. Visbiežāk ieteikumi sniegti kritērijos „Mācīšanās kvalitāte”, „Iekārtas un materiāltehniskie resursi”, kā arī „Personālrесursi”.

16.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās ievirzes izglītības programmu īstenošanā (sports), 2014.gads

2014.gadā, vērtējot izglītības iestāžu darbību profesionālās ievirzes izglītības programmu (sports) īstenošanā, akreditācijas ekspertu komisijas savos ziņojumos norāda pozitīvo:

- ✓ mācību treniņu nodarbības īsteno atbilstoši sporta veida attīstības prasībām;
- ✓ izglītības iestādes vadība nodrošina izglītojamo dalību dažāda līmeņa sporta sacensībās;
- ✓ izglītības iestādes organizē sporta pasākumus, iesaistot izglītojamo vecākus;
- ✓ vadības, personāla un izglītojamo attiecībās valda labvēlība un savstarpēja cieņa;
- ✓ sporta treneru ieguldītais darbs nodrošina labus izglītojamo sportisko sasniegumu rezultātus valsts un starptautiskajās sacensībās;
- ✓ izglītības iestādes veiksmīgi īsteno sadarbību ar nevalstiskajām un sporta organizācijām.

Atsevišķos ekspertu komisijas ziņojumos norādīti izglītības iestāžu īpašie piedāvājumi:

- ✓ izglītojamajiem nodrošināta iespēja paralēli apgūt cita sporta veida pamatus, (piemēram, apmeklēt peldēšanas nodarbības), veicinot vispārējo fizisko attīstību;
- ✓ dibinātājs nodrošina:
  - transporta pakalpojumus izglītojamiem nodarbību apmeklēšanai,
  - fizioterapijas pakalpojumus;
- ✓ izglītības iestāde organizē sporta pasākumus novadā.

Ekspertu komisijas savos ziņojumos norādījušas raksturīgākos ieteikumus izglītības iestāžu darbības kvalitātes uzlabošanai profesionālās ievirzes (sporta) izglītības programmu īstenošanā:

- ✓ ieviest izglītojamo profesionālās sagatavotības izaugsmes vērtēšanas sistēmu, veikt mācību treniņu un sacensību rezultātu izvērtējumu un attīstības dinamikas analīzi;

- ✓ regulāri aktualizēt informāciju par izglītības iestādes darbību, sasniegumiem, izveidot izglītības iestādes tīmekļa vietni;
- ✓ plānot mācību treniņu nometnes;
- ✓ paplašināt profesionālās ievirzes (sporta) izglītības programmu pieejamību un piedāvājumu;
- ✓ aktivizēt sadarbību ar izglītojamo ģimenēm;
- ✓ pilnveidot treniņu bāzi atbilstoši izglītības (sporta veida) programmas specifikai, normatīvo aktu prasībām un sporta veida sacensību noteikumiem;
- ✓ plānot sporta treneru profesionālās kompetences pilnveidi;
- ✓ izveidot štata vietu medicīnas darbiniekam;
- ✓ izveidot papildu štata vietas sporta treneriem izglītojamo sportiskās izaugsmes pēctecības nodrošināšanai;
- ✓ pilnveidot izglītības iestādes pašvērtēšanas sistēmu;
- ✓ izstrādāt un noformēt izglītības iestādes dokumentus atbilstoši normatīvo aktu prasībām, sakārtot tos atbilstoši lietu nomenklatūrai.

Secinājumi:

- ✓ būtiski palielinājies akreditācijai pieteikto izglītības iestāžu skaits, un 2014.gadā akreditācijai pieteikto izglītības iestāžu darbības kvalitātes rādītāji profesionālās ievirzes izglītības programmu īstenošanā ir ievērojami uzlabojušies;
- ✓ izglītības iestādēm, kuras īsteno profesionālās ievirzes izglītības programmas, jāturpina:
  - pilnveidot izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas un izglītības iestādes pašvērtēšanas sistēmu;
  - pilnveidot metodisko darbu un dažādot mācību metodes;
  - pilnveidot mācību līdzekļu bāzi, plānot resursu atjaunināšanu;
  - aktualizēt izglītības iestādes iekšējos normatīvos aktus.

8. Profesionālās izglītības programmu akreditācijas pa nozarēm

2014.gadā turpina attīstīties sadarbība ar sociālajiem partneriem. Sākot no 2011.gada, ir izveidotas nozaru ekspertu padomes, kas ir nozaru konsultatīvas institūcijas, kuras darbības mērķis ir sekmēt nozares profesionālās izglītības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšanu, veicinot valsts, nozares darba devēju un to organizāciju, darbinieku organizāciju (arodbiedrību), profesionālo organizāciju un nozares speciālistu sadarbību cilvēkresursu attīstības jautājumos.

Nozaru ekspertu padomes veic nozares attīstības prognozēšanu, izglītības un darba tirgus pieprasījuma un piedāvājuma atbilstības pētīšanu un nodrošināšanu. Šobrīd darbojas 12 nozaru ekspertu padomes šādās nozarēs:

- 1) tūrisms, skaistumkopšana;
- 2) ķīmiskās rūpniecības nozare un tās saskarnozares – ķīmija, farmācija, biotehnoloģija, vide;
- 3) metālapstrāde, mašīnbūve un mašīnzinības;
- 4) tekstilizstrādājumu, apģērbu, ādas un ādas izstrādājumu ražošana;
- 5) kokrūpniecība (mežsaimniecība, kokapstrāde);
- 6) būvniecība;
- 7) enerģētika;
- 8) pārtikas rūpniecība un lauksaimniecība;

- 9) uzņēmējdarbība, finanses, grāmatvedība, administrēšana (vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un komerczinības);
- 10) elektronisko un optisko iekārtu ražošana, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas;
- 11) poligrāfija un izdevējdarbība, papīra un papīra izstrādājumu ražošana un datordizains;
- 12) transports un loģistika.

Sākot ar 2012.gadu, kvalitātes dienests ekspertu komisijās iekļauj ekspertus, kurus ir deleģējušas nozaru ekspertu padomes.

Pārskata periodā akreditācijai ar ekspertu komisiju tika pieteiktas 97 profesionālās izglītības programmas, tajā skaitā profesionālās vidējās, arodizglītības, profesionālās pamatzglītības un profesionālās tālākizglītības programmas (sk. 5.tabulu).

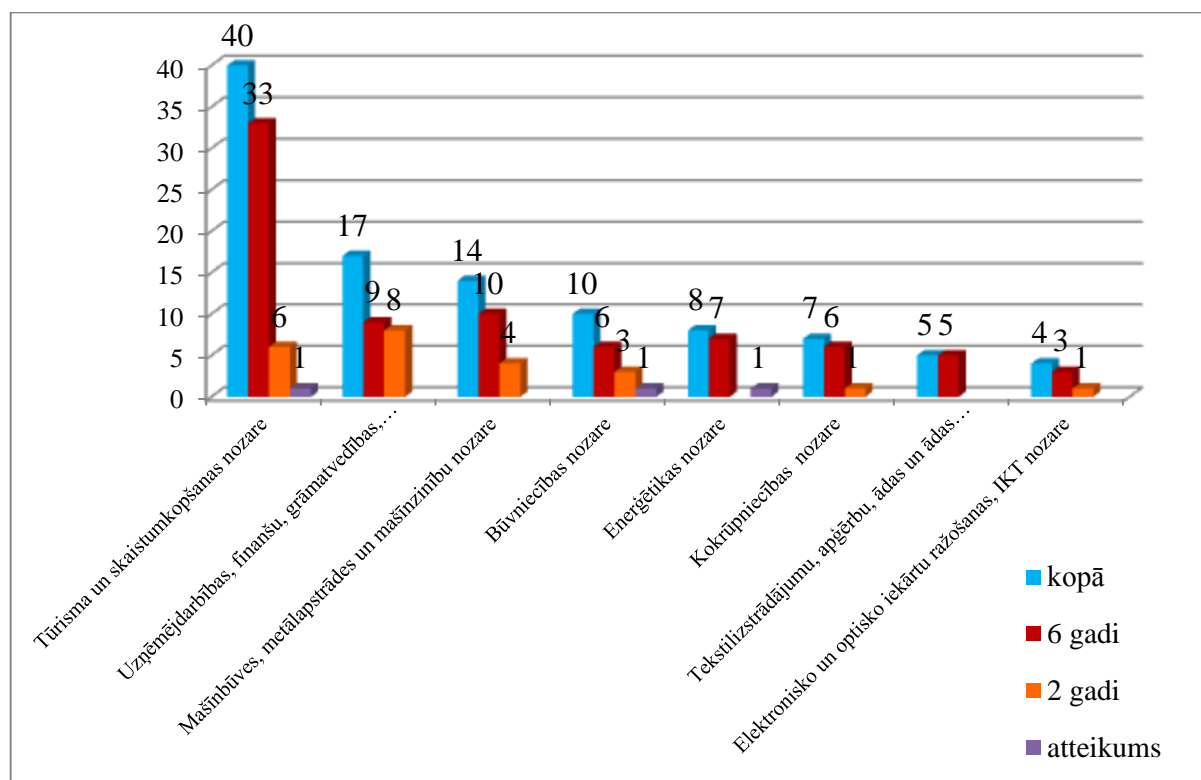
5.tabula

Profesionālās izglītības programmu skaits atbilstoši nozarei

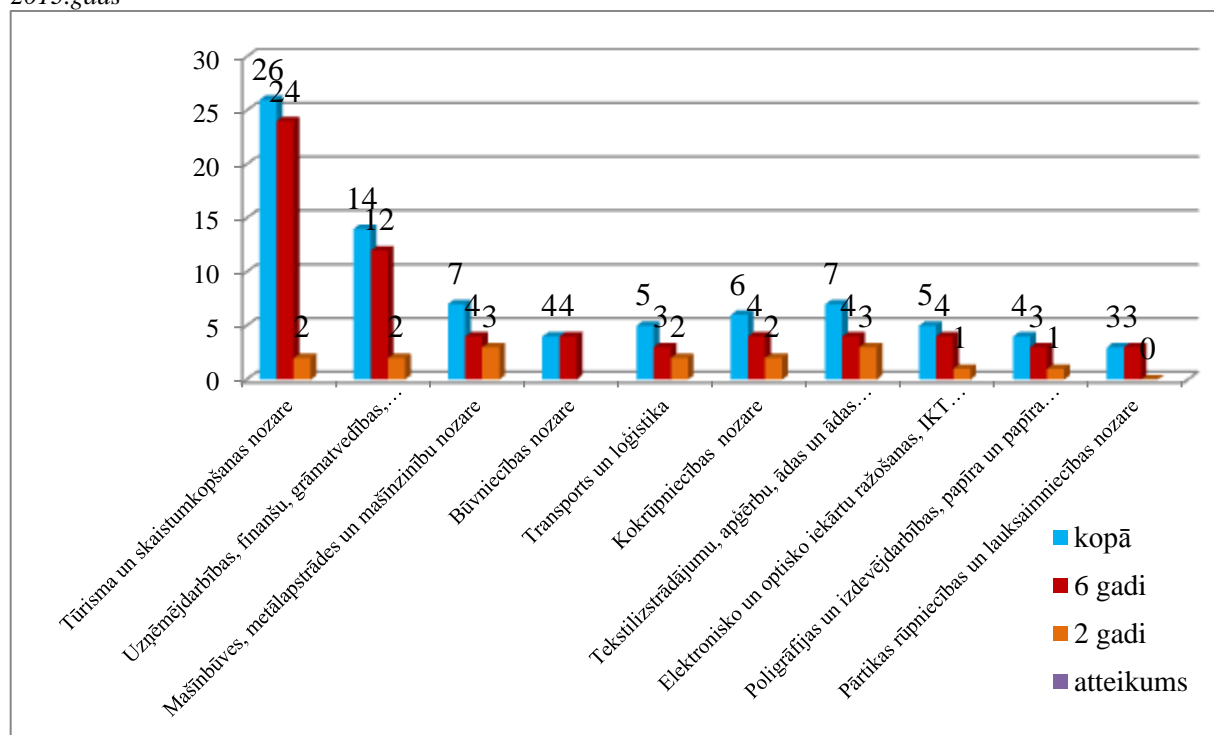
Nozare	2013.gads				2014.gads			
	Valsts dibinātās izglītības iestādes	Pašvaldību dibinātās izglītības iestādes	Privātās izglītības iestādes	Kopā	Valsts dibinātās izglītības iestādes	Pašvaldību dibinātās izglītības iestādes	Privātās izglītības iestādes	Kopā
Tūrisms, skaistumkopšana	12	6	22	40	14	5	7	26
Uzņēmējdarbība, finanses, grāmatvedība, administrēšana (vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un komerczinības)	1	-	16	17	4	1	9	14
Metālapstrāde, mašīnbūve un mašīnzinības	4	-	10	14	5	0	2	7
Kokrūpniecība (mežsaimniecība, kokapstrāde)	1	3	3	7	1	2	1	4
Būvniecība	3	2	5	10	2	1	1	4
Elektronisko un optisko iekārtu ražošana, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas	-	-	4	4	3	1	1	5
Tekstilizstrādājumu, apģērbu, ādas un ādas izstrādājumu ražošana	3	-	2	5	2	1	4	7
Transports un loģistika	-	-	2	2	3	0	2	5
Poligrāfija un izdevējdarbība, papīra un papīra izstrādājumu ražošana un datordizains	2	-	1	3	2	0	2	4
Enerģētika	3	-	5	8	0	0	1	1
Pārtikas rūpniecība un lauksaimniecība					1	2	0	3
Citas	14	6	3	23	6	4	7	17
Kopā:	43	17	73	133	43	17	37	97

Diagrammās apkopota informācija par profesionālās vidējās, arodizglītības, profesionālās pamatizglītības un profesionālās tālākizglītības programmu akreditācijas termiņiem akreditācijās ar ekspertu komisiju 2013. un 2014.gadā (sk. 17. un 18.attēlu).

17.attēls. Profesionālās izglītības programmu akreditācijas termiņš akreditācijās ar ekspertu komisiju, 2013.gads

18.attēls. Profesionālās izglītības programmu akreditācijas termiņš akreditācijās ar ekspertu komisiju, 2014.gads

2014.gadā lēmumu par akreditācijas atteikumu kvalitātes dienests nav pieņēmis nevienai no akreditācijai pieteiktajām profesionālās vidējās, arodizglītības, profesionālās pamatizglītības un profesionālās tālākizglītības programmām.

8.1. Tūrisma un skaistumkopšanas nozare

Pārskata periodā tieši tūrisma un skaistumkopšanas nozares profesionālās izglītības programmas visbiežāk pieteica akreditācijai ar ekspertu komisiju, to skaits ir 28% no tautsaimniecības nozarēs akreditētajām izglītības programmām. Izglītības iestādes akreditācijai pieteica 26 izglītības programmas, no tām 14 (54%) valsts, 5 (19%) pašvaldību dibināto izglītības iestāžu īstenotās izglītības programmas un 7 (27%) privāto izglītības iestāžu īstenotās izglītības programmas. 2014.gadā 24 (92%) izglītības programmas akreditētas uz sešiem gadiem, 2 (8%) – uz diviem gadiem (*sk. 5.tabulu un 18.attēlu*).

Valsts dibinātās izglītības iestādes visbiežāk akreditācijai pieteica izglītības programmu „Restorānu pakalpojumi” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – restorānu pakalpojumu speciālists), piemēram, 2014.gadā – 5 (19%), kā arī izglītības programmas, kuras ietver izglītības programmu kopa „Ēdināšanas pakalpojumi” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – ēdināšanas pakalpojumu speciālists vai ēdināšanas pakalpojumu speciālists uz pasažieru kuģiem, vai pavārs, vai konditors, vai konditora palīgs). Tās visas akreditētas uz sešiem gadiem. Tāpat arī valsts dibināto izglītības iestāžu īstenotās profesionālās vidējās izglītības programmas „Tūrisma pakalpojumi” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – tūrisma informācijas konsultants vai tūristu grupas pavadonis) akreditētas uz sešiem gadiem.

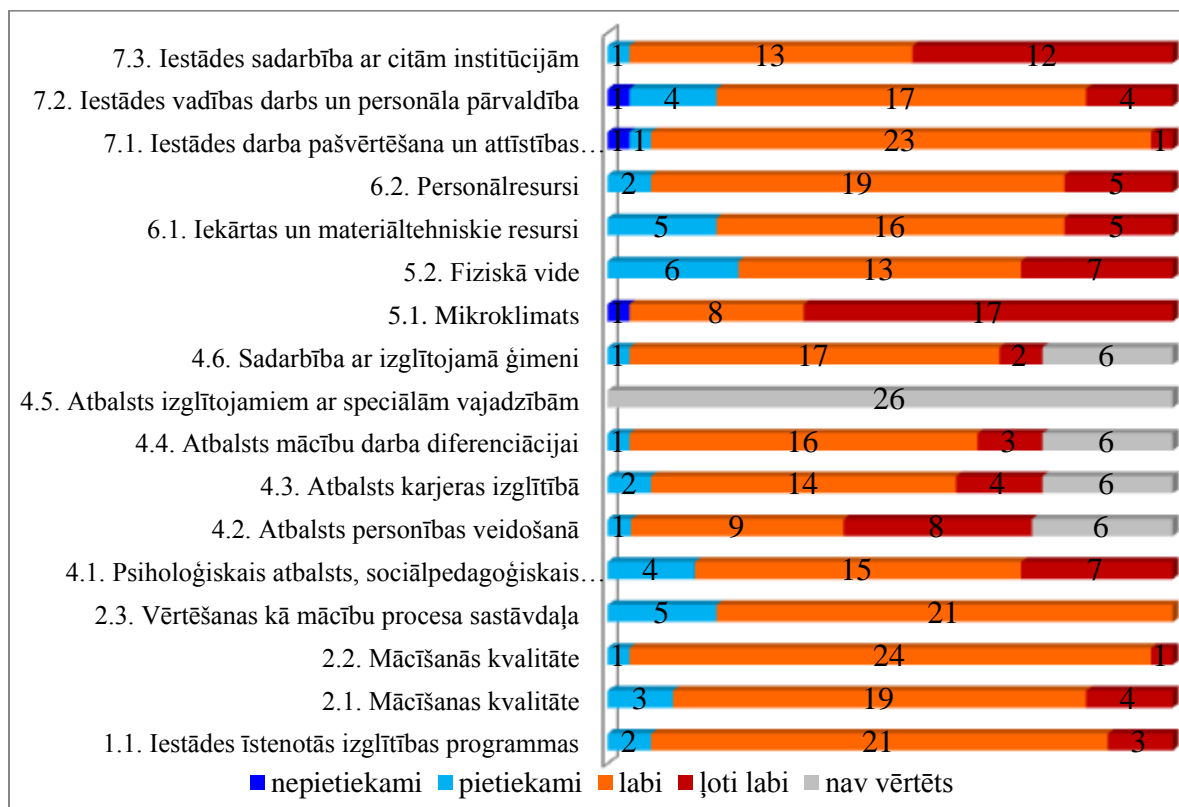
Privātās izglītības iestādes visbiežāk akreditācijai pieteica izglītības programmas, kuras saistītas ar pakalpojumu sniegšanu skaistumkopšanas jomā, piemēram, „Kosmetoloģija” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – kosmētiķis), „Dekoratīvā kosmētika” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – vizāžists), „Skaistumkopšanas pakalpojumi” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – SPA speciālists), „Nagu kopšanas pakalpojumi” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – manikīra un pedikīra speciālists), „Frizieru pakalpojumi” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – frizieris), arī šīs minētās izglītības programmas akreditētas uz sešiem gadiem. Viens izņēmums ir privātās izglītības iestādes īstenotā izglītības programma „Viesnīcu pakalpojumi” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – viesmīlības pakalpojumu speciālists), kurai noteikts akreditācijas termiņš – divi gadi.

Atšķirīgais šajā pārskata periodā ir tas, ka pašvaldību dibinātās izglītības iestādes akreditācijai pieteica izglītības programmas, kuras atbilst pirmajam profesionālās kvalifikācijas līmenim un pēc kuru apguves tiek piešķirta profesionālā kvalifikācija „pavāra palīgs” vai „konditora palīgs”, vai „viesmīlis”. 2014.gadā speciālās izglītības iestādes akreditācijai pieteica 4 (15%) izglītības programmas. Vienai no tām – izglītības programmai „Ēdināšanas pakalpojumi” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – pavāra palīgs) – noteikts akreditācijas termiņš – divi gadi.

Izvērtējot tūrisma un skaistumkopšanas nozares izglītības programmu piedāvājumu, atsevišķos gadījumos ir novērojama konkurence starp valsts, pašvaldību dibinātajām un citu fizisko vai juridisko personu dibinātajām jeb privātajām izglītības iestādēm.

Izglītības programmu akreditācijas procesā vērtējamajās jomās un kritērijos dominē kvalitātes vērtējuma līmeņi „labi” un „ļoti labi”. Izglītības programmu īstenošanas kvalitātes novērtēšanas rezultāti (*sk. 19.attēlu*) parāda, ka izglītības iestādēm, kuras īsteno minētās nozares izglītības programmas, ir laba sadarbība ar darba devējiem un darba devēju organizācijām gan prakses vietu nodrošināšanā, gan izglītības programmu izveidē. Piemēram, kritērijā „Sadarbība ar citām institūcijām” kvalitātes vērtējuma līmenis „ļoti labi” noteikts 12 (46%) gadījumos, „labi” – 13 (50%) gadījumos un „pietiekami” – 1 (4%)

gadījumā, bet kritērijs „Iestādes īstenotās izglītības programmas” novērtēts ar „ļoti labi” 3 (11%) gadījumos, ar „labi” 21 (81%) gadījumā, ar „pietiekami” 2 (8%) gadījumos. Arī jomas „Mācīšana un mācīšanās” kritērijos ekspertu komisijas pārsvarā noteica kvalitātes vērtējuma līmeni „labi” vai „ļoti labi”, attiecīgi kritērijs „Mācīšanas kvalitāte” 19 (73%) gadījumos novērtēts ar „labi”, 4 (15%) gadījumos – ar „ļoti labi”, bet kritērijs „Mācīšanās kvalitāte” 24 (92%) gadījumos – ar „labi”, 1 (4%) gadījumā – ar „ļoti labi”.

19.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās izglītības programmās tūrisma un skaistumkopšanas nozarē, 2014.gads

2014.gadā, vērtējot izglītības programmu īstenošanas kvalitāti tūrisma un skaistumkopšanas nozarē, par izglītības programmām, kuras akreditētas uz sešiem gadiem, ekspertu komisijas savos ziņojumos norāda pozitīvo:

- ✓ izglītības iestādes īsteno veiksmīgu sadarbību ar darba devējiem izglītības programmas satura jautājumos, nodrošina praktisko mācību un prakšu īstenošanu uzņēmumos;
- ✓ izglītības iestādēs ir pieejama profesionālā literatūra un periodikas jaunākie izdevumi;
- ✓ izglītības programmu īstenošanā izmanto mūsdienīgus mācību tehniskos līdzekļus un jaunākās tehnoloģijas;
- ✓ profesionālās pamata un vidējās izglītības iestādes piedāvā plašas iespējas izglītojamo personības attīstībai;
- ✓ izglītības programmu īstenošanai ir nodrošināts nepieciešamais personāls;
- ✓ izglītības iestādes vadība, personāls un izglītojamie savstarpēji sadarbojas, attiecībās valda labvēlība, savstarpēja cieņa.

Atsevišķos ekspertu komisijas ziņojumos akcentēts, ka izglītības iestāžu dibinātājs sistemātiski piedalās izglītības iestāžu attīstības plānošanā, ka izglītojamie un personāls veiksmīgi iesaistās reģionālajos, valsts un starptautiskos projektos, konkursos un citās aktivitātēs.

Analizējot akreditācijas ekspertu komisijas ziņojumus, var secināt, ka izglītības iestādēs, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas tūrisma un skaistumkopšanas nozarē, nepieciešami šādi uzlabojumi:

- ✓ integrēt vispārīzglītojošo mācību priekšmetu saturā ar profesiju saistītus uzdevumus, savukārt profesionālo mācību priekšmetu satura izstrādē vairāk iesaistīt nozares profesionāļus;
- ✓ pilnveidot mācību līdzekļu bāzi;
- ✓ mācību procesā izmantot jaunākās tehnoloģijas;
- ✓ pilnveidot izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas metodes, savukārt izglītības iestādēm, kuras akreditētas uz diviem gadiem, – izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas sistēmu.

Atsevišķos ekspertu komisijas ziņojumos norādīta nepieciešamība restaurēt un/vai renovēt izglītības iestādes ēkas, telpu grupas, iegādāties jaunas mēbeles, modernizēt mācību līdzekļu bāzi atbilstoši nozares prasībām un attīstības tendencēm.

8.2. Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas (vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, komerczinību) nozare

2014.gadā ekspertu komisijas 10 izglītības iestādēs vērtēja uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas (vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, komerczinību) nozares 14 izglītības programmas, tajā skaitā 4 (29%) valsts, 1 (7%) pašvaldības dibinātās izglītības iestādes un 9 (64%) privāto izglītības iestāžu īstenoto izglītības programmu kvalitāti. 2014.gadā 12 (86%) izglītības programmas akreditētas uz sešiem gadiem, 2 (14%) – uz diviem gadiem (*sk. 5.tabulu un 18.attēlu*).

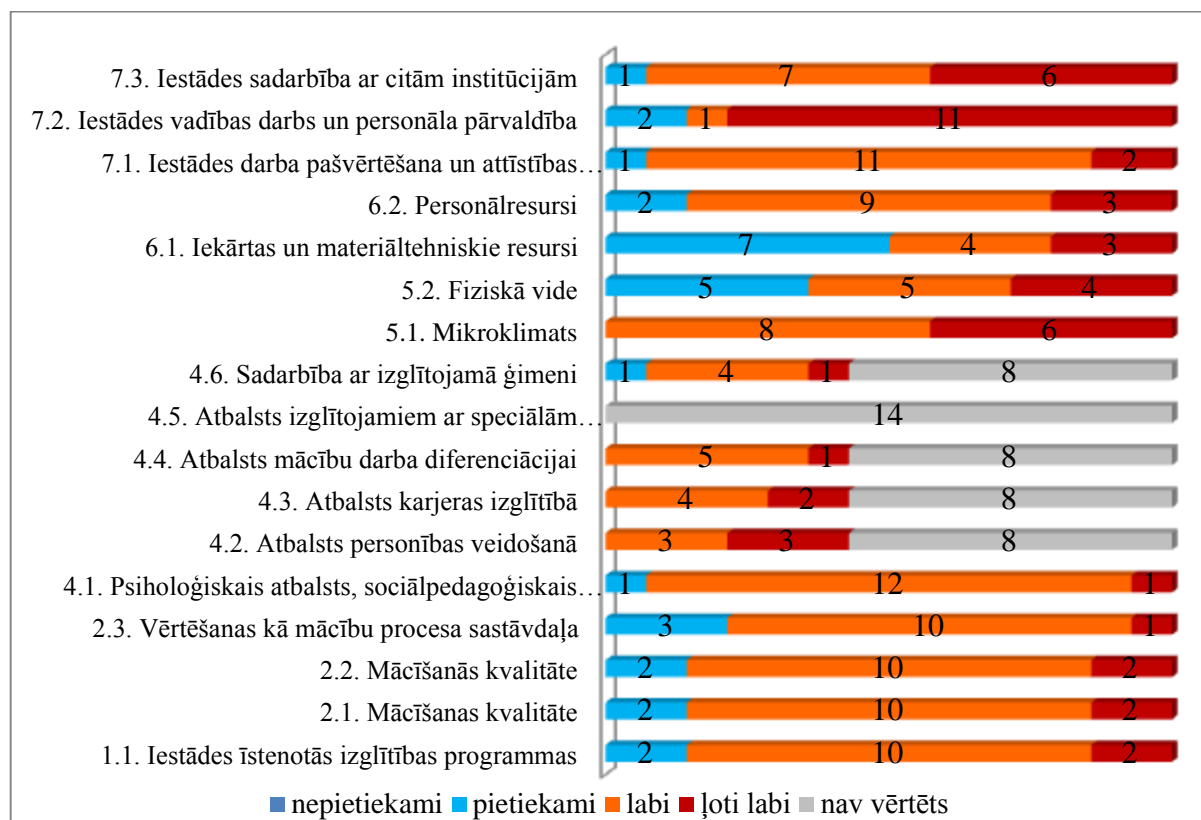
Valsts dibinātās izglītības iestādes akreditācijai pieteica profesionālās vidējās izglītības programmas „Komerccinības” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – komercdarbinieks vai reklāmas pakalpojumu komercdarbinieks), „Administratīvie un sekretāra pakalpojumi” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – klientu apkalpošanas speciālists) un „Nekustamā īpašuma tirdzniecība un apsaimniekošana” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – namu pārzinis), pašvaldības dibinātā izglītības iestāde – izglītības programmu „Grāmatvedība” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – grāmatvedis). Visas minētās izglītības programmas akreditētas uz sešiem gadiem.

Tāpat kā valsts dibinātās arī privātās izglītības iestādes visbiežāk akreditācijai pieteica profesionālās vidējās vai profesionālās tālākizglītības programmas, kuras ir ietvertas izglītības programmu kopā „Komerccinības” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – mazumtirdzniecības komercdarbinieks), vai profesionālās tālākizglītības programmas, kuras apgūstot, var iegūt otro profesionālās kvalifikācijas līmeni un kas ir ietvertas izglītības programmu kopā „Administratīvie un sekretāra pakalpojumi” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – lietvedis vai klientu apkalpošanas operators).

Līmeņu sadalījuma diagramma (*sk. 20.attēlu*) liecina, ka nevienā akreditācijas procesā vērtējamajā jomā un kritērijā izglītības programmu īstenošanas kvalitāte nav novērtēta ar „nepietiekami”, kā arī dominē vērtējuma līmeņi „labi” un „ļoti labi”.

Izvērtējot ekspertu komisijas ziņojumus, var secināt, ka visaugstāk izglītības programmu īstenošanas kvalitāte novērtēta jomas „Iestādes darba organizācija, vadība un kvalitātes nodrošināšana” kritērijos „Iestādes vadības darbs un personāla pārvaldība”, „Iestādes darba pašvērtēšana un attīstības plānošana”, jomas „Atbalsts izglītojamajiem” kritērijā „Psiholoģiskais atbalsts, sociālpedagoģiskais atbalsts un izglītojamo drošības garantēšana (drošība un darba aizsardzība)” un jomas „Mācīšana un mācīšanās” kritērijos „Mācīšanas kvalitāte” un „Mācīšanās kvalitāte”, jomā „Mācību saturs: Iestādes īstenošanās izglītības programmas” un jomas „Resursi” kritērijā „Personālresursi”. Visu minēto jomu

kritērijos izglītības programmu īstenošanas kvalitāte novērtēta ar „labi”, „ļoti labi”, tikai dažos gadījumos ar līmeni – „pietiekami”.

20.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās izglītības programmās uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas (vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, komerczinību) nozarē, 2014.gads

Jomas „Atbalsts izglītojamiem” kritērijos „Atbalsts personības veidošanā”, „Atbalsts karjeras izglītībā”, „Atbalsts mācību darba diferenciacijai” un jomas „Iestādes vide” kritērijā „Mikroklimats” izglītības programmu īstenošanas kvalitāte novērtēta tikai ar „labi” un – „ļoti labi”.

Ekspertu komisijas savos ziņojumos par uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas (vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, komerczinību) nozares izglītības programmu, kuras akreditētas uz sešiem gadiem, īstenošanas kvalitāti norādīja pozitīvo:

- ✓ izglītības programmas izstrādā un aktualizē sadarbībā ar darba devējiem vai darba devēju organizācijām;
- ✓ izglītojamajos motivē mācīties;
- ✓ izglītības iestādē esošie resursi un telpu iekārtojums nodrošina izglītības programmas izpildi un tehnoloģiju izmantošanu mācību procesā;
- ✓ izglītības iestāde īsteno veiksmīgu sadarbību ar darba devējiem, praktisko mācību un kvalifikācijas prakses īstenošanā (tajā skaitā darba vidē balstītu mācību īstenošanā);
- ✓ izglītības iestādes vadība ikdienas darbā nodrošina pedagogus ar mācību līdzekļiem, (personālo datoru un projektoru u.c.);
- ✓ izglītības iestādē ir izglītības programmu īstenošanai nepieciešamie pedagogi, izglītības iestāde plāno un atbalsta pedagogu profesionālās kompetences pilnveidi;
- ✓ izglītības iestādes personāla un izglītojamo attiecībās valda labvēlība un savstarpēja cieņa;

- ✓ izglītības iestādē ir izstrādāta karjeras izglītības programma, organizētajos karjeras izglītības pasākumos izglītojamajiem ir iesaistīti potenciālie reģiona darba devēji.

Atsevišķos ekspertu komisijas ziņojumos norādīts, ka profesionālās tālākizglītības un pilnveides izglītības iestādēs izglītības programmas izveidotas atbilstoši darba tirgus vajadzībām reģionā, konkrētam pasūtītājam, vienlaicīgi īstenojot veiksmīgu sadarbību ar pašvaldību un Nodarbinātības valsts aģentūru.

2014.gadā 2 profesionālās tālākizglītības programmas (*sk. 18.attēlu*), kuras īstenoja viena privātā profesionālās tālākizglītības un pilnveides izglītības iestāde, tika akreditētas uz diviem gadiem. Ekspertu komisijas savos ziņojumos norādīja būtiskus ieteikumus minēto izglītības programmu īstenošanas kvalitātes uzlabošanai, īpaši jomas „Mācīšana un mācīšanās” kritērijā „Mācīšanas kvalitāte” un jomas „Iestādes resursi” kritērijā „Iekārtas un materiāltehniskie resursi”, piemēram:

- ✓ veidot izglītojamo vajadzībām atbilstošus un daudzveidīgus uzskates līdzekļus un izdales materiālus profesionālo mācību priekšmetu apguvei visas izglītības programmas apjomā;
- ✓ pedagogiem vairāk izmantot izglītības iestādes piedāvātos resursus un citas piedāvātās iespējas mācību mērķu sasniegšanai;
- ✓ izveidot vienotas prasības grupu mācību nodarbību uzskaites žurnālu aizpildīšanai, pārraudzīt to regulāru aizpildīšanu;
- ✓ pilnveidot un regulāri atjaunot mācību līdzekļu bāzi atbilstoši nozares attīstībai un sadarbībā ar darba devējiem, piemēram:
  - iegādāties kases un noliktavas sistēmas datorprogrammas;
  - nodrošināt iespēju izglītojamajiem iegūt apliecību par tiesībām strādāt ar kases sistēmu;
  - ievērot ergonomikas prasības, lai tehnoloģiju kabinetos darbavietas ir aprīkotas ar atbilstošiem un regulējamiem biroja krēsliem.

Izglītības iestādēm, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas (vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, komerczinību) nozarē, nepieciešams:

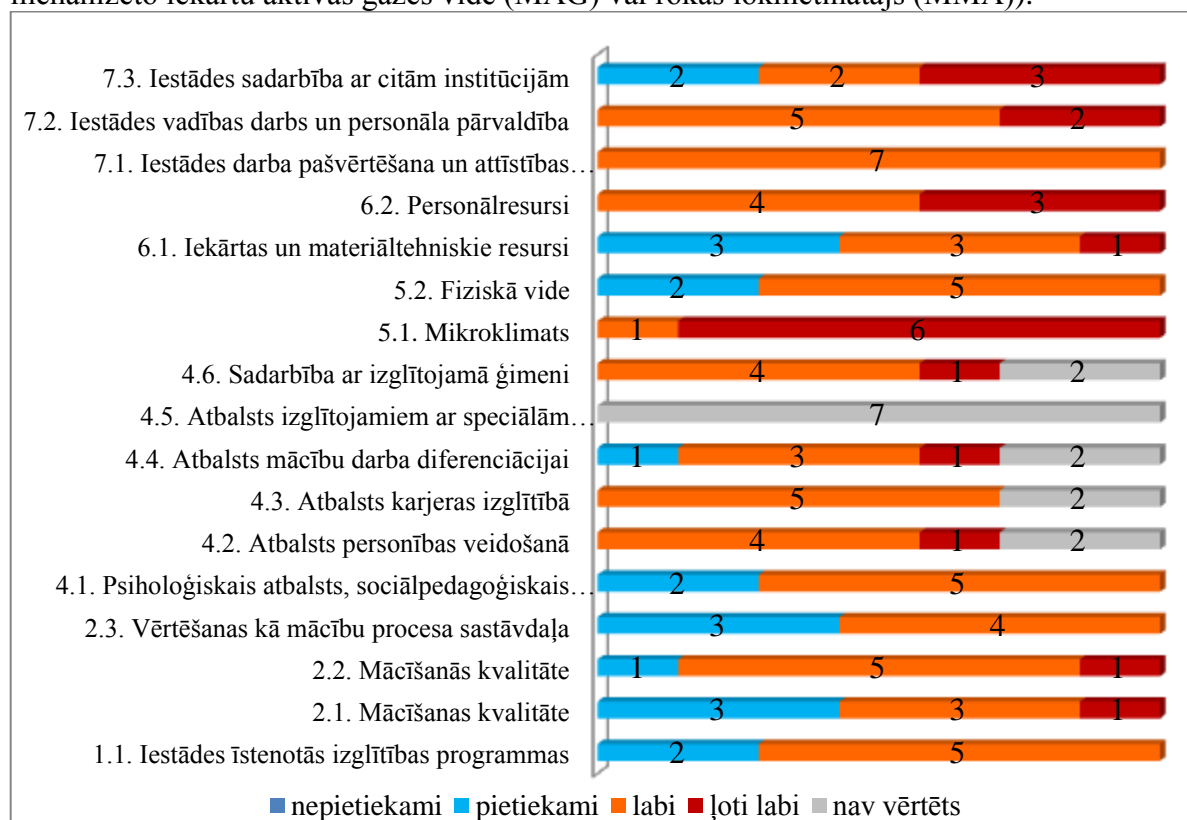
- ✓ regulāri aktualizēt mācību priekšmetu saturu un izmantoto avotu sarakstus atbilstoši nozares attīstības tendencēm un normatīvo aktu prasībām;
- ✓ pilnveidot izglītojamo līdzdarbošanās un sadarbošanās prasmes mācību procesā, veicināt izglītojamo prasmes plānot un izvērtēt sava darba rezultātus;
- ✓ pilnveidot mācību līdzekļu bāzi, piemēram, izveidot Reklāmas un radošās domas laboratoriju, iegādājoties un uzstādot audiovizuālo tehniku.

8.3. Metālapstrādes, mašīnbūves un mašīnzinību nozare

2014.gadā ekspertu komisijas vērtēja metālapstrādes, mašīnbūves un mašīnzinību nozares 7 profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitāti 5 izglītības iestādēs (*sk. 5.tabulu un 18.attēlu*).

Visbiežāk akreditācijai pieteiktas izglītības programmas „Autotransports” – 57%. un „Metālapstrāde” – 43% no visām akreditācijai pieteiktajām minētās nozares izglītības programmām. Valsts dibinātās izglītības iestādes akreditācijai pieteica gan profesionālās vidējās izglītības programmas „Autotransports” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – auto virsbūvju remontatslēdznieks vai autoelektriķis vai automehāniķis), gan arodizglītības programmas „Autotransports” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – autoatslēdznieks) un „Metālapstrāde” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – lokmetinātājs metināšanā ar mehanizēto iekārtu aktīvās gāzes vidē (MAG) un lokmetinātājs metināšanā ar mehanizēto iekārtu inertās gāzes vidē (MIG)), bet privātā profesionālās tālākizglītības un pilnveides

izglītības iestāde akreditēšanai pieteica divas profesionālās tālākizglītības programmas „Metālapstrāde” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – lokmetinātājs metināšanā ar mehanizēto iekārtu aktīvās gāzes vidē (MAG) vai rokas lokmetinātājs (MMA)).

21.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās izglītības programmās mašīnbūves, metālapstrādes un mašīnzinību nozarē, 2014.gads

2014.gadā minētās nozares divas profesionālās tālākizglītības programmas, kuras īstenoja privātā profesionālās tālākizglītības un pilnveides izglītības iestāde, un viena profesionālās vidējās izglītības programma, kuru īstenoja valsts dibinātā profesionālās pamata un vidējās izglītības iestāde, tika akreditētas uz diviem gadiem, pārējās – uz sešiem gadiem, attiecīgi 43% un 57%.

Vērtēšanas kritērijos iegūtā vērtējumu līmeņu sadalījuma diagramma liecina, ka rezultāti kopumā vērtējami pozitīvi, jo nevienā no kritērijiem izglītības programmu īstenošanas kvalitāte nav novērtēta ar līmeni „nepietiekami”, kā arī dominē vērtējumi „labi” un/vai „ļoti labi”.

Ekspertu komisijas savos ziņojumos izglītības programmu īstenošanas kvalitāti augstāk novērtējušas jomas „Iestādes darba organizācija, vadība un kvalitātes nodrošināšana” kritērijos „Iestādes vadības darbs un personāla pārvaldība”, „Iestādes darba pašvērtēšana un attīstības plānošana”, jomas „Atbalsts izglītojamajiem” kritērijos „Atbalsts personības veidošanā”, „Atbalsts karjeras izglītībā”, „Sadarbība ar izglītojamā ģimeni”, jomas „Iestādes vide” kritērijā „Mikroklīmats”, jomas „Resursi” kritērijā „Personālrесursi”. Visos minētajos kritērijos izglītības programmu īstenošanas kvalitāte ir novērtēta ar līmeni „labi” un/vai „ļoti labi”, nevienā gadījumā – ar „pietiekami” (sk. 21.attēlu).

Ekspertu komisijas, kuras vērtēja metālapstrādes, mašīnbūves un mašīnzinību nozares izglītības programmu īstenošanas kvalitāti, norāda, ka izglītības iestādēs ir labvēlīga mācību vide un pozitīvs mikroklīmats, atsevišķos savos ziņojumos akcentē veiksmīgo sadarbību ar pašvaldību, piemēram, akcentē tās sniegto atbalstu jauniešu profesionālās izaugsmes

veicināšanā, nodrošinājumā ar telpām, kā arī finansiālo atbalstu mācību līdzekļu bāzes pilnveidošanai.

Būtiskus ieteikumus izglītības programmu īstenošanas kvalitātes uzlabošanai ekspertu komisijas savos ziņojumos sniegušas vērtējamās jomas „Mācīšana un mācīšanās” vērtēšanas kritērijā „Mācīšanas kvalitāte” un vērtējamās jomas „Iestādes resursi” vērtēšanas kritērijā „Iekārtas un materiāltehniskie resursi”. Var secināt, ka izglītības iestādēm, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas mašīnbūves, metālapstrādes un mašīnzinību nozarē, nepieciešams:

- ✓ aktualizēt izglītības programmas atbilstoši nozares attīstībai un darba devēju prasībām, piemēram, izglītojamajiem, kuri apgūst izglītības programmu „Autotransports”, nodrošināt iespēju apgūt pamatprasmes metināšanā un iespējas veikt praktisku autotransporta diagnostiku, kā arī apgūt elektronikas diagnostiku;
- ✓ veidot izglītojamo vajadzībām atbilstošus un daudzveidīgus uzskates līdzekļus un izdales materiālus profesionālo mācību priekšmetu apguvei visas izglītības programmas apjomā;
- ✓ mācību procesā vairāk izmantot informācijas tehnoloģijas un dažādot mācību metodes izglītojamo motivācijas rosināšanai;
- ✓ īstenot pasākumus kavējumu novēršanai;
- ✓ pilnveidot mācību sasniegumu vērtēšanas sistēmu, izveidot vienotas prasības grupu mācību nodarbību uzskaites žurnālu aizpildīšanai, pārraudzīt to regulāru aizpildīšanu;
- ✓ pilnveidot un regulāri atjaunot mācību līdzekļu bāzi, piemēram:
  - aktivizēt sadarbību ar pašvaldībām, darba devējiem, turpināt Eiropas Sociālo fondu un citu finanšu līdzekļu piesaisti mācību līdzekļu bāzes uzlabošanai;
  - modernizēt ventilācijas un siltumapgādes sistēmas;
- ✓ atbalstīt un veicināt pedagogu profesionālās kvalifikācijas pilnveidi, izstrādāt pedagogu profesionālās pilnveides plānu.

8.4. Būvniecības nozare

2014.gadā akreditācijai ar ekspertu komisiju 4 izglītības iestādes pieteica 4 būvniecības nozares profesionālās izglītības programmas, no tām divas valsts, vienu pašvaldības dibinātās izglītības iestādes un vienu privātās izglītības iestādes īstenoto izglītības programmu. Tās visas akreditētas uz maksimālo akreditācijas termiņu – sešiem gadiem (*sk. 5.tabulu un 18.attēlu*).

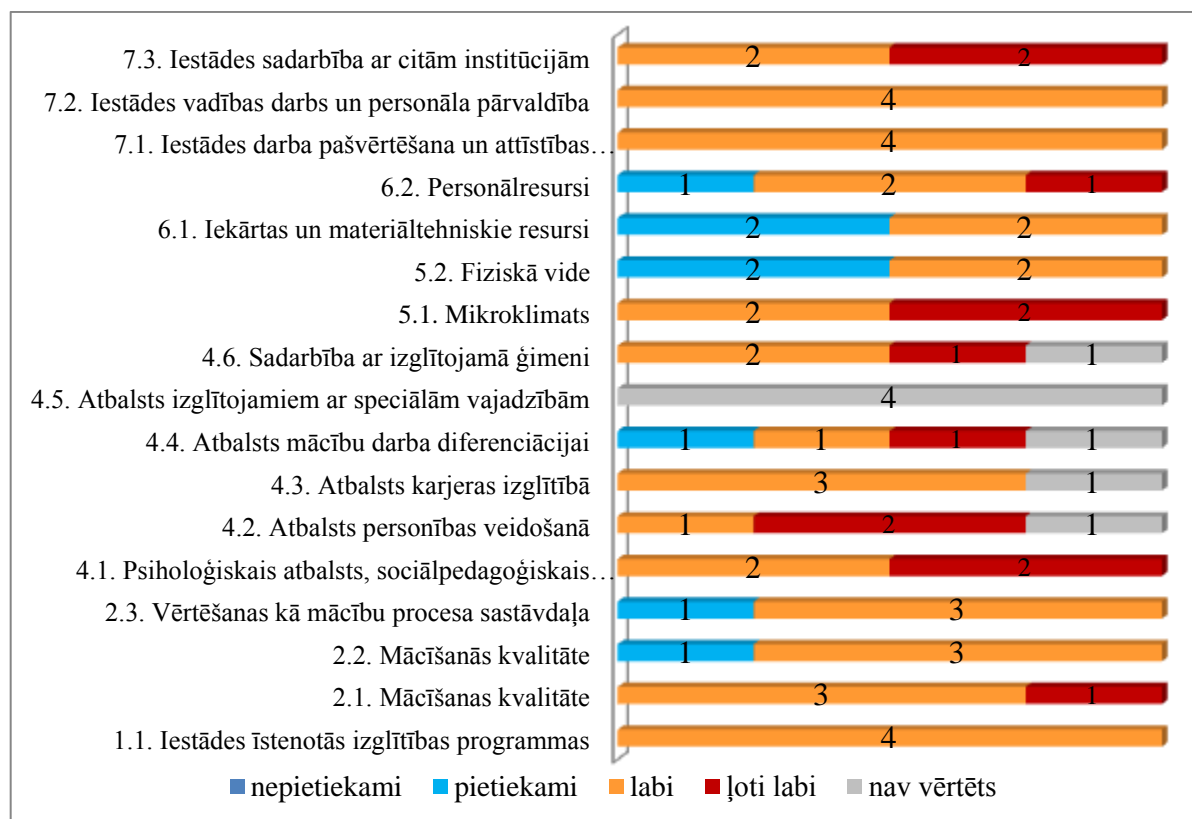
Pārskata periodā izglītības iestādes visbiežāk akreditācijai pieteica izglītības programmas, kuras ir ietvertas izglītības programmu kopā „Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģija”. Ekspertu komisijas vērtēja divu profesionālās vidējās izglītības programmu (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – inženierkomunikāciju tehniķis) un vienas profesionālās tālākizglītības programmas (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – sanitārtehnisko iekārtu montētājs) īstenošanas kvalitāti. Speciālā izglītības iestāde akreditācijai pieteica profesionālās pamatizglītības programmu „Būvdarbi” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – remontstrādnieks).

Vērtēšanas kritērijos iegūtā vērtējumu līmeņu sadalījuma diagramma (*sk. 22.attēlu*) liecina, ka nevienā kritērijā izglītības programmu īstenošanas kvalitāte nav novērtēta ar „nepietiekami”, ka dominē vērtējumi „labi” vai „ļoti labi”.

Ekspertu komisijas savos ziņojumos izglītības programmu īstenošanas kvalitāti augstāk novērtējušas jomas „Iestādes darba organizācija, vadība un kvalitātes nodrošināšana” kritērijos „Iestādes sadarbība ar citām institūcijām”, „Iestādes vadības darbs un personāla pārvaldība”, „Iestādes darba pašvērtēšana un attīstības plānošana”, kā arī jomas „Atbalsts izglītojamajiem” kritērijos „Psiholoģiskais atbalsts, sociālpedagoģiskais atbalsts un

izglītojamo drošības garantēšana (drošība un darba aizsardzība)”, „Atbalsts personības veidošanā”, „Atbalsts karjeras izglītībā”, „Sadarbība ar izglītojamā ģimeni” un jomas „Iestādes vide” kritērijā „Mikroklimats”, jomas „Mācīšana un mācīšanās” kritērijā „Mācīšanas kvalitāte”. Minētajos kritērijos izglītības programmu īstenošanas kvalitāte ir novērtēta ar „labi” un „ļoti labi”, nevienā gadījumā – ar „pietiekami”.

22.attēls. Vērtējumu līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās izglītības programmās būvniecības nozarē, 2014.gads

Akreditācijas ekspertu komisijas savos ziņojumos ir norādījušas, ka:

- ✓ izglītības programmas un to īstenošana atbilst nozares attīstības un normatīvo aktu un prasībām;
- ✓ izglītības iestādes nodrošina pozitīvu mācību vidi;
- ✓ izglītības iestādes īsteno labu sadarbību ar darba devējiem un darba devēju organizācijām gan izglītības satura jautājumos, gan praktisko mācību un kvalifikācijas prakses organizēšanā.

Ieteikumus izglītības programmu īstenošanas kvalitātes uzlabošanai ekspertu komisijas savos ziņojumos sniegušas jomas „Mācīšana un mācīšanās” kritērijā „Mācīšanas kvalitāte” un jomas „Iestādes resursi” kritērijos „Iekārtas un materiāltehniskie resursi”, „Personālrесursi”. Raksturīgākie no tiem ir:

- ✓ izstrādāt atbilstošus un daudzveidīgus mācību materiālus izglītojamo vajadzībām, pilnveidot uzskates līdzekļus, digitālos mācību līdzekļus, izdales materiālus u.c. visas izglītības programmas apguvei;
- ✓ izveidot detalizētu praktisko nodarbību plānu;
- ✓ pilnveidot izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas sistēmu;
- ✓ papildināt mācību līdzekļu resursus atbilstoši nozares attīstībai;
- ✓ izveidot pedagogu profesionālās kompetences pilnveides plānu.

8.5. Kokrūpniecības (mežsaimniecība, kokapstrāde) nozare

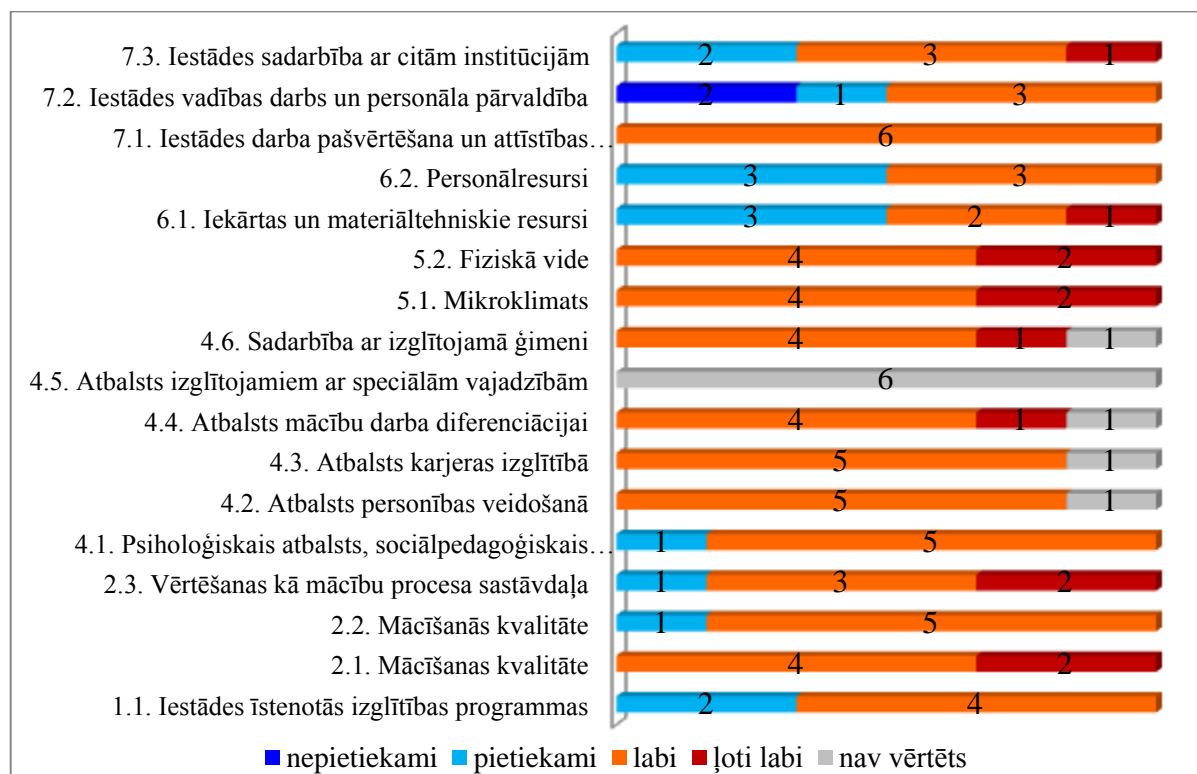
2014.gadā akreditācijai ar ekspertu komisiju 5 izglītības iestādes pieteica 6 kokrūpniecības (mežsaimniecība, kokapstrāde) nozares profesionālās izglītības programmas, no tām vienu valsts, trīs pašvaldību dibināto izglītības iestāžu un vienu privātās izglītības iestādes īstenoto izglītības programmu, 4 (67%) izglītības programmas akreditētas uz sešiem gadiem, 2 (33%) – uz diviem gadiem (*sk. 5.tabulu un 18.attēlu*).

Pārskata periodā ekspertu komisijas vērtēja divu profesionālās vidējās izglītības programmu (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – būvizstrādājumu galdnieks vai mēbeļu galdnieks) un vienas profesionālās tālākizglītības programmas (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – galdnieks) īstenošanas kvalitāti. Joprojām nemainīgi šajā nozarē pēdējos gados dominē akreditācijai pieteikto speciālo izglītības iestāžu īstenoto profesionālās pamatizglītības programmu „Kokizstrādājumu izgatavošana” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – galdnieka palīgs) skaits: 2012.gadā – 5 (71%), 2013.gadā – 3 (43%), 2014.gadā – 3 (50%).

2014.gadā izglītības iestādes akreditācijai pieteica tikai izglītības programmas, kuras ir ietvertas izglītības programmu kopā „Kokizstrādājumu izgatavošana”.

Pamatojoties uz ekspertu komisiju ziņojumos sniegtajiem priekšlikumiem, uz sešiem gadiem akreditētas divas profesionālās vidējās izglītības programmas, profesionālās tālākizglītības programma un viena profesionālās pamatizglītības programma, bet divas profesionālās pamatizglītības programmas (īsteno viena izglītības iestāde) akreditētas uz diviem gadiem.

Līmeņu sadalījuma diagramma par 2014.gadu liecina (*sk. 23.attēlu*), ka aktuālākie risināmie jautājumi izglītības iestādēs ir izglītības programmu un resursu (nodrošinājums ar atbilstošiem mācību līdzekļiem un personālresursiem) atbilstība normatīvo aktu prasībām un nozares attīstības vajadzībām.

23.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās izglītības programmās kokrūpniecības (mežsaimniecība, kokapstrāde) nozarē, 2014.gads

Izglītības programmu īstenošanas kvalitāte novērtēta ar līmeni „labi”, „ļoti labi” jomas „Iestādes darba organizācija, vadība un kvalitātes nodrošināšana” kritērijā „Iestādes darba pašvērtēšana un attīstības plānošana”, jomas „Iestādes vide” abos kritērijos: „Mikroklimats”, „Fiziskā vide”, jomas „Atbalsts izglītojamajiem” kritērijos „Atbalsts personības veidošanā”, „Atbalsts karjeras izglītībā” un „Sadarbība ar izglītojamā ģimeni”, jomas „Mācīšana un mācīšanās” kritērijā „Mācīšanas kvalitāte”. Divu profesionālās pamatizglītības programmu īstenošanas kvalitāte jomas „Iestādes darba organizācija, vadība un kvalitātes nodrošināšana” kritērijā „Iestādes vadības darbs un personāla pārvaldība” novērtēta ar „nepietiekami”.

Ekspertu komisijas savos ziņojumos norāda speciālo izglītības iestāžu īpašos piedāvājumus: atbilstošas iekārtas praktisko mācību īstenošanai izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām, mācību procesa pieejamību izglītojamajiem ar kustību traucējumiem, individuālu, diferencētu pieeju katram izglītojamajam, tajā skaitā ar dažāda līmeņa attīstības traucējumiem. Vērtējot profesionālās vidējās izglītības programmu īstenošanas kvalitāti, akcentēta izglītības programmu atbilstība normatīvo aktu prasībām un nozares attīstībai. Tāpat ekspertu komisijas ziņojumos norādīts, ka izglītības iestādes nodrošina pozitīvu un atbalstošu mācību vidi.

Tā kā konstatētas nepilnības kokrūpniecības (mežsaimniecība, kokapstrāde) nozares profesionālās izglītības programmu īstenošanā, ekspertu komisijas norādījušas vairākus ieteikumus mācību procesa pilnveidei:

- ✓ aktualizēt izglītības programmas;
- ✓ pilnveidot izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas sistēmu;
- ✓ pilnveidot dokumentu pārvaldības sistēmu, nodrošināt izglītības iestādes dokumentu atbilstību dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas prasībām un sakārtot tos atbilstoši lietu nomenklatūrai;
- ✓ papildināt mācību līdzekļu resursus ar atbilstošu koku paraugu kolekciju, ar galdniecībā izmantojamiem uzskates materiāliem;
- ✓ nodrošināt izglītības iestādi ar atbilstošas izglītības pedagogiem, izveidot pedagogu profesionālās kvalifikācijas pilnveides plānu;
- ✓ aktivizēt sadarbību ar darba devējiem un/vai darba devēju organizācijām gan izglītības satura jautājumos, gan praktisko mācību un kvalifikācijas prakses organizēšanā.

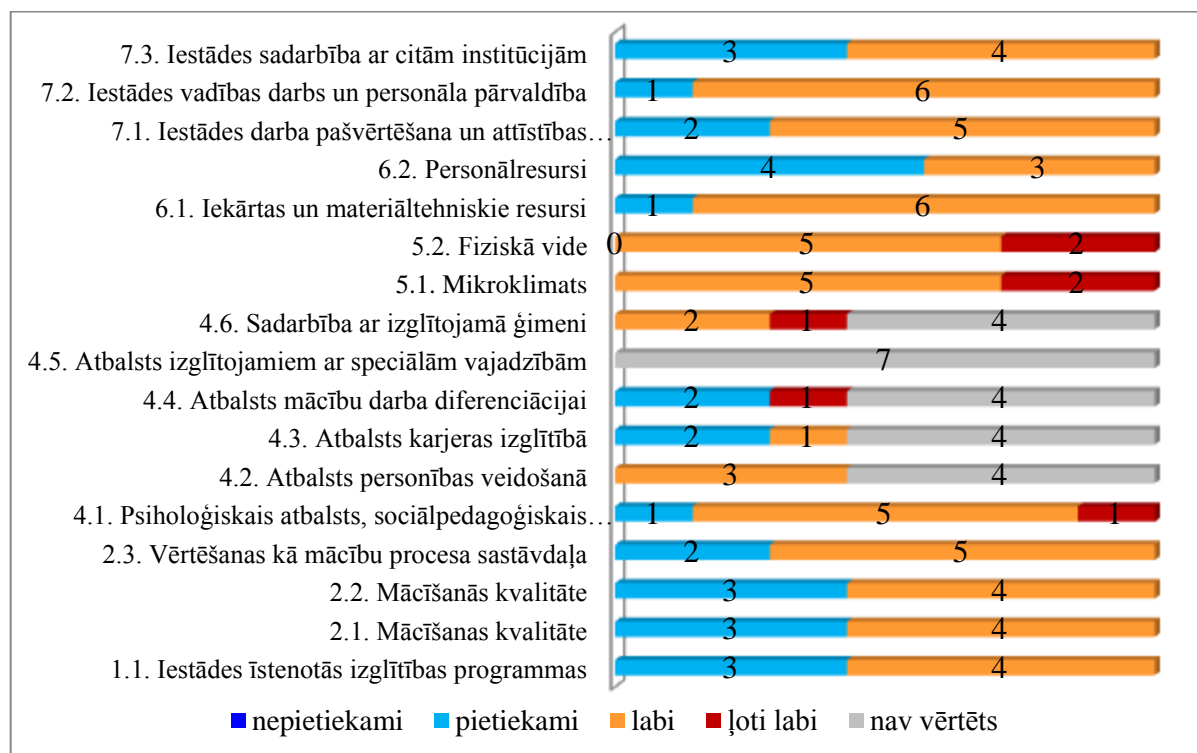
Atsevišķos ekspertu komisijas ziņojumos norādīta nepieciešamība aktualizēt izglītības iestādes nolikumu, nodrošināt ārstnieciskās vingrošanas un rehabilitācijas inventāra modernizēšanu (speciālās izglītības iestādēm), pilnveidot sadarbību ar pašvaldības, valsts institūcijām un nevalstiskajām organizācijām, piedāvāt izglītojamajiem apgūt interešu izglītības programmas.

8.6. Tekstilizstrādājumu, apģērbu, ādas un ādas izstrādājumu ražošanas nozare

2014.gadā tekstilizstrādājumu, apģērbu, ādas un ādas izstrādājumu ražošanas nozarē 6 izglītības iestādes pieteica 7 profesionālās izglītības programmas akreditācijai ar ekspertu komisiju: divu valsts dibināto izglītības iestāžu īstenošanās izglītības programmas, vienu pašvaldības un četras privāto izglītības iestāžu īstenošanās izglītības programmas (*sk. 5.tabulu*).

Pārskata periodā izglītības iestādes akreditācijai pieteica tikai izglītības programmas, kuras ir ietvertas izglītības programmu kopā „Šūto izstrādājumu ražošanas tehnoloģija”. 2014.gadā visbiežāk tika vērtēta pieprofesionālās tālākizglītības programmu (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – šuvējs) īstenošanas kvalitāte, t.i. 57% gadījumu, un pārējos jeb

43% gadījumu ekspertu komisijas vērtēja profesionālās vidējās izglītības programmas (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – tērpu stila speciālists).

24.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās izglītības programmās tekstilizstrādājumu, apģērhu, ādas un ādas izstrādājumu ražošanas nozarē, 2014.gads

Rezultātā uz sešiem gadiem akreditētas 4 (57%) izglītības programmas, bet uz diviem gadiem – 3 (57%) izglītības programmas (sk. 18.attēlu), no tām divas valsts dibināto izglītības iestāžu īstenotās un viena privātās profesionālās pilnveides un tālākizglītības iestādes īstenotā izglītības programma.

Vislabāk izglītības programmu īstenošanas kvalitāte novērtēta (ar līmeni „labi” un „ļoti labi”), jomas „Iestādes vide” abos kritērijos „Mikroklīmats” un „Fiziskā vide”, attiecīgi 81% gadījumos vērtējums ir „labi” un 29% – „ļoti labi”. Salīdzinot ar citām nozarēm, tekstilizstrādājumu, apģērhu, ādas un ādas izstrādājumu ražošanas nozares izglītības programmu īstenošanas kvalitāte augstāk novērtēta jomas „Iestādes resursi” kritērijā „Iekārtas un materiāltehniskie resursi” un jomas „Iestādes darba organizācija, vadība un kvalitātes nodrošināšana” kritērijā „Izglītības iestādes vadības darbs un personāla pārvaldība”, t.i. attiecīgi 86% gadījumu – ar „labi”, 14% – ar „pietiekami”. Nevienā kritērijā izglītības programmu īstenošanas kvalitāte nav novērtēta ar līmeni „nepietiekami” (sk. 24.attēlu).

2014.gadā, vērtējot tekstilizstrādājumu, apģērhu, ādas un ādas izstrādājumu ražošanas nozares profesionālās izglītības programmu īstenošanu, kuras akreditētas uz sešiem gadiem, ekspertu komisijas savos ziņojumos norāda pozitīvo:

- ✓ izglītības iestādes aktualizē izglītības programmas atbilstoši pašvaldības, darba tirgus vajadzībām un nozares attīstības tendencēm;
- ✓ ir noslēgti atbilstoši līgumi par izglītojamo prakses vietām nozares uzņēmumos;
- ✓ izglītības iestāde nodrošina ar izglītības programmas īstenošanai nepieciešamajiem mācību līdzekļiem;
- ✓ vadības, personāla un izglītojamo attiecībās valda labvēlība un savstarpēja cieņa;

- ✓ izglītības iestādē ir pedagoģiskā procesa organizēšanai nepieciešamie obligātie dokumenti, tie atbilst dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas prasībām un ir sakārtoti atbilstoši lietu nomenklatūrai.

Analizējot akreditācijas ekspertu komisijas ziņojumus, var secināt, ka izglītības iestādēm, kuras īsteno izglītības programmas tekstilizstrādājumu, apgērbu, ādas un ādas izstrādājumu ražošanas nozarē, nepieciešams:

- ✓ aktualizēt izglītības programmas saturu atbilstoši nozares attīstībai;
- ✓ sadarbībā ar darba devējiem pilnveidot profesionālās kvalifikācijas eksāmenu saturu, tajā skaitā, nodrošinot jautājumu brīvas atlases iespējas;
- ✓ izvērtēt prakses vietu atbilstību izglītības programmas mērķiem;
- ✓ papildināt mācību līdzekļus ar jaunāko mācību literatūru un uzskates līdzekļiem;
- ✓ nodrošināt pedagoģu profesionālās kompetences pilnveidi (atbilstoši mācību priekšmetam(iem), nozarei), kā arī stažēšanos nozares uzņēmumos.

8.7. Elektronisko un optisko iekārtu ražošanas, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nozare

2014.gadā izglītības iestādes pieteica akreditācijai ar ekspertu komisiju 5 elektronisko un optisko iekārtu ražošanas, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nozares izglītības programmas. No tām 4 (83%) izglītības programmas akreditētas uz sešiem gadiem, 1 (17%) – uz diviem gadiem (*sk. 5.tabulu un 18.attēlu*).

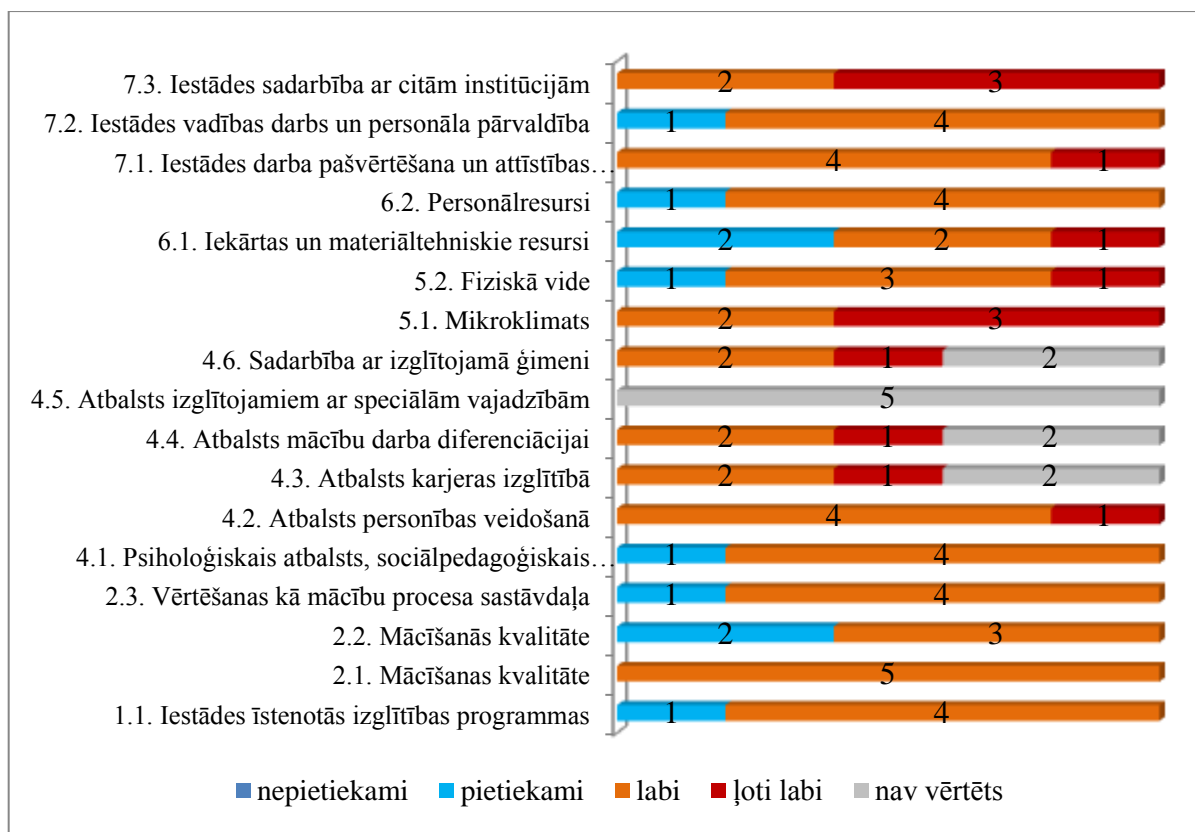
Ekspertu komisijas vērtēja gan valsts dibināto izglītības iestāžu, gan pašvaldības dibināto izglītības iestāžu īstenoto profesionālās vidējās izglītības programmu „Datorsistēmas” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – datorsistēmu tehniķis) un „Programmēšana” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – programmēšanas tehniķis), kā arī vienas profesionālās tālākizglītības programmas „Datoru lietošana” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – informācijas ievadīšanas operators) īstenošanas kvalitāti. Tās visas akreditētas uz sešiem gadiem.

Atšķirīgais sējā pārskata periodā ir tas, ka pirmo reizi akreditācijai tika pieteikta profesionālās tālākizglītības programma „Programmēšana” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – programmēšanas tehniķis), kuru izglītības iestāde īsteno tālmācības izglītības ieguves formā. Minētā izglītības programma akreditēta uz diviem gadiem.

Izvērtējot līmeņu sadalījumu kritērijos profesionālās izglītības programmās elektronisko un optisko iekārtu ražošanas, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas nozarē (*sk. 25.attēlu*), var secināt, ka visaugstāk – ar līmeņiem „labi” un „ļoti labi” – novērtēti kritēriji: „Mikroklimats”, „Iestādes darba pašvērtēšana un attīstības plānošana”, „Iestādes sadarbība ar citām institūcijām”.

Uzlabojumi ir nepieciešami šādu jomu šādos kritērijos:

- ✓ jomas „Iestādes darba organizācija, vadība un kvalitātes nodrošināšana” kritērijā „Iestādes vadības darbs un personālrեսursi”, jomas Mācīšana un mācīšanās” kritērijā „Vērtēšanas kā mācību procesa sastāvdaļa”, kurus ekspertu komisijas novērtēja attiecīgi ar „labi” 80% gadījumu, ar „pietiekami” – 20% gadījumu;
- ✓ „Mācīšana un mācīšanās” kritērijā „Mācīšanās kvalitāte”, kuru ekspertu komisijas novērtēja ar „labi” 60%, ar „pietiekami” – 40%. gadījumos.

25.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās izglītības programmās elektronisko un optisko iekārtu ražošanas, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas nozarē, 2014.gads

Pārskata periodā par elektronisko un optisko iekārtu ražošanas, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nozares profesionālās izglītības programmu īstenošanu, kuras akreditētas uz sešiem gadiem, ekspertu komisija savos ziņojumos norāda pozitīvo:

- ✓ izglītības programmu saturs ir izstrādāts sadarbībā ar darba devējiem;
- ✓ mācību procesu īsteno ar modernām tehnoloģijām aprīkotās telpās;
- ✓ vadības, personāla un izglītojamo attiecībās valda labvēlība un savstarpēja cieņa;
- ✓ izglītojamie ir nodrošināti ar prakses vietām, ir noslēgti atbilstoši līgumi par prakses īstenošanu.

Izvērtējot ekspertu komisijas ziņojumus, iespējams secināt, ka izglītības iestādēm, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas Elektronisko un optisko iekārtu ražošanas, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nozarē, nepieciešams:

- ✓ regulāri aktualizēt mācību priekšmetu programmu saturu atbilstoši nozares un darba tirgus prasībām;
- ✓ pilnveidot mācību tehnisko līdzekļu bāzi, iegādājoties izglītības programmām un nozares prasībām atbilstošas iekārtas un materiāltehniskos resursus (tajā skaitā atbilstošas licencētas datorprogrammatūras);
- ✓ mācību telpas iekārtot atbilstoši ergonomikas prasībām, lai izglītojamie varētu izmantot auguma īpatnībām pielāgojamas darba vietas;
- ✓ nodrošināt pedagogu profesionālās kompetences pilnveidi;
- ✓ aktivizēt sadarbību ar profesionālajām asociācijām – „LETERA”, „LIKTA”.

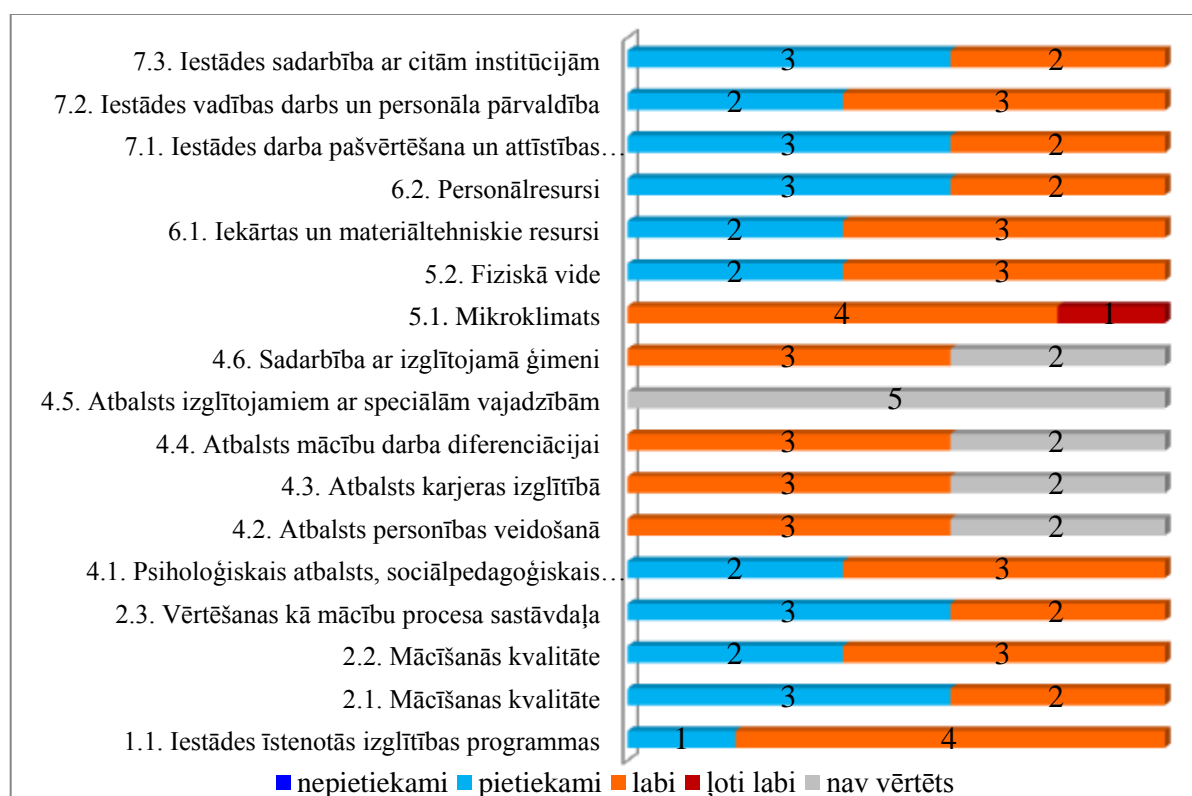
Visvairāk ieteikumu ekspertu komisija norādīja tālmācības izglītības ieguves formā īstenošanās izglītības programmas kvalitātes uzlabošanai, piemēram, pilnveidot digitālos mācību līdzekļus un resursus, tos regulāri atjaunot un papildināt; pilnveidot informācijas apmaiņas sistēmu starp izglītojamajiem un pedagogiem (diskusijas, komentāri,

videokonferences u.c.); izstrādāt mācību tēmām atbilstošus pārbaudes darbus un praktiskos uzdevumus paškontrolei.

8.8. Transporta un loģistikas nozare

2014.gadā transporta un loģistikas nozarē akreditācijai ar ekspertu komisiju izglītības iestādes pieteica 5 profesionālās izglītības programmas, no tām trīs valsts dibināto un divas privāto izglītības iestāžu īstenotās izglītības programmas (sk. 5.tabulu un 18.attēlu).

Divas valsts dibināto izglītības iestāžu īstenotās profesionālās vidējās izglītības programmas „Jūras transports” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – kuģa vadītājs uz kuģiem mazākiem par 500BT piekrastes kuģošanā vai mehāniķis uz kuģiem ar galveno dzinēja jaudu, mazāku par 750 KW) akreditētas i uz sešiem gadiem. Tomēr visbiežāk akreditācijai tika pieteikta izglītības programma „Telemehānika un loģistika” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – loģistikas darbinieks). Viena profesionālās tālākizglītības programma akreditēta uz sešiem gadiem, bet otra profesionālās tālākizglītības programma un profesionālās vidējās izglītības programma akreditēta uz diviem gadiem.

26.attēls. Vērtējumu līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās izglītības programmās transporta un loģistikas nozarē, 2014.gads

Izvērtējot līmeņu sadalījumu kritērijos profesionālās izglītības programmās transporta un loģistikas nozarē (sk. 26.attēlu), var secināt, ka visaugstāk – ar „labi” un „ļoti labi” – novērtēts kritērijs „Mikroklimats”, ar „labi” jomas „Atbalsts izglītojamajiem” kritēriji „Atbalsts personības veidošanā”, „Atbalsts karjeras izglītībā” un „Sadarbība ar izglītojamā ģimeni”. Pārējo jomu kritērijos dominē vērtējuma līmeņi „pietiekami” un „labi”.

2014.gadā, izvērtējot profesionālās izglītības programmas transporta un loģistikas nozarē, ekspertu komisijas savos ziņojumos akcentējušas pozitīvo:

- ✓ izglītības iestādes personāls un izglītojamie savstarpēji sadarbojas un viņu attiecībās valda labvēlība, savstarpēja cieņa;

- ✓ izglītības iestādes, kuras īsteno profesionālās vidējās izglītības programmas, nodrošina dažādas iespējas personības attīstībai.

No ekspertu komisijas ziņojumiem iespējams secināt, ka izglītības iestādēm, kuras īsteno izglītības programmas transporta un loģistikas nozarē, nepieciešams:

- ✓ aktualizēt izglītības programmu saturu atbilstoši darba tirgus vajadzībām un nozares attīstības tendencēm;
- ✓ vadībai regulāri izvērtēt pedagogu izmantotās mācību metodes un to atbilstību mācību priekšmeta saturam;
- ✓ veicināt izglītojamo sadarbību mācību procesā, attīstīt izglītojamo prasmes plānot un izvērtēt sava darba rezultātus;
- ✓ uzlabot sadarbību ar darba devējiem prakses vietu nodrošināšanā;
- ✓ pilnveidot izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas sistēmu;
- ✓ pilnveidot mācību tehnisko līdzekļu bāzi, iegādājoties izglītības programmu specifikai un nozares prasībām atbilstošus mācību tehnisko līdzekļus, iekārtas un aprīkojumu, kā arī mācību un papildu literatūru (periodiskos izdevumus);

Atsevišķos ekspertu komisijas ziņojumos norādīta nepieciešamība:

- ✓ izglītības iestādes vadībai savlaicīgi nodrošināt izglītības iestādi ar kvalificētiem pedagogiem, plānot pedagogu profesionālās kompetences pilnveidi;
- ✓ izveidot izglītības iestādes darba pašvērtēšanas sistēmu, pašvērtēšanā iesaistīt visu personālu;
- ✓ izveidot izglītības iestādes attīstības plānošanas dokumentu;
- ✓ pilnveidot visu pedagogiskā procesa organizēšanai nepieciešamo dokumentāciju atbilstoši dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas prasībām, sakārtot to atbilstoši lietu nomenklatūrai;
- ✓ izglītības iestādei iesaistīties starptautiskos projektos, veicinot tās atpazīstamību un prestižu.

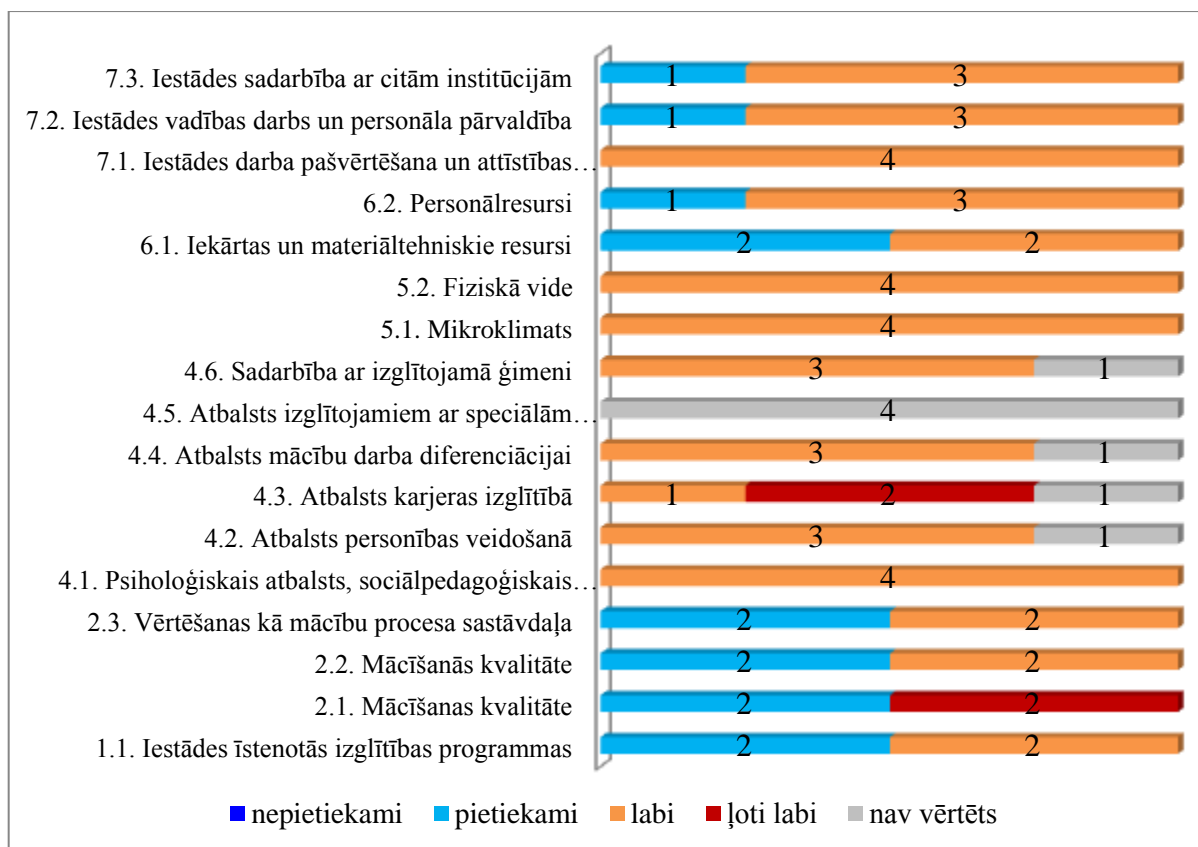
8.9. Poligrāfijas un izdevējdarbības, papīra un papīra izstrādājumu ražošanas un datordizaina nozare

2014.gadā poligrāfijas un izdevējdarbības, papīra un papīra izstrādājumu ražošanas un datordizaina nozarē akreditācijai ar ekspertu komisiju 1 valsts dibinātā un 2 privātās izglītības iestādes pieteica 4 profesionālās izglītības programmas, no kurām 3 (75%) izglītības programmas tika akreditētas uz sešiem gadiem, bet 1 (25%) – uz diviem gadiem. (*sk. 5.tabulu un 18.attēlu*).

Pārskata periodā akreditācijai pieteiktas izglītības programmas tikai izglītības programmu grupā „Dizains”: divas profesionālās vidējās izglītības programmas „Reklāmas dizains” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – vizuālās reklāmas dizaina speciālists), profesionālās vidējās izglītības programma „Multimediju dizains” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – multimediju dizaina speciālists) un profesionālās tālākizglītības programma „Multimediju dizains” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija - multimediju dizaina speciālists), kura tika īstenota tālmācības izglītības ieguves formā. Minētā profesionālās tālākizglītības programma akreditēta uz diviem gadiem.

Izvērtējot līmeņu sadalījumu kritērijos, var secināt, ka visaugstāk –ar līmeņiem „labi” un „ļoti labi” – novērtēts jomas „Atbalsts izglītojamajiem” kritērijs „Atbalsts karjeras izglītībā”, ar līmeni „labi” – minētās jomas kritērijs „Atbalsts mācību darba diferenciacijai” un jomas „Iestādes vide” kritēriji, kā arī kritērijs „Iestādes darba pašvērtēšana un attīstības plānošana”. Pārējo jomu kritērijos dominē vērtējuma līmeņi „pietiekami” un „labi” (*sk. 27.attēlu*).

27.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās izglītības programmās poligrāfijas un izdevējdarbības, papīra un papīra izstrādājumu ražošanas un datordizaina nozarē, 2014.gads

2014.gadā, izvērtējot profesionālās izglītības programmas poligrāfijas un izdevējdarbības, papīra un papīra izstrādājumu ražošanas un datordizaina nozarē, ekspertu komisijas savos ziņojumos norādīja pozitīvo:

✓ valsts izglītības iestādēs:

- tiek plānota un veicināta izglītības iestādes tēla veidošana, kotas esošās un ieviestas jaunas tradīcijas;
- notiek mērķtiecīga sadarbība ar darba devējiem un citām izglītības iestādēm,
- atsevišķas izglītības programmas tiek īstenotas, nodrošinot ciešu mācību priekšmetu savstarpējo saikni (zīmēšana, gleznošana, kompozīcija, formu veidošana un speciālie mācību priekšmeti), pēctecību un mācību satura atbilstību mērķa sasniegšanai;

✓ privātās izglītības iestādes izglītības programmu apguvei veido nelielas grupas, nodrošinot diferencētu pieeju katram izglītojamajam.

Izvērtējot akreditācijas ekspertu komisijas ziņojumus, iespējams secināt, ka profesionālās izglītības iestādēm, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas poligrāfijas un izdevējdarbības, papīra un papīra izstrādājumu ražošanas un datordizaina nozarē, nepieciešams:

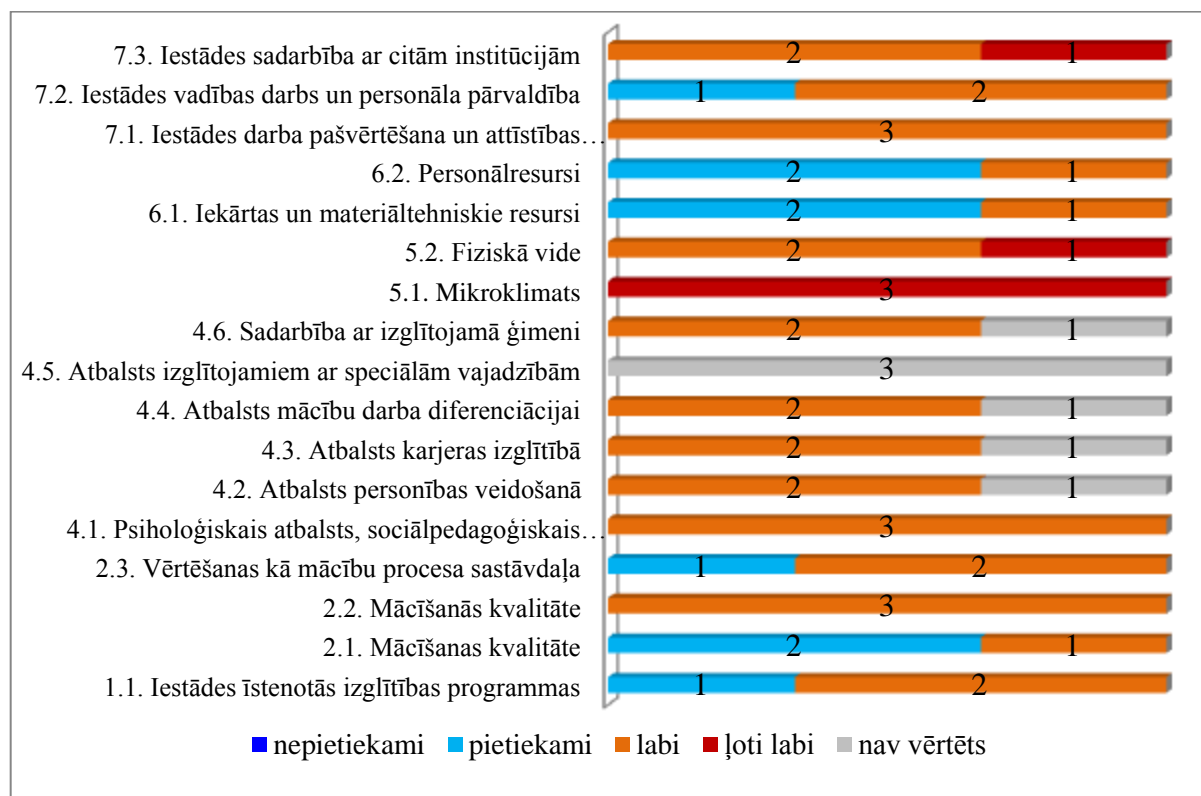
- ✓ papildināt mācību līdzekļu bāzi ar izglītības programmu īstenošanai atbilstošiem mācību tehniskiem līdzekļiem, iekārtām, aprīkojumu (tajā skaitā, fototehniku, grafiskām tabletēm, skeneriem), pilnveidot fotostudijas telpas un izveidot patstāvīgas telpas maketēšanas darbiem;
- ✓ pilnveidot pedagogu darba kvalitātes vērtēšanas sistēmu;
- ✓ nodrošināt pedagogu profesionālās kompetences pilnveidi, uzaicināt vieslektorus jauno tehnoloģiju apguvei;

- ✓ nodrošināt vides pieejamību personām ar kustību traucējumiem visās izglītības iestādes ēkās.

Visvairāk ieteikumu ekspertu komisija norādīja tālmācības izglītības ieguves formā īstenotās izglītības programmas kvalitātes uzlabošanai, piemēram, pilnveidojot digitālos mācību līdzekļus un resursus; sadarboties un dalīties pieredzē ar izglītības iestādēm, kas īsteno līdzīgas izglītības programmas; izstrādāt izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas kritērijus (īpaši profesionālajām prasmēm, kuras izglītojamie apguvuši tālmācības formā).

8.10. Pārtikas rūpniecības un lauksaimniecības nozare

Pēdējos gados reti akreditācijai pieteiktas pārtikas rūpniecības un lauksaimniecības nozares profesionālās izglītības programmas. 2014.gadā akreditācijai tika pieteiktas 3 izglītības programmas, no kurām vienu pieteica valsts dibināta izglītības iestāde, divas – pašvaldību dibinātas izglītības iestādes. Gan abas akreditācijai pieteiktās arodizglītības programmas „Dārzkopība” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – dārzkopis) un „Augkopība” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – augkopības tehniķis), gan profesionālās tālākizglītības programma „Lauksaimniecība” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – lauku īpašuma apsaimniekotājs) akreditēta uz sešiem gadiem (sk. 5.tabulu un 18.attēlu).

28.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās izglītības programmās pārtikas rūpniecības un lauksaimniecības nozarē, 2014.gads

Izvērtējot līmeņu sadalījumu kritērijos, var secināt, ka visaugstāk – ar līmeni „ļoti labi” – novērtēts kritērijs „Mikroklimats”, ar līmeni „labi” un „ļoti labi” – kritēriji „Fiziskā vide” un „Iestādes sadarbība ar citām institūcijām”. Pārējo jomu kritērijos dominē līmeņi „pietiekami” un „labi” (sk. 28.attēlu).

Par minētās nozares izglītības programmu īstenošanas kvalitāti ekspertu komisijas savos ziņojumos norādīja pozitīvo, piemēram:

- ✓ izglītības iestādes fiziskā vide ir estētiska, funkcionāla un droša;
- ✓ izglītības iestādes veiksmīgi izmanto sociālo tīklu iespējas.

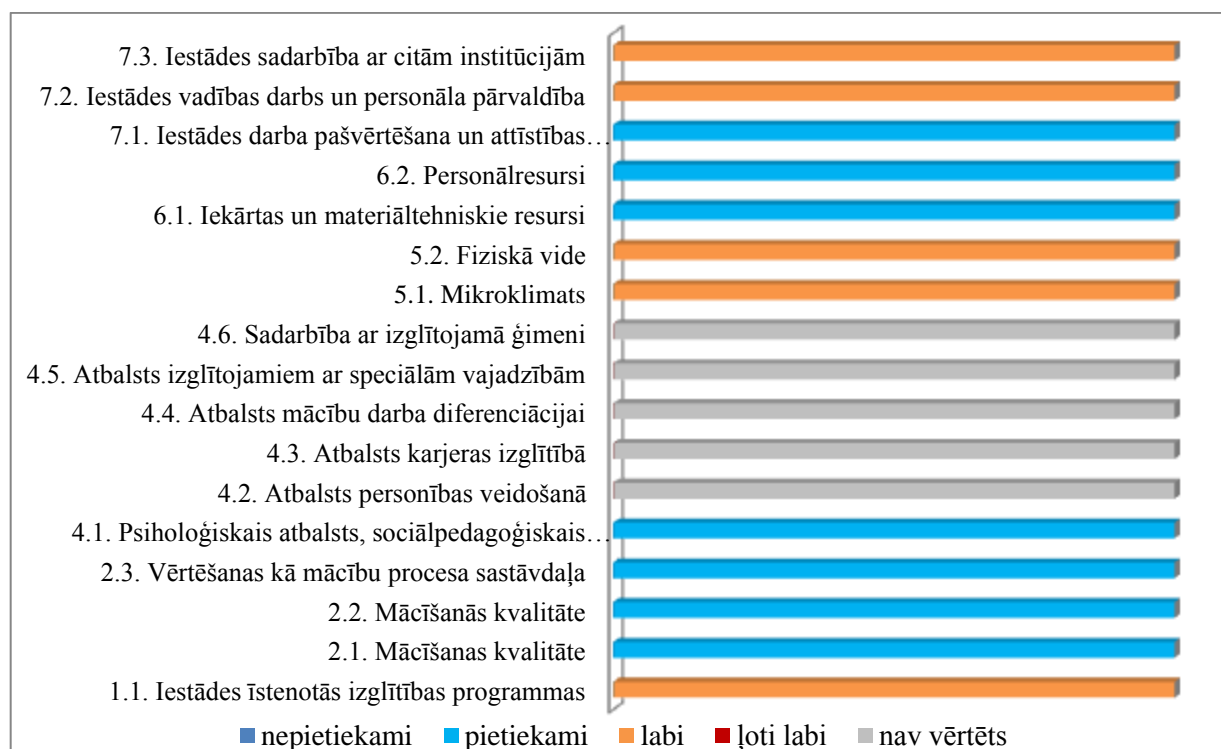
Lai gan pārskata periodā akreditētajām visām pārtikas rūpniecības un lauksaimniecības nozares izglītības programmām noteikts akreditācijas termiņš – seši gadi, akreditācijas ekspertu komisijas savos ziņojumos norādījušas daudz nepieciešamo uzlabojumu un ieteikumu katras īstenotās izglītības programmas kvalitātes uzlabošanai. Izvērtējot akreditācijas ekspertu komisijas ziņojumus, iespējams secināt, ka izglītības iestādēm, nepieciešams:

- ✓ sadarbībā ar darba devējiem/darba devēju organizācijām aktualizēt izglītības programmu un profesionālās kvalifikācijas eksāmena saturu atbilstoši nozares attīstībai;
- ✓ papildināt mācību līdzekļu bāzi ar izglītības programmu īstenošanai atbilstošiem mācību tehniskiem līdzekļiem, iekārtām, aprīkojumu (tajā skaitā siltumnīcu aprīkojumu), kā arī mācību un papildliteratūru;
- ✓ nodrošināt pedagogu profesionālās kompetences pilnveidi nozarē;
- ✓ pilnveidot pedagogu darba kvalitātes vērtēšanas sistēmu.

Atsevišķos ekspertu komisijas ziņojumos norādīta nepieciešamība aktualizēt izglītības programmas atbilstoši profesijas standartam, nodrošināt, lai visiem izglītības iestādes pedagogiem ir normatīvo aktu prasībām atbilstoša izglītība un profesionālā kvalifikācija, īstenot izglītības iestādes sadarbību ar nozaru ekspertu padomēm un citām profesionālajām organizācijām, pilnveidot sadarbības līgumus.

8.11. Enerģētikas nozare

Izglītības iestādes enerģētikas nozarē visbiežāk īsteno izglītības programmu „Enerģētika un elektrotehnika” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – elektriķis) un izglītības programmu „Enerģētika un elektrotehnika” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – elektromontieris).

29.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos profesionālās izglītības programmās enerģētikas nozarē, 2014.gads

Pārskata periodā, aktualizējot profesijas standartu, profesijas nosaukums „elektriķis” ir aizstāts ar profesijas nosaukumu „elektrotehniķis” (profesijas kods – 3113 02, saskaņots Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes 2013.gada 30.janvāra sēdē protokols Nr.1.), tādēļ izglītības iestādes visbiežāk kvalitātes dienestam lūgušas izsniegt jaunas akreditācijas lapas, nevis organizēt izglītības programmu akreditāciju.

2014.gadā šajā nozarē akreditācijai ar ekspertu komisiju privātā izglītības iestāde pieteica vienu profesionālās tālākizglītības programmu, kura tika akreditēta uz diviem gadiem (*sk. 5.tabulu un 18.attēlu*). 2013.gadā šajā nozarē tika akreditētas 8 izglītības programmas, kuras īstenoja gan valsts dibinātās izglītības iestādes, gan privātās izglītības iestādes.

Izvērtējot izglītības programmu, ekspertu komisija ziņojumā norāda, ka izglītības iestādei, lai uzlabotu minētās izglītības programmas īstenošanas kvalitāti, nepieciešams veikt būtiskus uzlabojumus, piemēram:

- ✓ sadarbībā ar darba devējiem aktualizēt izglītības programmu un izstrādāt profesionālās kvalifikācijas eksāmena saturu atbilstoši nozares attīstībai un darba devēju prasībām;
- ✓ izstrādāt mācību sasniegumu vērtēšanas kārtību;
- ✓ izglītības programmu īstenošanai piesaistīt jaunus pedagogus, kā arī nodrošināt pedagoģu profesionālās kompetences pilnveidi.

Jomu kritērijos dominē vērtējuma līmenis „pietiekami” (*sk. 29.attēlu*).

8.12. Citu profesionālās izglītības programmu akreditācija

Ķīmiskās rūpniecības nozarē un tās saskarnozarēs – ķīmijas, farmācijas, biotehnoloģijas, vides – izglītības iestādes akreditācijai tāpat kā 2013.gadā nav pieteikušas nevienu izglītības programmu.

Izglītības iestādes akreditācijai piesaka arī izglītības programmas nozarēs, kurās šobrīd nav izveidotas nozaru ekspertu padomes. Piemēram, 2014.gadā tās bija 17 izglītības programmas: 6 valsts, 4 pašvaldības un 7 privāto izglītības iestāžu īstenojamās izglītības programmas. No tām 8 (47%) izglītības programmas akreditētas uz diviem gadiem, bet 9 (53%) – uz sešiem gadiem (*sk. 5.tabulu un 18.attēlu*).

Pārskata periodā visbiežāk akreditācijai pieteiktas izglītības programmas „Mājturība” – 6 (35%) izglītības programmas, „Floristikas pakalpojumi” – 4 (24%) izglītības programmas, kā arī citas izglītības programmas, kuras ietvertas izglītības programmu grupa „Dizains” – 3 (18%) izglītības programmas, piemēram, „Vides dizains”, „Keramikas izstrādājumu dizains” vai izglītības programmu grupa „Vizuāli plastiskā māksla” („Restaurācija”) un „Audiovizuālā māksla un mediju māksla” („Vizuālās saziņas līdzekļu māksla”).

Līdzšinējā pieredze rāda, ka bieži izglītības iestādes (visbiežāk – speciālās izglītības iestādes) akreditācijai piesaka profesionālās pamatizglītības programmas, piemēram, 13 izglītības programmas gan 2013.gadā, gan 2014.gadā (*sk. 2.tabulu*). Šādu izglītības programmu īstenošana izglītības iestādēs, kurās ir izglītojamie ar speciālām vajadzībām, nav retums. 2014.gadā profesionālās pamatizglītības programmu „Mājturība” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – mājkalpotājs) īstenošanas kvalitāte novērtēta 4 pašvaldību dibinātajās speciālajās izglītības iestādēs. No tām 2 profesionālās pamatizglītības programmas akreditētas uz diviem gadiem un 2 – uz sešiem gadiem. Ekspertu komisija, vērtējot šādas programmas, norāda izglītības iestāžu īpašos piedāvājumus: iekārtu atbilstību praktisko mācību īstenošanai izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām, mācību procesa pieejamību izglītojamajiem ar kustību traucējumiem, individuālu, diferencētu pieeju katram

izglītojamajam, tajā skaitā izglītojamajiem ar dažāda līmeņa attīstības traucējumiem. Tomēr ekspertu komisijas savos ziņojumos norāda arī nepieciešamos uzlabojumus:

- ✓ nodrošināt atbilstošu pedagoģisko un atbalsta personālu;
- ✓ koordinēt un pārraudzīt mācību procesu.

Īpašu uzmanību jāpievērš tam, vai izglītojamie spēj apgūt konkrēto izglītības programmu un vai profesionālā kvalifikācija tiek piešķirta pamatoti.

Sākot ar 2013.gada 1.septembri, bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējam vai pakalpojuma sniegšanā iesaistītajai personai, kas nodarbojas ar bērnu uzraudzību, nepieciešamā izglītība un profesionālā kvalifikācija, piemēram ir vidējā vai augstākā izglītība pedagoģijā vai aukles profesionālā kvalifikācija. Tāpēc 2 izglītības iestādes akreditācijai pieteica profesionālās vidējās izglītības programmas „Mājturība” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – auklis).

Atšķirīgais 2014.gadā ir tas, ka 3 privātās izglītības iestādes akreditācijai pieteica 4 profesionālās tālākizglītības programmas „Floristikas pakalpojumi” (piešķiramā profesionālā kvalifikācija – florists vai floristikas speciālists), no kurām 3 izglītības programmas akreditētas uz diviem gadiem, bet 2 īsteno tālmācības izglītības ieguves formā.

9. Kopsavilkums par izglītības iestāžu darbību un profesionālās izglītības programmu īstenošanu

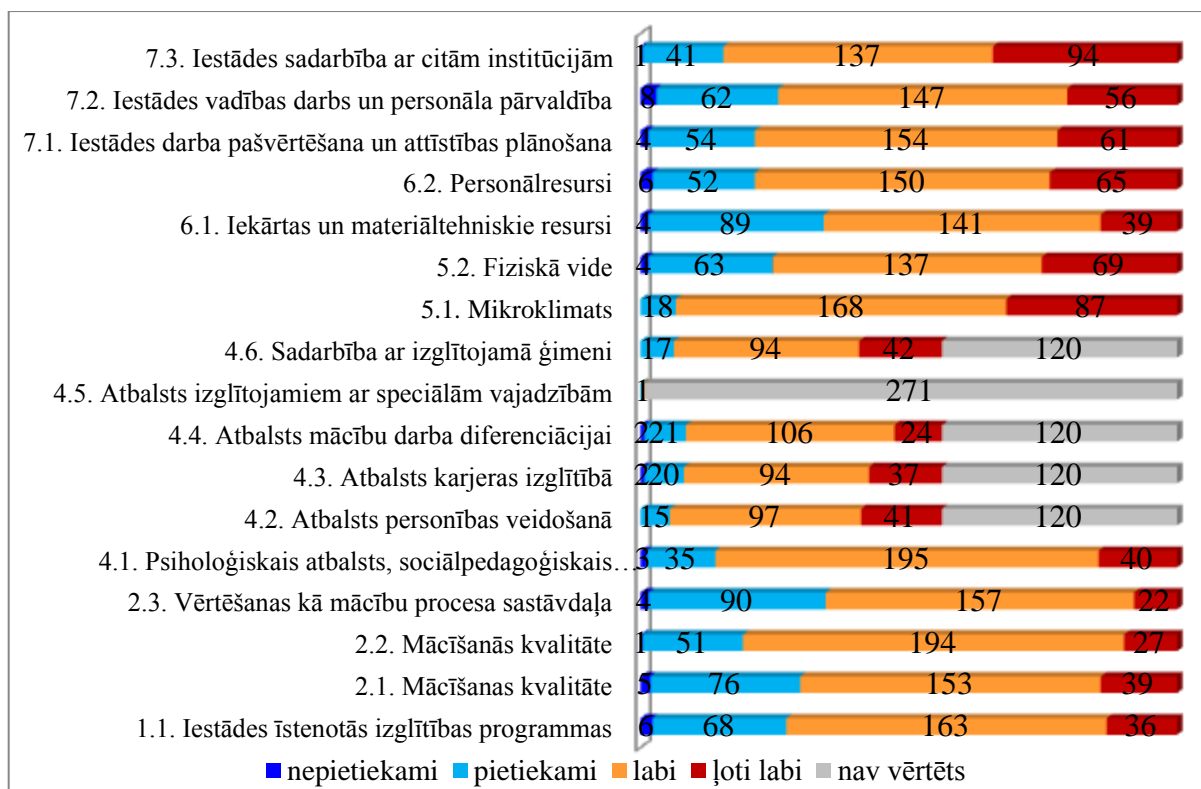
Profesionālā izglītība nav viendabīga, to nosaka izglītības iestāžu daudzveidība (profesionālā pamatskola, arodskola, profesionālā vidusskola, tehnikums¹⁴ un koledža¹⁵) un plašais īstenoto profesionālās izglītības programmu klāsts. Būtiski, ka 2014.gadā daļa izglītības iestāžu pievienotas koledžām un profesionālās izglītības iestādēm ar profesionālās izglītības kompetences centra statusu¹⁶, citas izglītības iestādes savā padotībā pārņēmušas pašvaldības, profesionālās izglītības programmas uzsākušas īstenot vispārējās izglītības iestādes.

Diagrammās (*sk. 30. un 31.attēlu*) apkopota informācija no ekspertu komisiju 2013. un 2014.gada ziņojumiem. Salīdzinot akreditācijas rezultātus, var secināt, ka uzlabojusies akreditācijai pieteikto profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitāte. To apliecina vērtējumi kritērijā „Iestādes īstenotās izglītības programmas”, vērtējuma līmenis „labi” saņemts 197 (72%) gadījumos, „ļoti labi” 20 (8%) gadījumos, „pietiekami” 57 (21%) gadījumos un „nepietiekami” 1 gadījumā.

¹⁴ Profesionālās izglītības likuma 16.panta „Profesionālās izglītības iestādes nosaukums” pirmā daļa: „Atbilstoši profesionālās izglītības iestādē iegūstamajai izglītībai un profesionālajai kvalifikācijai ir šādas izglītības iestādes:1) profesionālā pamatskola (izglītības iestāde, kura īsteno profesionālās pamatizglītības programmas, kas dod iespēju iegūt pirmo profesionālās kvalifikācijas līmeni); 2) arodskola (izglītības iestāde, kura īsteno arodizglītības programmas, kas dod iespēju iegūt otro profesionālās kvalifikācijas līmeni); 3) profesionālā vidusskola (izglītības iestāde, kura īsteno profesionālās vidējās izglītības programmas, kas dod iespēju iegūt trešo profesionālās kvalifikācijas līmeni); 4) tehnikums (izglītības iestāde, kura īsteno profesionālās vidējās izglītības programmas, kas dod iespēju iegūt trešo profesionālās kvalifikācijas līmeni, un kurai ir piešķirts profesionālās izglītības kompetences centra statuss); 5) koledža (izglītības iestāde, kura īsteno pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības (koledžas izglītības) programmas un dod iespēju iegūt ceturto profesionālās kvalifikācijas līmeni)”.

¹⁵ Profesionālās izglītības likuma 16.panta „Profesionālās izglītības iestādes nosaukums” ceturrtā daļa: „Profesionālās vidējās izglītības un arodizglītības programmas var īstenot arī koledžās”.

¹⁶ Profesionālās izglītības likuma 15.1 pants. „Profesionālās izglītības kompetences centrs”; MK 2013.gada 19.marta noteikumi Nr.144 „Profesionālās izglītības kompetences centra statusa piešķiršanas un anulēšanas kārtība”.

30.attēls. Līmeņu sadalījums kritērijos izglītības iestādēs un profesionālās izglītības programmās, 2013.gads

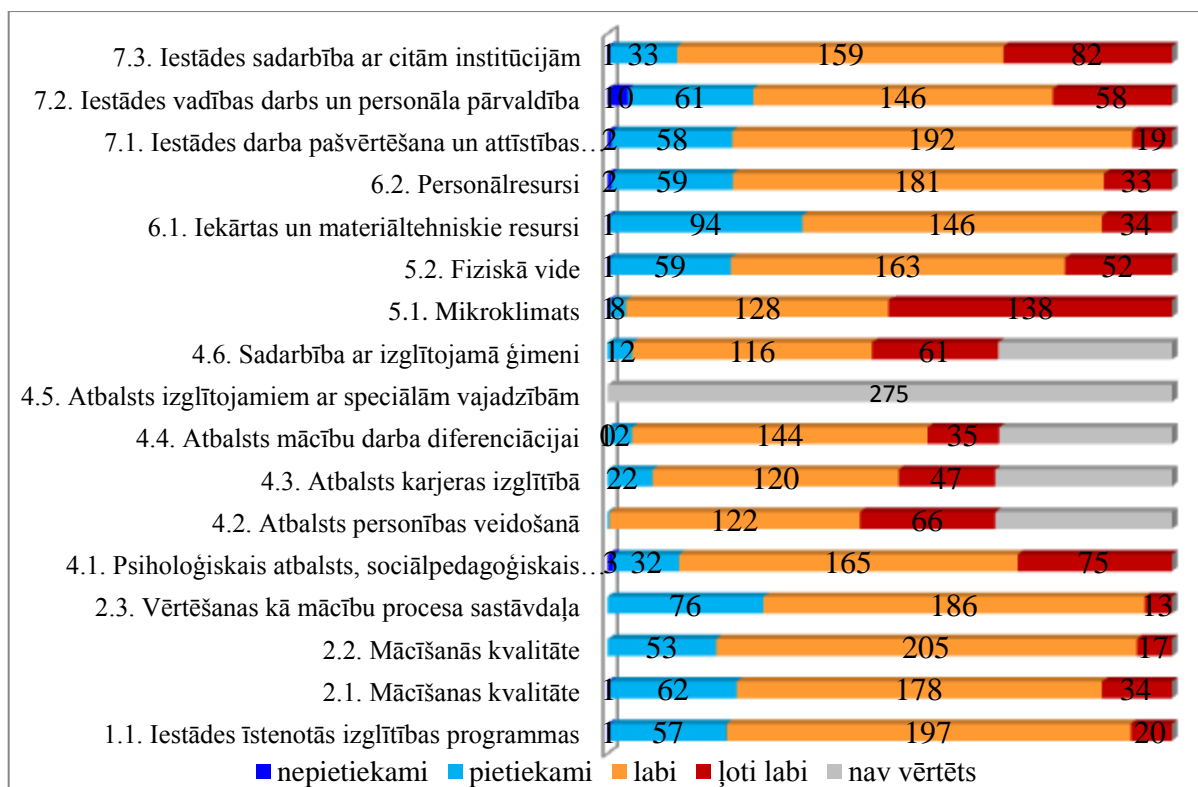
Pārskata periodā izglītības iestādes ir pilnveidojušas izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas sistēmu, jo kritērijs „Vērtēšana kā mācību procesa sastāvdaļa” novērtēts ar vērtējuma līmeni „ļoti labi” 13 (5%) gadījumos, ar „labi” 186 (67%) gadījumos, ar „pietiekami” 76 (28%) gadījumos.

Akreditācijai pieteiktās izglītības iestādes uzlabojušas sadarbību ar darba devējiem un/vai darba devēju organizācijām, kā arī citām institūcijām, par to liecina vērtējumi kritērijā „Iestādes sadarbība ar citām institūcijām”. Ar vērtējuma līmeni „ļoti labi” tas novērtēts 82 (31%) gadījumos, ar „labi” – 159 (58%) gadījumos, ar „pietiekami” – 33 (11%) gadījumos, ar „nepietiekami” – 1 gadījumā.

2014.gadā, vērtējot izglītības iestāžu darbības kvalitāti un profesionālas izglītības programmu īstenošanas kvalitāti, reti saņemts vērtējums „nepietiekami”. Pārskata periodā tikai jomas „Iestādes darba organizācija, vadība un kvalitātes nodrošināšana” kritērijs „Iestādes vadības darbs un personāla pārvaldība” novērtēts ar „nepietiekami” 10 (4%) gadījumos.

Pārejos kritērijos izglītības iestāžu darbības kvalitāte un/vai profesionālas izglītības programmu īstenošanas kvalitāte, tajā skaitā izglītības iestāžu darbības kvalitāte profesionālās ievirzes un pilnveides izglītības programmu īstenošanā, nav būtiski mainījusies.

Diagrammā (sk. 32.attēlu) redzami akreditācijas ekspertu komisijas norādīto ieteikumu vai nepieciešamo uzlabojumu skaits izglītības iestāžu darbības un profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitātes uzlabošanai.

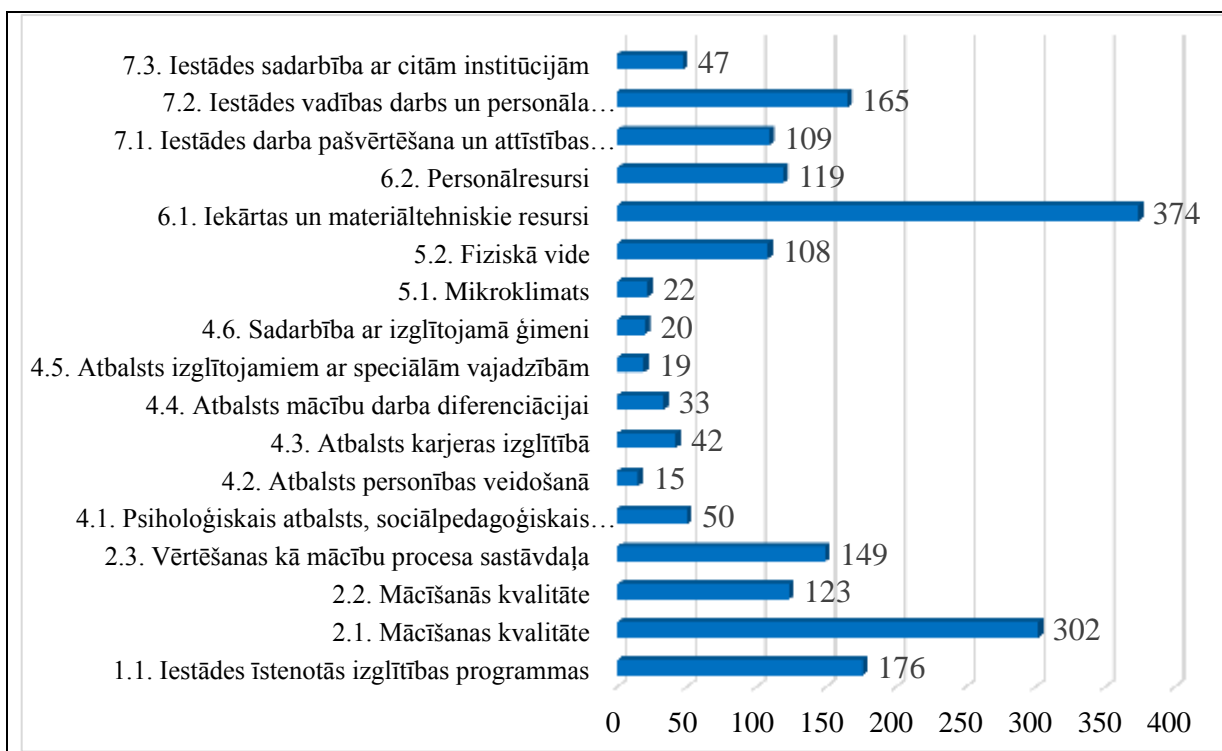

31..attēls. Vērtējumu līmeņu sadalījums kritērijos izglītības iestādēs un profesionālās izglītības programmās 2014.gads

Akreditācijas ekspertu komisijas norādījušas 1873 ieteikumus vai nepieciešamos uzlabojumus, tādējādi nodrošinot sabiedrības informēšanu par konkrētās izglītības iestādes darbību, kā arī trūkumu un nepilnību novēršanu.

Apkopojot informāciju no ekspertu komisijas ziņojumiem, var secināt, ka visbiežāk ieteikumi minēti kritērijos „Iekārtas un materiāltehniskie resursi” (374 jeb 20%), „Mācīšanās kvalitāte” (302 jeb 16%), „Mācību saturs – Iestādes īstenotās izglītības programmas”, (176 jeb 9%) un kritērijā „Iestādes darba organizācija, vadība un kvalitātes nodrošināšana” (165 jeb 9%). Gan ieteikumu skaits, gan profesionālās izglītības programmu īstenošanas novērtēšanas rezultāti parāda jomas, kurās nepieciešams veikt uzlabojumus.

Visretāk akreditācijas ekspertu komisijas ziņojumos norādīti ieteikumi jomas „Atbalsts izglītojamiem” kritērijos. Daļēji to var izskaidrot ar to, ka profesionālās tālākizglītības programmas īstenošanas kvalitāti un iestādes darbības kvalitāti, kura īsteno profesionālās tālākizglītības vai profesionālās pilnveides izglītības programmas, nevērtē šīs jomas četros kritērijos. Maz (tikai 50 gadījumos jeb 3%) ieteikumi norādīti kritērijā „Psiholoģiskais atbalsts sociālpedagoģiskais atbalsts un izglītojamo drošības garantēšana (drošība un darba aizsardzība)”, tomēr 2014.gadā būtiski problēmjautājumi bija saistīti tieši ar izglītojamo drošības nodrošināšanu.

32.attēls. Akreditācijas ekspertu komisijas ieteikumi par izglītības iestāžu darbību un profesionālās izglītības programmu īstenošanu (skaitis), 2014.gads

Izglītības iestādēm, kuras īsteno profesionālās izglītības programmas, nepieciešams:

- ✓ aktualizēt izglītības programmas, tajā skaitā mācību priekšmetu programmas, atbilstoši nozaru un darba tirgus prasībām;
- ✓ pilnveidot metodisko darbu, dažādot mācību metodes;
- ✓ nodrošināt izglītības iestādes pedagogu profesionālo pilnveidi, tajā skaitā pedagogu prasmju pilnveidi darbam ar mūsdienīgām mācību metodēm, izmantojot jaunākās tehnoloģijas;
- ✓ pilnveidot mācību nodarbību metodisko nodrošinājumu mācību diferencijai;
- ✓ motivēt izglītojamos mācīties, veicot preventīvos pasākumus mācību nodarbību kavējumu mazināšanai;
- ✓ turpināt uzsākto profesionālās izglītības iestāžu (tajā skaitā dienesta viesnīcas) infrastruktūras un mācību aprīkojuma modernizācijas procesu, pilnveidot esošo mācību tehnisko līdzekļu bāzi;
- ✓ mācību praksi un kvalifikācijas praksi, kas notiek izglītības iestādē, maksimāli tuvināt darba videi;
- ✓ papildināt esošo mācību literatūras un metodisko materiālu krātuvi ar profesionālo mācību literatūru, papildliteratūru, digitāliem mācību līdzekļiem un citiem resursiem.

Privātajām profesionālās tālākizglītības un pilnveides izglītības iestādēm nepieciešams:

- ✓ aktualizēt izglītības programmas atbilstoši nozaru un darba tirgus prasībām, iesaistot darba devējus izglītības iestādes piedāvāto izglītības programmu satura izstrādē;
- ✓ pilnveidot metodisko darbu, iestādes metodiskā darba plānā iekļaut pasākumus regulārai izglītības programmu analīzei un aktualizēšanai;
- ✓ pilnveidot pašnovērtēšanas un mācību sasniegumu vērtēšanas sistēmas;
- ✓ izglītības iestādes darba analīzē un vērtēšanā iesaistīt personālu un izglītojamos;
- ✓ pilnveidot profesionālās kvalifikācijas eksāmenu saturu;

- ✓ papildināt mācību tehnisko līdzekļu bāzi, iegādājoties izglītības programmu specifikai un nozares prasībām atbilstošus mācību tehniskos līdzekļus, papildināt mācību literatūras krātuvi, abonēt nozares periodiskos izdevumus;
- ✓ nodrošināt pedagogu profesionālo pilnveidi;
- ✓ regulāri aktualizēt izglītības iestādes iekšējos normatīvos aktus;
- ✓ uzlabot izglītības iestādes darba organizāciju, vadības darbu un personāla pārvaldību.

Par izglītības iestādēm, kuras akreditētas uz sešiem gadiem, akreditācijas ekspertu komisija savos ziņojumos norāda pozitīvo:

- ✓ izglītības iestādēs ir radošs, optimistisks un savstarpēji labvēlīgs mikroklimats;
- ✓ izglītības iestādei ir sava tīmekļa vietne, kur izglītojamajiem, pedagogiem un vecākiem tiek nodrošināta iespēja uzzināt informāciju par izglītības iestādes aktualitātēm, mācību nodarbību sarakstu un atbalsta materiāliem izglītojamajiem;
- ✓ izglītības iestāde organizē informatīvos pasākumus izglītojamajiem, potenciālajiem izglītojamiem un viņu vecākiem;
- ✓ izglītības iestāde sadarbojas ar pašvaldības sociālo dienestu un citām institūcijām, ir nodrošināti psihologa, sociālā pedagoga, karjeras konsultanta u.c. pakalpojumi;
- ✓ izglītības iestādēs ir sakārtota infrastruktūra, radīta mūsdienīga un pievilcīga mācību vide;
- ✓ prakšu īstenošanā izglītības iestādēm ir izveidojusies laba sadarbība ar darba devējiem;
- ✓ izglītojamiem, kuri apgūst profesionālās ievirzes programmas, ir nodrošinātas iespējas piedalīties dažādās reģiona, valsts un starptautiskajās sacensībās, konkursos, izstādēs u.c.

10. Secinājumi un priekšlikumi

1. Ieteikumu skaits mācību satura pilnveidošanai norāda uz nepieciešamību izglītības programmu saturu saskaņot nozaru ekspertu padomēs.
2. Salīdzinoši lielais īstenoto un akreditācijai pieteikto izglītības programmu skaits izglītības programmu grupās „Mūzika un skatuves māksla” un „Dizains” norāda, ka būtu ieteicams izveidot jaunu nozares(u) ekspertu padomi.
3. Ieteikumu skaits jomā „Mācīšana un mācīšanās” norāda uz nepieciešamību veidot ieteikumus mācīšanās rezultātu un kritēriju formulēšanai, savukārt ieteikumu skaits kritērijā „Vērtēšana kā mācību procesa sastāvdaļa” – veidot atbalsta materiālus izglītības iestādēm vērtēšanas sistēmas pilnveidei, kā arī paraugus izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas kārtības izveidei.
4. Ieteikumu skaits mācību tehnisko līdzekļu bāzes pilnveidošanai norāda uz nepieciešamību izglītības iestāžu dibinātājiem investēt un/vai piesaistīt finanšu līdzekļus, lai iegādātos mācību procesā izmantojamās tehniskās ierīces un iekārtas, digitālos mācību līdzekļus un citus resursus.
5. Ieteikumu skaits pedagogu profesionālās kvalifikācijas pilnveidei norāda uz nepieciešamību organizēt pedagogu, tajā skaitā prakšu vadītāju, profesionālās kvalifikācijas pilnveides pasākumus, pieredzes apmaiņu, stažēšanos uzņēmumos (atbilstoši mācību priekšmetam/-iem vai kursiem, nozarei u.c.).
6. Nākamajā pārskata periodā īpaša uzmanība jāpievērš:
  - izglītības iestāžu sniegtajam atbalstam karjeras izglītībā (īpaši organizētajiem karjeras atbalsta pasākumiem);
  - izglītības iestāžu sadarbībai ar darba devējiem un/vai darba devēju organizācijām, nozaru ekspertu padomēm un citām profesionālajām

- organizācijām gan izglītības satura pilnveidošanai, gan mācību prakšu, kvalifikācijas prakšu (vai citu darba vidē balstītu mācību) vietu nodrošināšanai;
- ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanas organizēšanai izglītības iestādēs.
7. Kvalitātes dienestam vienotas izpratnes veidošanai jāturpina akreditācijas ekspertu izglītošana, nodrošinot kursus:
    - ekspertu komisiju vadītājiem;
    - nozaru ekspertu padomju vai profesionālo organizāciju deleģētajiem ekspertiem.
  8. Lai iegūtu vienotu priekšstatu par izglītības kvalitāti izglītības iestādēs un veidotu atgriezenisko saiti ar nozares ekspertu padomēm ekspertu komisijas ekspertiem jāpiedalās profesionālās kvalifikācijas eksāmenos gan kā novērotājiem, gan kā komisijas locekļiem.
  9. Kvalitātes dienestam sadarbībā ar partneriem jāturpina:
    - papildināt nacionālos kvalitātes novērtēšanas rādītājus atbilstoši EQAVET profesionālās izglītības kvalitātes novērtēšanas indikatoriem (rādītājiem), analizēt starptautisko pieredzi un izglītības pētījumus, attīstīt kvalitātes kultūru izglītības iestādēs un ieviest starptautiskos un Eiropas izglītības kvalitātes principus;
    - atbilstoši izmaiņām izglītību reglamentējošajos normatīvajos aktos aktualizēt metodikas kvalitātes vērtējuma līmeņu aprakstus;
    - veidot atbalsta materiālus izglītības iestādēm:
      - par pašvērtēšanas sistēmas pilnveidošanu, stiprinot vienotu un kvalitatīvu pieeju izglītības iestādes pašvērtēšanas procesam,
      - par ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanu;
    - veidot atbalsta materiālus profesionālas izglītības akreditācijas ekspertiem par izglītības kvalitātes vērtēšanu, par vērtētāja lomu, darbību un atbildību.
  10. Kvalitātes dienestam jāturpina pilnveidot akreditēto izglītības iestāžu darbības kvalitātes monitoringu, nodrošināt izglītības kvalitātes vērtēšanas un pašvērtēšanas sistēmas attīstību un sabiedrības informēšanu par izglītības kvalitātes vērtēšanas rezultātiem.
  11. Kvalitātes dienestam jāturpina sadarboties un sniegt informatīvu un izglītojošu atbalstu visām, īpaši privātajām, profesionālās tālākizglītības un pilnveides izglītības iestādēm.